

Bret Harte

**PRIMA FAMILIE
DIN TASAJARA**

COLECTIA WESTERN

BRET HARTE

PRIMA FAMILIE DIN TASAJARA

V.2.0

În românește de ALFRED NEAGU

După volumul apărut la
Editura JUNIMEA 1978

CAPITOLUL I.

— Bate, nu glumă, spuse Joe Wingate.

Ca și când ar fi vrut să-i întărească spusele, o rafală puternică de vânt zgâlțâi în clipa aceea șandramaua lungă, șubredă, din lemn, care slujea de prăvălie universală în localitatea Sidon, din Contra Costa. Prin gaura cheii, pe la marginile și crăpăturile ușii cu sticlă din față – acum închisă – ce servea și de fereastră, se strecură un șuierat prelung care nu conținea nici după ce vântul se mai domoli; iar pânza groasă ce slujea de tavan, mascând acoperișul, se umflă făcând burtă ca o pânză de corabie. Un șir de pălării de pai și de mușama, agățate de o grindă, cuprinse parcă de un val de entuziasm, s-au pornit să se agite, creând impresia unei atmosfere sărbătorești, în timp ce câteva impermeabile, mantale și cămăși mai grosolane, spânzurate de un perete, exteriorizară atât de multă însuflețire, cam deplasată, e drept, încât păru un comentariu usturător la adresa mutrelor trândave, fără noimă ale celor patru indivizi din prăvălie.

Ned Billings își ridică o clipă și el capul, se săltă puțin pe scaunul de lemn în care stătea tolănit, se uită dezgustat în jur și spuse:

— Pariez că urgia asta nu se domolește cu una, cu două!

După care se tolăni la loc și își întinse și mai tare picioarele, cu un sentiment sporit de mulțumire. În momentul acela, un alt individ, care stătea rezemat cu nepăsare de rafturi, ieși de după teighea – dând de o parte mâneca unei mantale care părea să-l îmbrățișeze, așa goală cum era – și se îndreptă alene spre ușă, cercetă încuietorile și se zgâi afară. Era stăpânul prăvăliei și peisajul îi era cunoscut: o nesfârșită întindere pustie de pământ, fără un copac, pornită în întâmpinarea unei întinderi asemănătoare de cer posomorit, iar noaptea

iscându-se pe undeva, între ele. Această priveliște era delimitată de petice de umbră, parcă zugrăvite cu cerneală neagră, indiană și de o dungă mai deschisă la culoare, ivită undeva jos și care ar fi putut fi orizontul, dar de fapt nu era. La dreapta, pe aceeași linie cu ușa din față a prăvăliei, se zăreau câteva contururi ici și colo, la distanță unele de altele, care, deși nu se vedeau prea deslușit, păreau a fi cu muchii și colțuri, ceea ce amintea niște hambare, magazii, dar nicidecum copaci.

— Vântul ăsta se lasă cu ploaie multă înainte de a se domoli – spuse el, zgâindu-se la cer. Ia ascultați!

Toți traseră cu urechea într-o doară. Pe șindrila de deasupra se auzi un răpăit ușor, apoi deodată nu se mai văzu nimic prin geam, de parcă toată priveliștea ar fi fost ștearsă brusc cu un burete îmbibat în apă. Omul se întoarse alene.

— E una din ploile alea care înmoaie tot pământul. Nu văd eu să treacă prea multă lume prin Tasajara în următoarele două săptămâni – spuse cel de-al patrulea din alesătura aceea de leneși, care, cocoțat pe un butoi mai înalt, ronțăia – mai mult în silă și cu o mutră dezgustată – biscuiți și mere uscate pe care le ciugulea pe rând din niște lăzi deschise de pe tejghea. Ai avut baftă, Harkutt, c-ai reușit să-ți aduci de-acum marfa pentru iarnă.

Domnul Harkutt, proprietarul, urmări cu o notă de asprime îndeletnicirea vorbitorului, cu o mină ce lăsa să se înțeleagă că până și instinctul lui de prevedere avea, probabil, unele scăpări, dar nu spuse nimic.

— Sidonul n-are să se salte niciodată până nu faci un drum de care de aici până la gârlă, spuse Billings, domol, din adâncul scaunului în care se cufundase. Da' ce har are să tot batem apa-n piuă? În toată Tasajara n-avem destule forțe ca să-l construim. Un loc uitat de Dumnezeu, ca ăsta, unde poștașul nu răzbate călare două luni pe an decât o dată pe săptămână, nu prea are fasonul să-și îndemne oamenii să se spetească tot cărând mărfuri și momind încoace noi locuitori. Asta mă dezgustă pe mine, dom'lor!

Și lucrul acesta îl nemulțumi în așa măsură, încât păru

să-i smulgă scuipatul plin de silă pe care-l expedie în direcția sobei, în semn că încheiase tot ce avea de spus.

— Da' de ce nu-l faci tu? îl iscodi Wingate, într-o doară.

— Am și eu prințipurile mele. Asta-i treaba guvernului. De ce-am mai răgușit noi primăvara trecută, când l-am ales pe Kennedy în Adunarea Legislativă? De ce mi-am mai împopoțonat eu șandramaua și am mai dichisit și vreo mie de metri de scânduri pentru bănci la praznicul cel mare? Păi ca să-l alegem pe Kennedy și el să facă ce-o ști și să voteze o lege pentru drumul ăsta. Așa am pus eu umărul la construirea lui, dacă-i vorba să vorbim. Și nu poftesc decât atât ca și cei ce-și dau acum drumul la bojoci de înfoaie și acoperământul ăsta de pânză, tot bătând șaua cu ce-i de făcut, să fi trudit și ei pentru Sidon cât am trudit eu.

Cum această remarcă părea să aibă adresă personală și să se refere la lucruri de interes local, patronul o întoarse diplomatic:

— Încă-s mulți care nu cred că un drum de-aici la gârlă înseamnă mare brânză pentru Sidon. Sună frumos să vorbești de embarcadero¹, dar nu-i de ajuns să-i spui așa ca să răsară și destulă apă să poată urca, din golf pe râu, un vapor sau să se stârpească pipirigul și stuhăriile. Chiar dacă statul îți durează drumul ăla, tot n-o să izbutească să-ți facă gârla navigabilă. Și cum treaba asta poa' să coste cât și drumul, nu prea văd eu de unde o să curgă atâta bănet și pentru una și pentru ailaltă.

— În dreptul magherniței lui 'Lige Curtis e apă destul de adâncă, iar terenul lui e doar pe-o milă de-a lungul malului, îi răspunse Billings.

— Da', apă-i destulă ca să trândăvească dumnealui frumușel la pescuit când se mai trezește, sau să se înece o dată acolo când o fi beat, se băgă în vorbă Wingate. Dacă socoti că ăla-i loc de debarcader, n-ai decât să cumperi când poștești de la 'Lige dreptul de proprietate, titlurile, bașca șandramaua lui și toată tărașenia doar cu o

---

¹ Aici, cu sensul de loc pentru chei, debarcader (în spaniolă în original) - n.t.

damigeana de whisky.

Al patrulea individ zvârli cu scârbă înapoi în ladă un biscuit ronțait doar pe jumătate și se lăsă să alunece fără grabă de pe butoi, scuturându-și în același timp în silă fărâmiturile.

— Mă cam bate gândul că cineva tot pune mâna pe locul acela pe degeaba, dacă 'Lige nu se dezmeticește mai repede. Ori îl apucă bățul de atâta băutură sau se dă cu capu-n gărlă. E nenorocit de tot și n-are pe nimeni care să-i poarte de grijă, iar pe deasupra mai e și singur cuc în stuhăriile alea, că într-o zi nici nu știi ce-l poate apuca.

Billings, tolănit cât era de lung pe scaun, chicoti în bătaie de joc:

— Nenorocit! La naiba! Păi ăsta-i jocul lui. Își vântură nenorocirea ca să înduioșeze Sidonul. Când îl întrebi de ce nu se apucă de vreo treabă, când îi crapă măseaua după un gât, sau când bea prea mult sau prea puțin, îndată vine cu gogorița asta a nenorocirii lui și începe să se smiorcăie că el se omoară. Păi știți voi – continuă el, ridicându-se o clipă în capul oaselor, împins de silă – că nu mai departe de săptămâna trecută era la dugheana lui Rawlett, încercând să se căpătuiască și el cu niște de-ale gurii și whisky în schimbul terenului lui de pe malul gărlei! Adevărul, adevărat, dom'lor! Pusese totul pe hârtie în regulă, ca la avocat. Da' lui Rawlett nu i-a prea venit la îndemână și i-a cam spus-o. Și atunci hop și el cu nenorocirea lui și unde nu începe să se vaite. Zicea că dacă soarta lui era să moară de foame acolo, în mlaștina lui, ca un câine, mai bine se omoară pe loc și avea de gând s-o facă de avea să găsească o armă. Johnson mormăie că ideea nu era rea și-i spuse că pentru treaba asta îi împrumută el revolverul lui. Bilson îi întinde pușca lui de vânătoare, o așează lângă el și apoi își întoarce capul, cu o mutră serioasă și parcă plină de respect, în timp ce Rawlett îi oferea peste teighea o cutie de șoricioaică, în cazul în care voia să producă mai puțină gălăgie. Și ce credeți că face 'Lige? Nimic! Zâmbește cam strâmb, se uită crunt în jur și nu mai scoate o vorbă. Nu s-a omorât prea tare. Nu, dom'lor. Nu se omoară el 'Lige. Și

bătrânul Bixby - el, care e om de bază al bisericii - începe să predice, așa ca să-l audă și 'Lige și într-adins pentru el, că nu e păcat mai mare decât să-ți iei singur viața și își întărește spusele cu Sfânta Scriptură. 'Lige nici n-a crâcnit. Nenorocit! E nenorocit doar ca să poată trândăvi toată vremea la pescuit pe câte un buștean în stuhăriile lui și ca să se îmbuibe de whisky și să se poată scutura de orice vină când l-ar păli frigurile, durerile sau damblaua.

Se lăsă multă vreme tăcere. Părea că subiectul devenise nepotrivit de pasionant. Billings se lăsă din nou la vale în scaun. În vremea asta se cam întunecase, încât jarul mocnit al sobei arunca un cerc de lumină palidă pe tavan, iar rafturile din spatele tejghelei păreau și mai înecate în întuneric.

— A cam venit vremea să aprinzi lampa, Harkutt, așa-i? Îl ispiți Wingate.

— Păi mă gândeam în sinea mea că, pe o noapte turbată ca asta, n-are rost să mai țin prăvălia deschisă și când domniile voastre o s-o ștergeți, am să trag și eu zăvorul și am să închid de tot - spuse Harkutt în doi peri.

Înainte ca musafirii săi să aibă vreme să cântărească pe deplin această blândă aluzie, o altă rafală de vânt zgâlțâi șandramaua și împinse partea de sus a ușii, prost înțepenită, destul de mult ca să pătrundă un fir de aer și umezeală care păru să sublinieze înțelepciunea aluziei lui Harkutt. Cu un oftat adânc, Billings reuși să se ridice încet în capul oaselor. Cel ce vămuise biscuiții alese altă delicată de pe tejghea, iar Wingate se îndreptă distrat spre fereastră și șterse geamul. Cerul și apa se înecaseră în bezna prin care răzbea doar un sâmbure de lumină de la o lampă aprinsă în fereastra unei case din apropiere - ce nu se deslușea deloc - iar razele se oglindeau în băltoacele din mijlocul drumului.

— Ei - făcu Wingate, încheindu-și fără nici o tragere de inimă mantaua - cred că ar trebui s-o cam iau din loc, s-o ajut pe bătrână să răzbească și ea cu treburile înainte de cină.

Își dăduse seama că lumina aceea se aprinsese în

sufragerie la el acasă și după asta pricepuse că tovarășa lui de viață, care-l aștepta de multă vreme, tocmai terminase singură toate treburile.

— Unora le vine ușor, cum să nu - mormăi Billings nemulțumit, în timp ce se chinuia să se ridice în picioare. N-ai decât doi pași de făcut, da' uite la mine și la Peters - adăugă el, arătând pe cel cu biscuiții, care dădea semne îngrijorătoare că avea de gând să se salte din nou pe butoi - avem de bătut de cinci ori mai lungă cale.

— Mai mult de juma' de milă, întări Peters posomorât. Începuse să-și tragă și el mantaua, dar se opri ca și cum voia să se mai gândească ce să facă, în vreme ce până și Wingate, atât de norocos că stătea la o azvârlitură de băț, se rezemă din nou de teighea. Era un moment critic. Billings se uită și el cu părere de rău la scaunul pe care tocmai îl părăsise. Harkutt se hotărî să facă un gest eroic.

— Haideți, băieți - spuse el deodată prietenos - să luați câte un păhărel la despărțire, împreună cu mine, înainte de plecare.

Dintr-un ungher întunecat de sub teighea, de unde venea un iz puternic de ciubote de cauciuc, dibui o sticlă neagră pe care o puse împreună cu patru pahare dinaintea musafirilor săi. Fiecare se făcu a-și privi paharul ridicat în dreptul geamului întunecat în vreme ce-l umplea, deși n-aveau cum să vadă nimic prin el. Deodată, o rafală de vânt și ploaie zgâlțâi din nou toată prăvălia și chiar și după ce vântoasa trecu, geamul de la ușă continuă să zăngăne violent.

— la du' și vezi ce s-a șubrezit acolo, Peters - spuse Billings - fiindcă tot ești tu mai aproape.

Încă ținând în mână paharul din care nu-și isprăvise băutura, Peters se îndreptă alene spre ușă.

— E ceva sau careva afară, spuse el șovăind. Ceilalți trei veniră și ei curioși lângă el. Prin geamul aburit pe dinăuntru de suflarea lor și pe dinafară acoperit de apa ploii, se deslușea vag mișcându-se ceva și o hălăciugă de păr se freca de sticlă. Ușa se zgâlțâi din nou, dar de data asta mai potolit. Billings își lipi fața de sticlă.

— Stați puțin - spuse el iute, în șoaptă. E 'Lige! Dar era prea târziu. Harkutt trăsesese de-acum zăvorul de jos și din întunecimea de-afară un bărbat năvăli, împleticindu-se, în încăperea și mai întunecată. Cei dinăuntru se traseră înapoi când noul venit se rezemă o clipă de ușa abia închisă. Apoi, ghicind în obscuritatea aceea paharul de whisky pe care Wingate îl ținea încă în mână, se îndreptă pățimaș spre el, i-l smulse fără nici un efort din mână, pentru că-l luase pe om pe nepregătite și goli paharul dintr-o înghițitură. Cei patru au râs mânzește, nu atât de veseli pe cât ar fi trebuit să fie.

— Tocmai închideam - începu Harkutt șovăielnic.

— Nu te țin nici un minut - mormăi nepoftitul, începând să se cotrobăiască în buzunarul de la piept al cămășii de pânză tare. E o afacere, Harkutt. E o...

Dar când ajunse aici, fu nevoit să se oprească, să-și șteargă fața și fruntea cu capetele batistei legate de gât. După cum se ștergea și după fața lui palidă și obosită se vedea că erau broboane de sudoare și nu picături de ploaie; chiar în vreme ce stătea în fața lor, o nefirească fierbințeală în trupul său transforma în vaporii umezeala care-i îmbibase toate veșmintele.

— Am aici un document - începu el din nou, scoțând din buzunar, cu o mână nesigură, un sul de hârtie - și vreau să-ți arunci ochii la el, că poa'...

Vocea lui înfrigurată, pățimașă, se împotmoli într-un acces de tuse. Billings, Wingate și Peters se traseră înlături și începură să se uite pe geam.

— Acu-i prea întuneric ca să mai văd să citesc ceva, 'Lige - spuse Harkutt, pe un tot glumeț de om care încearcă să se descotorosească de client - și în noaptea asta n-am aprins lampa.

— Da-ți pot spune pe dinafară miezul tărașeniei - îngăimă omul, atât de slab că se auzi abia ca o șoaptă - dacă intrăm o clipă înăuntru. E o treabă importantă, un chilipir...

— Cam trebuie să plecăm - se adresă Billing celorlalți, subliniind cu înțeles. Îl ținem pe Harkutt și omul vrea să-

nchidă.

— Noapte bună, noapte bună – se grăbiră să adauge apăsător Peters și Wingate, ieșind în grabă pe ușă, pe urmele lui Billings. Salutare.

Ușa se închise în urma lor și Harkutt rămase singur cu musafirul său nepoftit. Probabil că supărarea lui față de clienții care îl părăsiseră cu atâta lașitate în acel, moment îi stârni un fel de silă față de ei și-i împlânzi totodată resentimentele față de 'Lige. Bâjbâi drumul până la tejghea, aprinse un chibrit și apoi lampa. Lumina slabă a lămpii dădu la iveală figura palidă, trasă a solicitatorului, încadrată de o ciumăfaie de păr ud, decolorat și neglijent. Nu era o față de bețiv obișnuit. Deși foarte mobilă, cuprinsă de tremurul unei tulburări nefirești, fața nu-i era congestionată, cu toate că avea un aer nesănătos. Avea întipărită o expresie de suferință și fizică și psihică, într-un fel greu de deslușit, părea fără noimă și deloc eroică.

— Am vrut să te-ntâlnesc ca să-ți vând locul meu de lângă gâră. Vreau să-l iei de pe sufletul meu și să știi că faci o afacere. Vreau să scap de el în clipa asta și nu cer decât atât cât s-o șterg de pe-aici. Nu vreau câștig. Numai cât să-mi îngăduie să mă topesc de pe coclaurii ăștia.

Glasul lui, care vădea oarecare educație, deveni deodată răgușit, aspru și omul se uită lacom la sticla ce zăcea pe tejghea:

— Ascultă, Lige – spuse Harkutt, oarecum binevoitor. E prea târziu pentru afaceri în noaptea asta. Vino mâine dimineață.

Ar fi vrut să adauge: „când ești mai treaz”, de nu l-ar fi împiedicat politețea obișnuită a negustorului față de un posibil client, sau poate și o îndoială față de starea în care se afla interlocutorul.

— Numai Dumnezeu știe unde voi fi sau ce se va alege de mine mâine. Dacă mi-e dat să mai trăiesc o noapte ca aceea din urmă, cred că mă ucide, de nu mă omor eu singur în drum spre casă.

Fața lui Harkutt se posomori. Era exact așa cum spunea Billings. Din cauza felului său nevolnic, demn de milă, de a

se purta, disperarea omului nu numai că nu impresiona, cum s-ar fi cuvenit, dar îi mai dădea și un aer ieftin și teatral. Și, parcă pentru a sublinia și mai mult falsitatea rolului său, degetele care bâjbâiau în sân îi alunecară neputincioase de pe mânerul lucios al unui pistol și se îndreptară șovăind spre sticla de pe tejghea.

Harkutt luă sticla, turnă un pahar de băutură pe care-l împinse dinaintea interlocutorului și acesta bău pe nerăsuflăte. Fie că asta-i dădu mai multă încredere, fie că atenția nu-i mai era abătută de altceva, omul își continuă pledoaria mai stăpân pe sine și mai bine dispus, fără să mai trădeze disperarea de dinainte.

— Haide, Harkutt, cumpără locul acela al meu. E chilipir curat, ți-o spun eu. Îl dau de pomană. Nu-mi trebuie decât atât cât să pot pleca. Dă-mi douăzeci și cinci de dolari și-i al dumatăle. Uite, asta-i hârtia, actul, că ți-l las, totul scris și semnat.

Scoase din nou sulul din buzunar, fără să dea nici o importanță armei care odihnea lângă el.

— Uite, 'Lige - făcu Harkutt, strângând buzele a hotărâre. Eu în Tasajara nu cumpăr pământ și cu atât mai puțin terenul tău de la gârlă. Și așa am băgat aici mai mulți bani decât am să capăt vreodată înapoi. Dar să-ți spun ce fac. Ziceai că nu poți să te mai întorci la cabana ta. Văd ce afurisită de vreme bântuie și știu că apele râului au dat afară și au înecat până acum poteca. Ai dreptate. Uite cinci dolari - spuse el și trânti scurt o monedă pe tejghea. Ia-i și du-te la hanul lui Rawlett să-ți dea o cină și un pat. Iar mâine dimineață poa' că faci și târgul ăla al tău cu careva sau poa' te răzgândești. Cum ai venit până aici, călare?

— Da.

— Calul ăla al tău încă se mai ține pe picioare și n-a murit de foame?

— Nu. El poate mânca și iarbă, eu nu.

Omul arăta mai stăpân pe el, poate din cauza băuturii, poate datorită felului practic, fără fasoane sentimentale, de a se purta al lui Harkutt. Înfruntă cu mai multă siguranță privirea lui Harkutt în timp ce acesta îi dădea mai departe:

— Noaptea asta poți să-ți slobozi calul în ocolul meu, care-i lângă Rawlett. Asta te scutește să-i mai plătești pentru grajd și tain.

Omul luă moneda de pe tejghea încet, cu un aer grav, care se apropia de demnitate.

— Mulțumesc, spuse el, lăsând hârtia pe tejghea. Las asta drept gaj.

— N-am nevoie, 'Lige - făcu Harkutt, împingând-o înapoi.

— Mai bine o las.

— Da' dacă se ivește un prilej să-l vinzi altcuiva la Rawlett? întrebă Harkutt cu o blândețe ironică.

— Nu prea cred eu în prilejul ăsta.

Rămase nemișcat, uitându-se la Harkutt cu o expresie ciudată, în timp ce freca distrat muchia monedei pe care o ținea între degete. Ceva în privirea lui - sau mai degrabă lipsa lor aparentă de expresie, fără nici o legătură cu ceea ce se întâmpla în acel moment - începu să-l stânjenească pe Harkutt. Din fericire, o nouă rafală de vânt și ploaie care se izbi în geamuri schimbă atmosfera.

— Haide - spuse Harkutt deodată, cu un aer de om practic. Ia-o iute spre Rawlett, până nu se zburlește vremea și mai rău. Îți usuci acolo hainele la foc, iei ceva de mâncare și-ai să te simți alt om.

Își frecă bucuros mâinile, ca și cum ar fi rezolvat iute toată situația și, întâmplător și treburile lui 'Lige și-l conduse spre ușă. Cum expresia oaspetelui nu se schimba deloc, Harkutt șovăi o clipă cu mâna pe clanță, în speranța că acesta vrea să spună ceva, chiar dacă nu făcea decât să-și repete vechile rugăminți, dar 'Lige nu zise nimic. Harkutt deschise ușa, omul se urni afară cu mișcări mecanice și, după câțiva pași, păru să se topească în ploaie și întuneric.

Harkutt mai rămase câteva clipe cu fața lipită de geam. După o vreme, i se păru că aude pleoscăit de copite prin băltoacele drumului. Deschise ușa încet și se zgâi afară. În casa de alături lumina se stinsese și nu se mai vedea decât o nedeslușită masă întunecată. Mai departe, în zare, alte contururi și mai șterse, păreau să sugereze morminte,

mobile funerare, iar altul – o șandrama joasă, aproape de drum – aducea a năsalie. Când vântul se mai domoli o clipă, Harkutt puse iute obloanele și, intrând repede în prăvălie, le fixă pe dinăuntru.

În timp ce se îndeletnicea cu treaba asta, în spatele tejghelei se deschise încet, cu băgare de seamă, o ușă lăsând să pătrundă în încăperea părăsită o lumină mai puternică dintr-un sacru iatac familial de unde veni și mireasma tămâiei de pe altarul bucătăriei. Ușa se deschise și mai mult, pentru a da la iveală silueta la fel de plăcută a unei tinere fete care, după ce se încredința că nu mai era nimeni înăuntru în afară de stăpân, intră alene în prăvălie și, așezându-și pe tejghea coatele împlinite ce se șteau de sub mânecile suflecate, își rezemă în palme, cu un aer lenevos, obrajii ce făceau gropițe și-l fixă pe Harkutt cu o privire îndrăzneță. Îi era atât de lene să-și schimbe poziția aceea confortabilă, încât pentru a nu-l scăpa din priviri, în vreme ce acesta se mișca de colo, colo, ea era nevoită să-l urmărească numai din ochi, uneori dintr-un unghi foarte dificil. Era limpede că fata ilustra în mod plăcut lehamitea trândavă a Sidonului.

— Și zi așa, puturoșii ăia au plecat până la urmă – spuse ea gânditoare. Într-o zi, papa, ai să-i vezi că prind rădăcini aici. Trei bărbați zdraveni, în putere, ca ei, să stea trândăvind trei ceasuri încheiate fără să facă nimic! Pfui!

Și ca să-și întărească dezgustul, fata se lăsă cu toată greutatea pe tejghea și își săltă picioarele îndoite înapoi, încercând să atingă rafturile din spate. Domnul Harkutt răspunse cu un mormăit abia auzit și continuă să fixeze obloanele în șuruburi.

— Să te ajut, papa? spuse ea, fără să facă nici o mișcare.

Domnul Harkutt bombăni iar ceva nedeslușit, care părea să însemne un refuz și fata își abătu alene privirea spre sulul de hârtie și începu să citească rar, fără grabă, cu voce tare:

— „Subsemnatul îi vând și-i transfer lui Daniel D. Harkutt, pentru banii primiți, toate drepturile mele, titlul de proprietate și veniturile jumătății indivizibile din Sfertul

Secției 4, Specificația 5, a localității Tasajara” ... hm... hm...
– murmură ea, aruncându-și ochii în josul paginii. Oh, Doamne! E 'Lige Curtis! Se puse ea pe râs. Auzi colo, el – proprietar! Tată, cred că n-ai fost atât de fraier!

— Domnișoară, lasă hârtia aceea la loc – mârâi el posomorit. Mai bine adu lampa încoace și ajută-mă să dau de afurisitul ăsta de șurub care mi-a căzut pe jos.

Fata se desprinsese alene de tejghea și de actul de vânzare al lui Elijah Curtis și-i duse tatălui ei lampa. Șurubul s-a găsit îndată și a fost strânsă și ultima piuliță.

— Se răcește mâncarea, tată, spuse ea, căscând ușor.

Taică-su reacționa cu plăcere la aceste vorbe, își îndreptă spinarea îndoită și amândoi ieșiră pe ușa aceea pătrunzând în intimitatea cuibului familiei și lăsară hârtia uitată pe tejghea, laolaltă cu celelalte mărfuri.

CAPITOLUL II.

Când au închis ușa aceea mică după ei, parcă au lăsat în urmă toată zarva și urgia furtunii. Motivul ieși la iveală când, după câțiva pași, au coborât vreo șase trepte, ajungând la un palier mai jos. Se vedea astfel că locuința patronului magazinului universal din Sidon se afla sub nivelul prăvăliei și al drumului, pe panta unui stingher val de pământ al câmpiei Tasajara, ce dădea spre o viroagă mică, prin care năvălea vuind o apă.

Malurile erau acoperite doar cu tufișuri de sălcii și arini, singurele ce creșteau în Tasajara – care asaltau în rânduri strânse, din toate părțile, acea locuință pitorească, ce scăpăta spre viroagă. Malul, dimpotrivă, era plin numai de ferigi și frunzare. Era izbitoare și grăitoare trecerea de la câmpia pustie, fără un copac, bântuită de vijelie, la viroaga adăpostită. De pe malul celălalt ți-ai fi putut închipui că acea clădire ciudată urcase plină de ambiție tinerească spre creastă, dar, speriată de peisajul groaznic ce i se deschisese în față, nu mai îndrăznise să facă nici un pas mai departe; însă dinspre drum părea că proprietarul, plin de ifose, încercase să tragă o linie netă între vulgara prăvălie în care trebuia să-i servească pe neciopliții de prin acele părți și intimitatea vieții de familie. Adevărul era că viroagă oferea lemne de foc și apă. Ca în binecunoscutele exemple de locuințe preistorice, natura oferise și de data aceasta unul dintre pereții casei și ciudata sa alcătuire se impusese în fața întregului Sidon pe motiv că ridicarea sa necesitase astfel mai puțină muncă.

Prin cele două geamuri deschise ale sufrageriei în care intraseră, nu se auzea decât cum se scuturau de apă crengile ude și murmurul domol al apelor umflate din vale, singurele care aminteau de furtuna ce bântuia câmpia aflată mai sus; iar în apartamentul îngrijit năvăleau

mirosurile proaspete ale dafinilor, florilor de sirinderică și arini. După ce-au parcurs acea plăcută ambianță de țară, cei doi au intrat în bucătărie – încăpere mult mai mare – care părea să slujească uneori de sufragerie și unde se servea de obicei cina. Îi întâmpină cu un ton de blândă compătimire o femeie zdravănă, plăcută la înfățișare, pe chipul căreia se întipărise o expresie unică, neschimbată, de îndurerată milă față de suferințele celorlalți.

— Ah, uite c-ați venit și voi doi. Haide, așezați-vă, scumpii mei. Cred că sunteți trudiți. Phemie, dragă, așează-te și tu lângă sărmanul taică-tu. Așa. Acuș o să vă simțiți mai în putere.

Nici pe chipul tatălui, nici pe cel al fiicei nu se vedea urmă de chin sau osteneală, nu trădau prin nimic că ar fi avut vreun motiv să sufere pe lumea asta. Dar cum s-a arătat mai înainte, așa era făcută doamna Harkutt, prin firea ei generoasă și socotea că omenirea întreagă trudea și suferea și că, deci, trebuia să-i mângâi pe oameni, să-i consolezi, să-i binedispui și să-i hrănești. De-a lungul anilor, vocea ei dobândise un fel de tristețe mângâietoare și se obișnuise să-și încheie spusele cu un fel de gângurit melancolic, un permanent murmur nedeslușit de încuviințare. Fără îndoială că acest fel de-a fi era plin de sinceritate și milostenie, dar uneori părea tare nepotrivit și stânjenitor. Asta a făcut-o să piardă prietenia singurului om de duh din Tasajara, pentru că-i asculta cele mai reușite glume cu atâta îndurerare și vădea atâta milă față de cele povestite, încât până la urmă îi închidea gura.

Fiind obișnuit de mult cu ciudățeniile soției sale, domnul Harkutt mai că începea să-și ia și el un aer de ușoară oboseală, după cum cerea situația.

— Da, spuse el, oftând ușor. Unde-i Clemmie?

— Stă întinsă de dimineață, când a luat masa și mi-a spus că nu se scoală nici la cină – îi răspunse ea, cu glas mângâietor. O să-i ducă Phemie ceva de mâncare și niște ceai. Sărmanul copil, vrea și el să mai schimbe aerul.

— Vrea să meargă la 'Frisco. Și eu vreau, papa – se alintă Phemie, rezemându-și cotul de farfuria tatălui ei. Hai, tată,

te rog dă-ne voie... numai pentru o săptămână.

— Numai pentru o săptămână, șopti rugătoare doamna Harkutt.

— Poate că n-o să vă supărați - le răspunse cu sarcasm Harkutt - să-mi spuneți și mie cum o să ajungeți până acolo taman acum și de unde credeți c-o să faceți rost de bani? Până nu se opresc ploile astea, nu umblă nici o căruță, iar banii nu încep să curgă până nu se pot porni fermierii din loc cu daravelile lor. În toată Tasajara nu-s o sută de dolari. De două săptămâni nu mi-a lăsat nimeni pe tejghea o para chioară. Dar dacă tot vă duceți, bănuie că n-o să aveți nimic împotriva să mă cărați și pe mine, cu tot cu prăvălie, până la 'Frisco și să ne lăsați acolo.

— Da, dragă, interveni doamna Harkutt, trecând plină de compasiune și fără jenă de cealaltă parte. Nu-l mai supăra pe taică-tu, Phemie, scumpo. Nu vezi că-i ostenit mort? Și nici măcar nu mănânci mai nimic, tată!

Domnul Harkutt își dădu jenat seama că, în ciuda dificultăților sale financiare, mâncase ca un lup, așa că schimbă brusc subiectul:

— Unde-i John Milton?

Doamna Harkutt își feri ochii cu mâna și se uită gânditoare la podeaua din fața focului, la cotlonul de după sobă, căutându-și fiul, singurul lor băiat, blagoslovit cu acel istoric nume.

— Acu' un minut era aici - spuse ea șovăind. Nu mă bate gândul unde s-o fi dus. Da' nu-i departe - adăugă ea, plină de convingere.

— A șters-o cu una din cărțile alea pe care le tot aduce acasă - se băgă în vorbă Phemie. Așa face totdeauna, îs sigură că-i în magazie și citește la lampă. Într-o noapte o să ne dea foc la toți.

— Da' și-a isprăvit toate treburile - interveni doamna Harkutt împăciuitoare.

— Da, sigur - continuă domnul Harkutt, supărat - da' în loc să se ducă la culcare sau să facă socoteala vânzărilor, a mărfurilor sau să rezolve vreo treabă folositoare, dumnealui își strică ochii și-și prăpădește timpul cu toate prostiile.

Se ridică și se îndreaptă agale spre sufragerie, însoțit de fiică-sa și de gânguritul plin de compătimire al nevastei. Dar, pentru moment, predicile doamnei Harkutt nu treceau dincolo de parohia ei – bucătăria.

— Bănuî că nu mai aștepți pe nimeni în seara asta, Phemie! spuse domnul Harkutt, lăsându-se să se prăvale pe un scaun și urcându-și picioarele, cu papuci cu tot, pe perete.

— Nu – răspunse Phemie. Numai un amărât ca Parmlee ar fi în stare să pornească în vizită acum. John Milton spune că pe drum te dărmă vântul, de nu poți sta în picioare. Te pomeni că-l mână vântul pe Parmlee înapoi și n-o să-l ajute mintea să răzbească afară.

Domnul Harkutt zâmbi. Un zâmbet șiret, dar plin de încuviințare, aspru, dar și încântat, exact zâmbetul cu care tatăl păcălit ascultă insultele fetelor lui la adresa unui tânăr oarecare. Euphemia nu era prostuța pe care s-o cucerească un flăcău cu câteva delicatețuri! Lăsându-se comod în balansoar, îi spuse:

— Haide, cântă-mi ceva.

Fata merse la dulap și de pe raftul de sus luă un acordeon foarte împopoțonat – cadou ce lua ochii, din partea unui admirator îndrăzneț. Era atât de împodobit, atât de încărcat de *papier mache*, cu sidefuri și baga la claviatură, cu mătasea rozalie a burdufului, încât părea să copleșească toată încăperea aceea simplă cu măreția sa.

— Ar trebui să-l pui într-un vas de sticlă, pe masă, Phemie – îi spuse tatăl plin de admirație.

— Ca să-și închipuie dumnealui că mă topesc după el! Nu se prinde. Și așa și-a cam luat nasul la purtare – i-o întoarse ea, cu un aer ștrengar.

Domnul Harkutt își lansă din nou zâmbetul aprobator, apoi închise satisfăcut ochii și-și lăsă capul pe spate, așteptând cu încântare primele acorduri. Din păcate, acestea erau departe de strălucirea, vioiciunea și perfecțiunea cu care fusese făcută claviatura. Cele mai discrete și prudente strădanii ale tinerei interprete păreau să scoată doar niște surprinzătoare, îndată gătuite, sunete

Însoțite de strigătele ei nemulțumite de „nu, nu”. Totuși, era o mare încântare s-o vezi pe fata aceea cu sprâncenele fermecător încruntate, cufundată în amintiri melancolice, cu gurița ușor întredeschisă într-un zâmbet care cerea îngăduință, vânturându-și minutele rotunde în sus și-n jos în vreme ce se chinuia să întindă și să strângă burduful instrumentului. Treptat, pe măsură ce sunetele cam răzlețe păreau să se lege în ceva ce aducea a melodie, fata începu să cânte și din gură, acoperind șchiopătările instrumentale, completând unele note scăpate în fugă, în general compensând acordeonul cam nefolositor, cu vocea ei tinerească nu lipsită de calități. Era un cântec religios, cam lugubru. Sub impresia cântecului casa păru să se cufunde într-o și mai adâncă tăcere, prin care, din când în când, răzbătea mai clar șopotul pâ râului umflat, ba chiar și vuietul depărtat al vântului în largul câmpiei.

În cele din urmă, ajungând stăpână pe instrument, Phemie se puse pe cântat cât o ținea gura. Nestânjenită de nici un ochi critic, îmboldită de sunetul propriei sale voci și probabil și de înclinația tinereții către lălăială, fata voi să acopere glasul tatălui, care se pusese și el deodată pe cântat, cu tonul lui tulburător de bas, până când eforturile lor unite păreau să amenințe alcătuirea șubredă a locuinței, tocmai când vijelia se repezise și ea asupra prăvăliei din spatele lor. Când, în cele din urmă, se opriră, afară crengile începură deodată să se scuture într-o răpăială de picături. Apoi, din abisul plin de apă, se auzi o voce:

— Hei, voi de colo!

Phemie lăsă acordeonul la o parte și exclamă:

— Cine-o mai fi ăsta?

Se duse la geam, își așeză alene coatele pe pervaz și se zgâi în întunecimea de-afară. Nu se vedea nimic. Bezna avea acel aer de nepătruns cu care ne înfruntă și ne surprinde natura în astfel de momente. Fetei i se păru că ea e singura ființă de-acolo. Dar după ce această senzație se spulberă, parcă auzi viitoarea curentului pâ râului lovindu-se de ceva care nu se mai mișca deloc, înfrunta șuvoiul.

— E cineva acolo? Dumneata ești, dom'le Parmlee? strigă

ea.

Urmă o pauză. Un bărbat care nu se vedea îi spusese altuia.

— E o fată.

Apoi vocea se auzi din nou, pe un ton mult mai politicos:

— Mai e mult până la Sidon?

— Păi ăsta-i Sidon! răspunse Harkutt, care între timp se ridicase și acoperea acum, în cadrul ferestrei, silueta fetei.

— Mulțam – spusese vocea. Cum ieșim noi la mal de aici?

— Hai, dă fuga la vale, papa, că-s niște oameni străini – făcu fata cu o nerăbdare copilărească.

— Stați acolo! strigă Harkutt. Vin într-o clipă.

Își trase în grabă o pereche de ciubote uriașe, își tufli pe cap o pălărie de mușama, își puse o manta de ploaie și dispăru printr-o ușă care ducea la niște scări aflate mai jos. Phemie rămase la geam cu suflarea tăiată, deși încerca un nou sentiment de stinghereală. Deodată, în partea de jos a peretelui casei, fulgeră în beznă o lumină. Era taică-su, cu un felinar cu lentilă. Îl ținea deasupra capului și cobora cu grijă malul, iar lumina felinarului se abătu spre năvala apei, dezvăluind ceva ce aducea a plută de bușteni pe care doi bărbați cu greu o țineau cu niște prăjini lungi la mal să n-o ia apa. În mijlocul plutei se zărea o grămadă de pături, o valiză, niște desagi din cei care se agață la șa și alămurile strălucitoare ale unor ciudate instrumente.

În timp ce domnul Harkutt, ținându-se de creanga unei sălcii care se apleca deasupra apei, ridicase lanterna să se vadă bine, cei doi bărbați și-au luat repede calabalăcurile de pe plută, le-au aruncat pe mal și apoi au sărit și ei. Mișcarea lor a dat brânci plutei care, nemaifiind ținută în loc de prăjini, s-a răsucit cât era de lungă în mijlocul curentului și a fost măturată într-o clipă în beznă.

Până în clipa aceea nimeni nu scoase o vorbă, dar acum vocile bărbaților se auziră deodată slobode. Phemie asculta plină de speranțe. Explicația era simplă: cei doi erau niște topografi prinși de ape pe câmpia Tasajarei, își părăsiseră caii pe malul Canalului Tasajara și, încropindu-și în grabă o plută, se lăsaseră cu instrumente cu tot în voia curentului.

— Da' - spuse Harkutt în grabă - între Tasajara și pâraul ăsta nu e nici o legătură.

Cei doi bărbați pufniră în râs.

— Acum este - spuse unul dintre ei.

— Da' Canalul Tasajara face parte din golf, replică Harkutt uimit, pe când pâraul ăsta vine din sus, din câmpie și se varsă în golf abia la patru mile mai jos. Și nu văd cum...

— Acum sunteți cu aproape douăsprezece picioare mai jos de canalul Tasajara - spuse primul bărbat cu un fel de siguranță profesională. De asta. Acum vine mai multă apă decât poate vărsa canalul Tasajara, așa că răzbate spre golf și pe drumul ăsta. Uite - continuă el luând lanterna din mâna lui Harkutt și luminând spre pârau. Acolo-i apă sărată din golful de sus, așa că o parte din apa Canalului Tasajara curge acum pe lângă casa dumatăle. Nu te speria - adăugă el liniștitor, uitându-se la stăpânul prăvăliei ce continua să se zgâiască țintă. N-aveți de ce vă teme aici. A dat puțin pe delături, dar are să se întoarcă îndată în albie.

Însă domnul Harkutt continuă să se zgâiască absent la zâmbitorul interlocutor. Phemie, de sus, de la geamul ei, se întreba nerăbdătoare de ce-i mai ținea pe oamenii aceia în ploaie și vorbea de lucruri limpezi ca lumina zilei. Așa-s bărbații!

— Deci e o tăietură drept spre canalul Tasajara? făcu el încet.

— Este, atât cât ține viitura, răspunse îndată primul bărbat și dacă se sapă un canal de două sau trei sute de iarzi, legătura va fi permanentă. Dar ce-i cu asta?

— Nimic, făcu Harkutt grăbit. Mă gândeam și eu așa. Dar haideți înăuntru să vă uscați și să mâncați ceva.

Lumina se abătu de la vârtoarea apelor și întreaga priveliște a râului se cufundă în beznă. Domnul Harkutt și oaspeții lui dispărură. Apoi se auzi târșăitul familiar al pașilor lui pe scări, urmat de alți pași mai șovăielnici care se distingeau tot mai limpede și mai prevenitor pe măsură ce se apropiau. Fetișcana, îmboldită de un instinct al etichetei, își trase capul înăuntru, aruncă iute o privire prin

cameră, netezi scaunul în care șezuse taică-său, așează frumusețea de acordeon ca pe o podoabă drept în mijlocul mesei și dispăru în hol în clipa în care domnul Harkutt intra cu străinii.

Amândoi erau cam de aceeași vârstă și arătau cam la fel, dar cel care susținea conversația era evident superiorul celuilalt și, în ciuda faptului că se purtau cu aceeași familiaritate unul față de altul, se simțea îndată care era bosul. Avea o față netedă, nu purta barbă, în colțul ochilor și al gurii avea o expresie severă, care ar fi putut părea plină de înfumurare și pretenții de n-ar fi fost aerul de bunăvoință și umor care o mai îndulcea. Aruncă iute o privire prin cameră, se opri asupra acordeonului și fața i se luminează de zâmbet când spuse domol:

— Sper că n-am speriat-o pe interpretă. Ar fi fost păcat s-o deranjăm pe domnișoara.

— Nu, nu - făcu Harkutt, care părea să-și fi revenit după acel moment de absență, prins acum de preocupările de gazdă. Știți, are treabă cu soră-sa care nu se simte prea bine. Da' poftiți în bucătărie, amândoi, chiar acum și în vreme ce vă mai zvântați la foc, mama are să vă pregătească ceva fierbinte.

— Numai să ne schimbăm cizmele și ciorapii. Avem altele uscate în bagajele de pe scară, spuse unul dintre ei șovăitor.

— Le aduc eu și vă schimbați în bucătărie. Nu se supără bătrâna - spuse Harkutt încurajator. Haideți.

Îi conduse spre bucătărie, cei doi străini schimbară iute între ei o privire de veselă nedumerire și se porniră după el. Odaia aceea mică se cufundă din nou în tăcere. Un gângurit plin de grijă, ce venea de departe, arăta că doamna Harkutt își luase oaspeții în primire. Răsuflarea răcoroasă a frunzișului umed de afară însufleți ușor draperiile albe și, de undeva din întuneric, se auzea țârâitul adormitor al streșinilor. Deodată în holul sau coridorul de alături răsună o șoptă și o chicoteală înfundată. Urmă o clipă de șovăială și ușa se deschise brusc, cu îndrăzneală și își făcu apariția Phemie, iar alături de ea o fetișcană mai înaltă și mai

zveltă, sora ei mai mare. Când au dat cu ochii de camera goală, amândouă au scos un „Oh!” cam artificial, care arăta că le rămăsese o urmă din atitudinea convențională pe care și-o pregătiseră de dinainte. Fără să scoată o vorbă, fiecare își alegea un scaun, își compuse o poză, după ce mai întâi își puseră veșmintele în orânduială și apoi se zgâiră tăcute una la alta.

Trebuie să spunem pe scurt că așa cum stăteau – în ciuda posturii cam nefirești sau poate tocmai pentru că asta sugera o atitudine aranjată de o mână de fotograf – fetele formau un tablou izbitor care le scotea puternic în relief deosebirile. Erau amândouă drăguțe, dar cea mai înaltă, evident și cea mai mare, avea o puritate și o regularitate a trăsăturilor care nu numai că o deosebeau de Phemie, ci, în mod curios, de întreaga familie și fata părea la fel de nepotrivită cu decorul din jur, cum era dichisitul acordeon înfipt în mijlocul mesei. Era una dintre acele întâmplătoare ființe, rar întâlnite în sud sau în vest, pe chipul căreia se întipăriseră încă înainte de naștere nu atât trăsăturile familiei, cât imaginile din cartea și din albumele frumuseții pe care le contemplase cu prea mult sentimentalism o mamă îndrăgostită de poze; vlăstarul unor femei și bărbați obișnuiți, care nu se potrivea cu nici unul din tipurile locale sau generale cunoscute. Un astfel de gât lung de lebădă, un păr numai zulufi, ochi lunecoși și un cap mic patrician ca al ei nu se mai pomenise, nici nu se mai întâlnise până atunci în Tasajara sau în tot Vestul și probabil că nici nu existase vreodată decât ca întruchipări ale „Fidelității”, „Meditației”, sau „Miresei Baronului” gravate în plăci ceramice sau de cupru. Nici măcar obișnuita rochie roz a fetei cu mâneci bufante nu putea să dea un aer convențional acelor linii deosebite, iar mâna care odihnea țeapănă pe marginea scaunului, deși nu era nici prea îngrijită, nici exagerat de albă, arăta de parcă n-ar fi fost făcută decât să țină cu ea lira, sau un trandafir, sau o carte bună. Chiar și cele câteva rămurele de iasomie sălbatică, prinse în cârlionții părului ei în ape, deși făceau parte din obiceiurile locului, formau acum podoaba ei

caracteristică.

Cele două fetișcane păstrară câteva minute acea atitudine țeapănă, în vreme ce nu se auzea decât murmurul vocilor din bucătărie, țârâitul monoton al streșinilor și vuietul depărtat al vântului. Apoi Phemie izbucni într-un chicot înecat, pe care și-l reprimă pe dată, cum făcuse și cu acordeonul, aruncând aceeași privire de nemulțumire strengărească.

— Mă faci să mă crucesc, Phemie – spuse Clementina, cu o voce adâncă de contralto, care părea și mai adâncă atunci când încerca să și-o înăbușe. Nu prea ai minte. Toată lumea o să-și închipuie că tu în viața ta n-ai mai văzut la față un străin.

— L-am văzut înaintea ta, îi răspunse Phemie cu îndrăzneală.

Dar zgomotul de scaune trase și de picioare din bucătărie o făcu să se stăpânească. Clementina își fixă absentă privirea în tavan, Phemie se uită la o frunză de pe marginea ferestrei, luând o poză bătoasă ca la fotograf, în vreme ce ușa se deschise și își făcură apariția cei doi străini și tatăl fetelor.

Expresia de nedisimulată plăcere care luminează chipurile tinerilor oaspeți îl scăpă pe Harkutt de stânjeneala prezentărilor și Phemie, aproape fără să-și dea seama, se trezi vorbind iute, pe un ton aprins, cu domnul Lawrence Grant, topograful, în timp ce sora ei, deși mai potolită, îl luase în primire pe domnul Stephen Rice, asistentul celui alt. Dar entuziasmul străinilor și dorința lor de a cuceri și a fi cuceriți erau atât de sincere și molipsitoare, încât acordeonul intră îndată în funcțiune și domnul Grant se dovedi un bun acompaniator al vocii de tenor al domnului Rice, la care s-au alăturat și fetele cu glasul lor.

Apoi se încinse un joc de cărți pe perechi, în cursul căruia adversarii s-au apucat să trișeze pe față cu atâta plăcere și nerușinare și s-au înfierbântat atât de tare, fiecare tabără apărându-și cu ardoare cauza, încât jocul se încheie într-un talmeș-balmeș de răs care nu se potoli decât atunci când tânărul topograf oferă un spectacol de scamatorie cu cărțile

de joc.

Domnul Harkutt, tolănit în balansoarul lui, supraveghea cu un aer de patron toată această petrecere, furat de scurte momente de absență, iar mai târziu se arată în pragul bucătăriei și doamna Harkutt, ștergându-și mâinile de șorț și, cu aerul ei grijuliu, gânduri că tinerii arătau „de-acum mai întremați”.

Domnul Lawrence, care se apucase să ghicească în cărți norocul domnișoarei Euphemia, adăugă o notă de mister, iar fetișcana roși de emoție; vântura din mânuțe, ca o păsărică, deasupra cărților pe care trebuia să le scoată și le lua murmurând tulburată de îndoieli și întrebându-se dacă „un anumit tânăr blond” era de cupă sau de caro.

— La vreme de noapte, doi străini – spuse domnul Grant cu extremă gravitate, așezând cărțile – și aici un drum, asta-i veste neașteptată, iar acest zece de caro înseamnă un mare dar de bani pentru dumneata, care, vezi, vine după sosirea celor doi străini și, într-un fel, e în legătură cu ei.

— Oh, nu mai spune! făcu fetișcana cu multă vioiciune și îndrăzneală, scuturând din cap. Bănuie că au adus banii cu ei.

— Nu, deși darul de bani e în legătură cu ei – răspunse el cu nezdruclătoare seriozitate. Stai puțin! Am găsit. Am încurcat cartea asta. Înseamnă sau drum sau călătorie. Ciudat! Nu-i așa, Steve? E vorba de *drum*!

— E ciudat – răspunse Rice la fel de serios – dar așa-i. E *drumul*, fără îndoială.

Se uită în ochii mari ai Clementinei cu un aer confidențial plin de sinceritate.

— Vedeți, domnișoarelor – continuă să le convingă topograful cu aceeași mină severă – cărțile nu mint. Din fericire noi suntem în situația de a putea întări cele ce dezvăluie ele. Drumul de care e vorba constituie un secret știut numai de noi și câțiva oameni de afaceri din San Francisco. Ba nici ei nu știu de e posibil până nu le spunem noi. Dar n-am să mă feresc să vă spun, ca răspuns la plăcuta ospitalitate cu care ne-ați întâmpinat, că drumul de

care e vorba e, de fapt, o *cale ferată* de la Oakland la Canalul Tasajara, pentru care am făcut măsurătorile preliminare. Așa că vedeți și dumneavoastră care-i înțelesul cărților: nu sunteți departe de Canalul Tasajara, de fapt cu foarte puțină cheltuială tatăl dumitale poate tăia o legătură de la râu la canal, având un drum drept până la gara terminus. Țsta-i darul de bani de care vorbesc cărțile. Și dacă tatăl dumitale știe ce să facă cu un pont ca Țsta e un om bogat.

Era greu de spus care expresie era mai grăitoare pe fața topografului, cea de subliniată severitate sau lucirea de umor din colțul ochilor. Cu flerul lor feminin, cele două fete ghiciră că era mult adevăr în cele spuse de el, deși nu prea înțelegeau ele totul, dar ceea ce pricepuseră – în afară de veselia aceea a bărbatului – nu era deosebit de interesant. Ba chiar erau, de fapt, ușor dezamăgite. Ceea ce se anunțase să fie o îndrăzneată promisiune de cochetărie amoroasă eșuase într-o treabă absurd de practică, într-o problemă de afaceri.

Nu aceleași sentimente încerca Harkutt. Se ridică grăbit de pe scaun și, aplecându-se peste masă, cu ochii țintă pe cărți, de parcă ele ar fi arătat într-adevăr calea ferată, repetă iute:

— Cale ferată! Hm! Cum asta? O cale ferată până la Canalul Tasajara? Vreți să glumiți... Așa-i că... nu e o treabă prea sigură?

— Ba e cât se poate de sigură! La vremea asta banii sunt gata pregătiți în San Francisco și la anu' pe vremea asta...

— O cale ferată până la Tasajara! continuă Harkutt grăbit. Dar în ce parte? Unde?

— Până la *embarcadero*, mai exact – răspunse Grant. Pentru stația terminus nu-i decât un singur loc potrivit. Acum, acolo-i o șandrama veche a nu știu cui.

— Păi, papa! Sări Phemie amintindu-și deodată, nu-i casa lui 'Lige Curtis? Terenul pe care l-a oferit el...

— Taci! făcu taică-său.

— Nu-ți aduci aminte, cel trecut pe hârtia aia – continuă cu nevinovăție Phemie.

— Tacă-ți gura! N-auzi? Doamne-dumnezeule! N-ai de gând să asculți și tu odată? Ai de gând să mă tolocănești la cap și să nu mă lași să stau de vorbă cu oamenii ăștia? Așa știi tu să te porți? Mă întreb ce-o să-ți mai treacă acum prin minte!

Enervarea subită a patronului, modul inexplicabil în care i se schimbase vocea și purtarea sa exagerat de aspră față de fete făcură să se lase tăcere. Se auzi ropotul ploii în geamuri, de afară veni limpede vuietul râului, se desluși chiar și năvala depărtată a vântului asupra părții din față a clădirii. În ochii tânărului asistent trecu un fulger de mânie, care întâlni privirea prevenitoare a prietenului său și amândoi se întoarseră cu discreție spre masă. Numai cele două fete nu se pierdură cu firea.

— Ești bun, domnule Grant, să-mi dai mai departe în cărți? făcu Phemie încet.

În vreme ce-i răspundea zâmbind, în tonul topografului se simți o undă de respect care parcă nu existase mai înainte.

— Cum să nu. Nu așteptam decât să-mi arătați că aveți încredere în mine, spuse el și luă cărțile.

Domnul Harkutt tuși.

— Mi se pare că vântul ăla afurisit a desfăcut ceva în prăvălie - spuse el înțepat. Am să mă duc să văd.

Șovăi o clipă și apoi dispăru în coridor. Dar se opri nehotărât, uitându-se la ușa pe care abia o închisese și-și trecu mâna pe fața congestionată. Deodată porni încet și absent spre scări, intră într-un coridor mai mic care dădea spre ușa din spate a prăvăliei și o deschise. La început tresări, văzând pata de lumină de la sobă, pe care întunericul adânc al acelei încăperi lungi o scotea și mai mult în relief. Se duse după teighea, dar lada de biscuiți care trona în mijloc arunca o umbră adâncă și îl obligă să bâjbâie ca să găsească ceea ce căuta. Apoi se opri deodată, lăsând să-i cadă din mână hârtia pe care tocmai o găsise și strigă aspru:

— Cine-i acolo?

— Eu, papa.

- John Milton?
- Da, dom'le!
- Ce dracu' faci aici, dom'le?
- Citesc.

Într-adevăr, asta făcea. Băiatul stătea culcat pe spate, pe două scaune, într-o poziție chinută, mâinile nu i se distingeau în întuneric și ținea cartea sus, deasupra capului, în așa fel încât să cadă pe pagini o pată roșietică de lumină. Nici măcar intervenția furioasă a lui taică-său nu-l tulbură într-atât încât să-l abată de la ocupația lui.

Se ridică doar puțin mai sus pe scaun, cu ochii tot la carte. Văzând asta, taică-său apucă iute hârtia și continuă să-l dăscălească.

— Cine ți-a dat voie! Hai, șterge-o la culcare. Mă auzi? Frumos îți stă - adăugă el ca și cum ar fi vrut să-și justifice mânia. Dumnealui se strecoară aici și-mi șade până la ceasul ăsta din noapte! Păi, de nu veneam aici să...

— Ce zici? Întrebă băiatul, punând semn la fraza neterminată și aruncându-și instinctiv ochii la hârtia din mâna lui taică-său.

— Nimic, dom'le! La culcare, asta-ți zic! Ai de gând să te duci? La ce tot stai și te zgâiești? continuă Harkutt mânios.

Băiatul se ridică încet și trecu pe lângă taică-său, dar nu fără să bage de seamă, cu indiferența și puterea de percepție a copilăriei, cum taică-său ascunde în grabă o hârtie în buzunar. Cu aceeași copilărească superficialitate, băiatul se miră mai mult de gest decât de faptul că fusese întrerupt din lectură, ceea ce nu era o noutate pentru el și ieși încet din încăpere.

Harkutt ascultă lipăitul picioarelor goale care se depărtau prin coridor și apoi încuie cu grijă ușa. Urmărit de gândul că tocmai își mustrase băiatul, Harkutt scoase hârtia din buzunar, se întoarse spre lumina slabă pe care o arunca jarul din sobă și încercă să citească. Dar și din cauza tulburării și pentru că nu mai avea agerimea vederii din tinerețe, fu nevoit să aprindă din nou lampa pe care o lăsase pe tejghea ca să poată buchi cele scrise pe hârtie. Da! Nu era nici o greșeală. Era descris cum trebuie tot

terenul de care topograful vorbise ca fiind stația terminus a noii căi ferate. Și totu-i revenea lui, lui Daniel Harkutt! Ce mai e și asta? Bate cineva! Ce-i cu întreruperile astea mereu? Mânia sa era amestecată cu o ciudată teamă superstițioasă.

Bătăile păreau să vină de la obloanele din față. Îi trecu prin minte că, probabil, lumina se văzuse prin crăpături. Stinse grăbit lampa și se duse la ușă.

— Care-i acolo?

— Eu... Peters. Vreau să-ți spun ceva.

Domnul Harkutt puse zăvoarele, în mod evident, fără nici o tragere de inimă. Restul fu treaba vântului; încă turbat și nepotolit, care-l îmbrânci pe Peters prin ușa bine păzită. Surpriza de a se trezi în bezna chioară a prăvăliei păru să-l facă să uite motivul vizitei.

— Păi, bine, făcu el cu un amestec ciudat de reproș și bănuială. Pot să jur c-am văzut lumină înăuntru în minutul ăsta. Tare curios!

— Da! Tocmai am stins lampa. Și plecam - răspunse Harkutt cu nemulțumire prost mascată.

— Nu mai spune! Și de-atunci tot aici ai stat?

— Nu, îi întoarse scurt vorba Harkutt.

— Știi, vreau să stăm de vorbă despre 'Lige. Dac-am văzut niște fire de lumină, am crezut că-i încă aici cu dumneata. Dacă nu-i e cam rău. Hai, aprinde lampa odată. Vreau să-ți arăt ceva.

Avea un ton de poruncă ce-l izbi pe Harkutt și-l nemulțumi, dar văzând că acesta avea ceva în mână, aprinse cu oarecare nervozitate lampa și se întoarse spre el. Peters avea în mână o pălărie: a lui 'Lige!

— Ca la un ceas după ce noi i-am dat bice și v-am lăsat aici - începu să povestească Peters - am auzit pe drum un ropot de copite care parcă s-a oprit chiar lângă casa mea. Am ieșit cu felinarul afară și ce să vezi! Calu' lui 'Lige, șaua goală și 'Lige nicăieri. M-am uitat în jur, l-am strigat, da' nimic, nici urmă. Gândind eu c-o fi căzut din șauă - da' bețivii nu cad niciodată și el e un călăreț strașnic - am luat-o în josul drumului, uitându-mă după el. Și am mers mai

departe, spre râul dumitale, juma' de milă mai jos.

— Doar nu-ți închipui - începu Harkutt, cu un râs nervos - că din cauza asta el...

— Stai nițel - exclamă Peters întunecat, scoțând dintr-un buzunar, un revolver cu țeava și butoiul pline de noroi. Am dat și de ăsta! Uite! Un glonte tras. Și apoi - adăugă iute, ca și cum s-ar fi apropiat de punctul culminant - uite-te și dumneata! Ceea ce am crezut eu că-i de la ploaie... coala, înăuntrul pălăriei... e... sânge!

— Prostii! replică Harkutt, cu o notă de dispreț. Doar nu-ți închipui..

— Ba da - răspunse Peters, coborând glasul. Să n-am parte de nu-i așa! Acu' a făcut-o!

— Nu!

— Ba da! Ah, ce-i pasă lui Billings și șleahței lui de îngâmfați, care-și râdeau de 'Lige și-și dădeau dumnealor cu părerea în ce-l privea pe bietul om, cum au făcut-o mai adineauri aici. Da' tare aș vrea să le bag asta sub nas, să vadă și ei.

Era greu de spus dacă bucuria triumfătoare a domnului Peters de a face zob teoriile tovarășilor de mai înainte nu cumva depășea în mintea lui, ca importanță, vestea pe care tocmai o adusese.

— Ascultă - spuse Harkutt grav, dar luminându-se în mod ciudat la față și pe un ton mult mai natural. Ar trebui să te duci cu treburile astea la judecătorul Kerby, chiar acum și să i le arăți. Po' să-i spui cum l-ai lăsat pe 'Lige aici când ai plecat și să-i zici că-i pot dovedi, cu mărturia fiicei mele, că a plecat de aici la zece minute după voi sau... cel mult cincisprezece..

Ca orice om care nu era deprins cu treburile oficiale, domnul Harkutt avea o părere exagerată despre importanța lucrurilor mărunte în ochii legii.

— Aș merge și eu cu dumneata - adăugă el grăbit - da' am niște musafiri, niște străini...

— Da' cam cum arăta când a plecat? Era, cumva, furios? îi suflă Peters.

Harkutt simți că era mai înțelept să nu-și dea drumul la

gură în cazul de față.

— Păi - începui el prudent - l-ai văzut și dumneata cum arăta.

— Bănuiești că n-ai fost prea aspru cu el. Să nu-l fi scos din tâtâni, știi... făcu Peters.

— Nu - replică Harkutt, uitând să se mai stăpânească, sub imboldul indignării. Nu! L-am cinstit și cu un pahar, ba i-am dat...

Harkutt tăcu brusc, stânjenit.

— Ei? îl îndemnă Peters.

— Niște sfaturi... știi! răspunse Harkutt în grabă. Da' hai, mai bine du-te repede la judecător. Știi doar că dumneata ai descoperit toată povestea asta și mărturia dumitale îi cea mai importantă. Există o lege care spune că ești obligat să zici de îndată tot ce știi...

Lui Peters îi trecuse emoția descoperirii, ca și bucuria de a fi triumfat asupra celorlalți și, după cum era obiceiul în Sidon, nu-i prea venea la îndemână să fie obligat să facă o treabă.

— Păi, stai - făcu el, șovăind. Poa' că nici n-a murit, la urma urmei.

Harkutt își luă un aer ușor distant.

— Doar știi care-i părerea dumitale despre afacerea asta - îi spuse el, după un moment de pauză. Doar ai dovezi temeinice care să te facă să te duci la judecător și apoi să-i pui pe ceilalți la treabă. Atunci - adăugă el cu subînțeles - dumneata ți-ai făcut porția și te poți spăla frumușel pe mâini de toată tărașenia. Așa-i?

— Așa-i - făcu Peters, cuprins de nerăbdare. Iacă, dau fuga la judecător.

— Da' din cauza fetelor și a nevestei și a străinilor care s-au întâmplat, n-am să scot o vorbă despre toată povestea în seara asta - adăugă Harkutt.

Peters încuviință dând din cap și, luând pălăria nefericitului Elijah cu oarecare șovăială, de parcă s-ar fi temut să nu-și fi pierdut încă de pe acum dramatismul de dovadă importantă, dispăru din nou în beznă și vijelie. O pală de vânt, care parcă stătuse la pândă și-l așteptase

ascunsă pe undeva, se aruncă asupra lui ca și cum ar fi încercat să nu-i mai lase răgaz să se răzgândească și-i făcu brânci spre casa judecătorului de pace.

Domnul Harkutt trânti ușa, puse zăvoarele și se îndreptă nesigur spre tejghea. În numai un ceas, dintr-un om potolit, chibzuit și precaut, devenise nehotărât și impulsiv. Scoase hârtia din buzunar și, după ce deschise sertarul cu bani de la tejghea, împături de mai multe ori documentul, ce părea să fie ultimul testament al lui Elijah Curtis și-l așează într-o despărțitură. Apoi se îndreptă spre ușa din spate, se opri, se întoarse, deschise din nou sertarul cu bani, scoase hârtia, o puse în buzunarul de la șold, pe care-l închise cu un nasture și rămase în picioare lângă sobă, uitându-se absent la lumina palidă a jarului. La un moment dat, se apucă să curețe cenușa, numai ca să câștige timp și să-și găsească o scuză pentru a amâna alte treburi care-i dădeau ghes.

Se gândea ce-ar fi trebuit să facă. Dacă mai înainte cu un ceas i s-ar fi pus pe șleau problema de avea dreptul să păstreze hârtia și să facă uz de ea, fără îndoială c-ar fi spus hotărât că nu trebuia s-o mai țină. Chiar și acum, privind problema dintr-un punct de vedere abstract, nu se putea înșela asupra adevărului. Dar viața are obiceiul condamabil de a nu ne pune aceste probleme de-a dreptul și cinstit, pe față și e foarte curios că, ori de câte ori călcăm pe alături, niciodată nu e vorba în primul rând de principiul abstract. Domnul Harkutt era conștient că, fusese împins pas cu pas într-o situație dificilă, ca să nu spunem necurată, în ciuda voinței sale.

El nu-i ceruse niciodată lui Elijah să-i vândă terenul; ba chiar refuzase categoric; hârtia îi fusese băgată pe gât drept gaj pentru un fleac de câțiva dolari pe care-i dăduse fără nici o pretenție. Asta dovedea în ochii lui că fusese cinstit; doar împrejurările erau neobișnuite. Sigur, dacă Elijah ar fi fost în viață, el, Harkutt, ar fi încercat să încheie o afacere cu el înainte ca vestea cu planurile pentru calea ferată să iasă în vileag, fiindcă... era vorba de o afacere! Dar acum, când Elijah era mort, cine ar fi avut ceva de

pierdut sau de câștigat dacă el socotea toată tărașenia doar ca o norocoasă speculație și pomana aceea de cinci dolari, drept prețul acestei speculații? Nimeni nu-l putea bănuî că mizase pe sinuciderea lui 'Lige și cu atât mai puțin că terenul acela avea să ajungă la mare preț. Și de fapt, că tot a ajuns aici, dacă 'Lige s-a gândit ca după ce lua banii lui Harkutt cu titlu de împrumut să se omoare, fiindcă se socotea falit fără nici o speranță, asta însemna... că pusese la cale să înșele buna lui credință, a lui Harkutt. Reuși să se înfurie – furie născută din motive cinstite – gândindu-se la tirania principiului abstract, rece asupra instinctelor lui de ființă cu inimă fierbinte. Dar de ajungea la lege, avea să treacă de partea legii, nu a sentimentelor. Și atunci are să-lase pe toți – înțelegând prin toți lumea întreagă, Tasajara și poate și propria lui conștiință – să vadă că nu era un zănatic sentimental și avea să se țină cu dinții de hârtia și de proprietatea aceea.

Numai că ar fi trebuit să deschidă gura mai înainte. Ar fi trebuit să-i spună topografului de îndată că el era stăpânul terenului. Ar fi trebuit să zică: „Cum așa? Dar ăsta-i chiar locul meu. L-am cumpărat de la bețivul acela de 'Lige Curtis, pe nimica toată, numai ca să-mi fac pomană cu el”. Da! Asta era singurul necaz adevărat și numai cumsecădenia lui era de vină, numai respectul exagerat față de lege și dreptate, blestemata lui de fire milostivă. Da! Gândindu-se puțin, nu vedea de ce trebuia să se simtă obligat să-i spună toate astea topografului. E destulă vreme până când se va gândi compania să cumpere terenul. Îndată ce se stabilea că 'Lige era mort, el avea să ceară pe față să i se recunoască dreptul asupra acelui teren. Dar dacă nu era mort? Sau dacă nu reușeau să-i afle cadavrul? Dar dacă dispăruse numai? Chipul lui de om simplu se încruntă, se posomorî. Bineînțeles, nu putea cere companiei să aștepte până va rezolva el problema asta. În virtutea acelei hârtii, avea dreptul să facă ce voia cu proprietatea și... o va face. Dacă 'Lige ieșea din nou la lumină era altă treabă și el și 'Lige puteau aranja lucrurile între ei. În privința asta, era cât se poate de hotărât și – destul de

ciudat – se simți ușurat scăpând de o problemă care părea doar o chestie de amănunt. Nu bănuia că dorea în sinea lui acel pas iremediabil și își alungă pe dată din minte toată tărășenia etică.

Se desprinsese de sobă, deschise ușa din spate și porni prin coridor cu pas mult mai hotărât, îndreptându-se spre sufragerie. Dar în prag se opri, revenindu-i iute vechea lui înclinație spre prudență. Ușa era puțin întredeschisă. După câte se părea, criza lui de mânie, de acum o oră, nu prea tulburase sufletul fetelor, fiindcă le auzea râsul și vocile amestecându-se cu cele ale străinilor. Încă tot se mai îndeletniceau cu ghicitul, dar de data asta domina glasul profetic al domnului Rice, care se adresa Clementinei și vocea acesteia se auzea destul de bine.

— Văd maldăre de bani și mulți prieteni în norocul care ți-e sortit. Săracul de mine! Și câți pețitori! Dar n-am cum să-ți promit un mariaj mai strălucit decât cel pe care prietenul meu i l-a prezis surorii dumitale. Dar poți fi sigură, totuși, că vei avea și dumneata partea dumitale și în căsătorie, ca și în toate celelalte.

— Mulțumesc chiar și pentru atât, se auzi vocea Clementinei. Dar ce-i cu cărțile alea urâte de alături? Înseamnă nenoroc, sunt sigură.

— Nu pentru dumneata, deși e lângă dumneata. Poate că-i vorba de cineva de care nu-ți pasă și nu-l înțelegi și care va avea o groază de necazuri din cauza dumitale... da, tocmai din cauza darului ăsta de bani... uite, vine după zece de caro. Poate-i un pretendent la mâna dumitale, poate-i chiar unul care-i în casa asta acum... poate.

— Vrea să spună că de el e vorba, domnișoară Clementina – interveni vocea lui Grant, izbucnind în râs.

— Nu-l luați în seamă, domnișoară Harkutt – spuse Rice, pe un ton de reproș, numai pe jumătate serios. Poate dumneata știi de cine e vorba?

Răspunsul domnișoarei Clementina vădi că recunoscuse chipul palid al tatălui ei care se ivi deodată în fața ei, când se deschise ușa.

— Păi e tata!

CAPITOLUL III.

În ciudata lui stare psihică, trecerea de la lumina chioară a lămpii lui Harkutt la bezna de-afară îl năuci o clipă pe Elijah Curtis, dar tocmai datorită acelei stări psihice continuă să meargă neabătut înainte, ca în transă sau în somn, deși la început parcă fără nici o țintă. Apoi îi trecu prin minte că parcă își căuta calul, dar animalul nu mai era acolo. O clipă, ideea asta îl descumpăni și-l sperie, mai întâi gândindu-se că nici nu venise cu el, ci numai i se păruse că-l adusese, apoi pentru că i se părea că fără cal nu putea să apuce drumul de care-i vorbise Harkutt, nici s-o ia pe altul, care nu prea era limpede în mintea lui. Dar în starea aceea de neputință și șovăială i se păru o ușurare că nu putea să se îndrepte nici pe un drum, nici pe celălalt și că, deci, nu-i mai rămânea nimic de făcut. Poate că asta era mâna misterioasă a providenței!

Explicația era însă mult mai simplă. Nesăbuitul și flegmaticul Billings luase calul cu pricina fără știrea tovarășilor lui. Copleșit de perspectiva sumbră de a bate pe jos drumul până acasă pe o vreme ca aceea, acest produs perfect al trândavului Sidon se descotorosi cu meșteșug de Peters și Wingate, lăsându-i s-o ia înainte și, dezlegând cu băgare de seamă animalul priponit, trecu pe lângă ceilalți netulburat, la adăpostul întunericului. Când ajunsese în ograda lui, descălecă alene și, cu o lovitură zdravănă în coasta bidiviului, îl trimise în galop înapoi, să-și întâmpine stăpânul, iar urmarea a povestit-o mai sus, în capitolul precedent, Peters, care nu bănuia nimic.

Dar nu era loc pentru o astfel de idee în conștiința îmbibată de alcool a lui 'Lige Curtis, a cărui închipuire morbidă avea menirea de a deforma, de a exagera lucrurile firești. Avea o vagă impresie că înapoi, la Harkutt, nu se mai putea întoarce. Și-așa vizita lui părea că se petrecuse

de multă, multă vreme și nu mai putea fi repetată. Avea să pornească înainte, învăluit de acea beznă care nu suferea nici un compromis, care putea năluci orice și era răspunzătoare pentru orice.

Se lăsă un întuneric adânc, pentru că vântul se mai potolise și nu mai alunga pânza de nori de deasupra și nici nu risipea ceața ce începuse să se ridice din pământul îmbibat de apă al câmpiei. Mergea cu ușurință prin beznă aceea care părea să-l susțină și de care parcă ar fi putut să se sprijine la nevoie. Uneori i se părea că aude voci, nu o voce anume, gândea el, ci niște voci ciudate, ireale, firește, pentru starea lui din acele clipe. Și, deodată, auzi limpede una din acele voci, ce nu semăna cu nici una din Sidon, foarte slabă și depărtată, întrebând dacă „mai e mult până la Sidon” – probabil tot un rătăcit ca și el. Îi răspunse cu o voce la fel de nefirească și slabă și se întoarse în direcția din care venise chemarea. Depart, înaintea lui apără o lumină ca un miraj, dar ieșise de undeva de jos, parcă din miezul pământului. Probabil că-i juca închipuirea un renghi, dar avea să se încredințeze cu ochii lui... ah!

Se prăvăli violent în față și, în aceeași clipă, simți că revolverul îi sare din buzunarul de la piept, de parcă ar fi prins deodată viață și, o secundă după aceea, luă foc lovindu-se de piatră și ilumina orbitor râpa în care 'Lige pornise cu capul înainte. În ochi și-n nări îl înțepa fumul cu miros de sulf al exploziei, dar, fulgerarea aceea de lumină, avu vreme să se agate de un vrej de viță care se ivise lângă el, fără să reușească însă să evite a se lovi și el cu capul de același prag de piatră de care se izbise revolverul. Izbitura și durerea îl făcură să simtă o neplăcută căldură la cap, acolo unde începea părul. Amețit și slăbit, simți cum degetele i se înmoaie, cum se scufundă, prins de-o moleșală care pe jumătate era resemnare, tot mai adânc, tot mai adânc, până când după o nouă izbitură, se trezi cu răsuflarea tăiată și nevoit să reacționeze iute, în mijlocul suvoaielor reci de apă.

Dumirit și perfect conștient acum, deși se lupta disperat cu năvala apelor ca să scape cu viață, el desluși vag ceva

Întunecat plutind vijelios pe lângă mal, uneori lovindu-se de ieșinduri de pământ, până ce, în zbaterea aceea bezmetică, se răsuci și se îndreptă spre el de-a latul. Era destul de aproape ca să apuce un capăt de funie uzată, legat de acea alcătuire ce părea să fie făcută din câțiva bușteni prinși unul de altul. Era chiar pluta pe care tocmai o părăsiseră în voia sortii topografii de la *embarcadero*.

El nu avea de unde să știe asta, dar nici nu i s-ar fi părut ciudat ca viiturile să poarte la vale o plută, chiar dacă ar fi fost treaz de-a binelea. Cu toate că încă se mai putea ține ca lumea pe plută, puterile începeau să-l lase și i se părea că alcătuirea aceea de bușteni avea să-l scoată undeva la un liman unde va fi salvat. Niciodată nu va ști cât a zăcut în nesimțire în noaptea aceea. Când își aducea aminte de acea noapte, credea că fusese bântuit de vedenii în cursul cărora i se păruse că trece pe lângă maluri lugubre, prin locuri necunoscute, că păstra în minte un chip și o voce plăcută, că fusese asaltat de spaime când își închipuisse că se apropie de un loc ce semăna cu șandramaua lui singuratică pe care o lăsase de izbeliște în stuhării. În cele din urmă, fu îmboldit să se trezească de o violentă durere de cap, de parcă pălăria lui moale de fetru s-ar fi transformat într-o coroană strâmtă de fier. Ducând mâna la cap ca să înlăture strânsoarea aceea, rămase uimit când descoperi că n-avea nici o pălărie; părul încâlcit, amestecat cu sânge și mâl, se uscaseră în bătaia soarelui fierbinte al dimineții și-i strângea țeasta ca o căciulă. Își simțea pleoapele și genele lipite, grele și îmbâcsite de aceeași pastă amestecată cu sânge. Se târî până la marginea plutei șubrede, nu fără greutate, fiindcă pluta se legăna și se bătaia într-un chip ciudat și-și muie mâna în șuvoiul de apă. După ce se spălă pe ochi, ridică privirea și se simți zguduit.

Râul, malurile, câmpia, toate dispăruseră. Se afla singur, legănat de valuri, într-un intrând al golfului San Francisco.

Dezmeticindu-se după postul la care fusese obligat și înviorat totodată, prima senzație pe care o încercă fu una de infinită ușurare. Nu numai că scăpase de spaimele nedeslușite ale zilelor și nopților de dinainte, dar se

descotorosise de tot trecutul lui, care se înecase pentru totdeauna în acea nesfârșită întindere. Câmpia joasă a Tasajarei, cu monotonia ei netulburată de lumină și întuneric, se cufundase în spatele altei câmpii care lucea, făcea jocuri de lumină, era plină de viață, se mișca și chiar dansa sub el. Dunga subțire a stuhăriilor care-l împrejmuiseră înaintea, care renăștea cu regularitate și se strângea de jur împrejurul lui fără să alunge pustietatea zărilor, se cufundase și ea undeva în urma lui, pentru totdeauna. Toate cărările păcatelor din trecut, toate răbojurile vechilor dureri și suferințe, toate urmele lăsate de pașii lui rătăciți fuseseră șterse de valurile mării care spală totul. Fizic era cam neajutorat și își simțea slăbiciunea; era în primejdie și o știa, dar... era eliberat!

Din fericire, vântul nu bătea prea tare și marea era destul de liniștită. După câte putea el să vadă, pluta era întreagă, dar, oricât era de nepriceput, tot își dădea seama că nu avea să reziste asaltului talazurilor din josul golfului. Ca și cei mai mulți californieni care au trecut noaptea cu vaporul prin strâmtoarea Carquinez, nici el nu recunoscuse unde se afla, nici măcar piscurile depărtate din Tamalpais. Se vedeau câteva punctișoare, care păreau atât de departe, de nesigure și de indiferente ca și păsările oceanului.

Pluta stătea nemișcată, aproape la fel de nemișcată ca și bărbatul care zăcea pe bușteni cu mădulele chircite și veșmintele scorțoase, uscate la soare. Prea nevolnic să stea în picioare, neavând catarg, sau măcar un băț, o vâslă, ceva cu care să înalțe un semn deasupra acelei nesfârșite întinderi, i se părea imposibil să atragă atenția cuiva. Nu mai avea nici măcar revolverul.

Deodată, pe când încerca să se ridice, fu izbit de-o rază de lumină atât de orbitoare, încât parcă-i săgetase ochii și creierul și făcuse să-i vină rău. Fulgerarea părea să vină dintr-o scobitură, dintre bușteni, la capătul celălalt al plutei. Târându-se cu greu până acolo, văzu că era o bucată lucioasă de metal, pe care până atunci o trecuse cu vederea. N-avea de unde să știe că era o oglindă de semnalizare folosită în lucrările topografice, care căzuse de

la instrumentele topografilor când abandonaseră pluta, însă în starea lui de disperare, cu simțurile în alertă, intui, instinctiv, că-i putea fi de mare folos. O ridică, o îndreptă spre soare, o mișcă sub diferite unghiuri, cu mâinile lui slăbite. Dar efortul acela era prea mult pentru el, pluta păru deodată că se răsucește sub greutatea lui, iar el se prăbuși.

*

— Hei, tu de colo!

Vocea se auzi alături de el, îi răsuna chiar în urechi. Deschise ochii. Dinaintea lui oceanul se întindea pustiu, pânzele acelea cât niște punctișoare la fel de departe, însă asupra plutei se lăsă o umbră ciudată. Întoarse capul cu multă greutate. De cealaltă parte, atât de aproape încât parcă era deasupra capului, pluteau ca aripile unei uriașe păsări de mare pânzele unei goelete. Apoi o bigă grea se legăna pe deasupra plutei, atât de jos, încât l-ar fi măturat ca pe-un fulg dacă l-ar fi prins stând în picioare. Coasta navei se frecă de plută și pluta fu împinsă ușor într-o parte. Îl apucă o spaimă cumplită că putea fi părăsit din nou, încercă să scoată un sunet, dar nu reuși. Vasul se îndepărtă și mai mult, însă pluta se porni după el! Acum vedea că era prinsă cu o cange, putea citi curiozitatea ciudată, plină de nerăbdare a celor două chipuri care se vedeau lângă balustradă, la pupa și cu un sentiment de ușurare ochii i se închiseră, iar el se cufundă din nou în nesimțire.

*

Un fior de gheață, urmat de senzația binecuvântată că era tras sub o învelitoare caldă, pișcătura whiskyului tare în gură și mireasma aburilor de cafea fierbinte erau primele senzații pe care le încerca acum, când își revenea la viață. Capul și gâtul îi erau bandajate cu cârpe grosolane, iar pielea i se înăsprise și mirosea a săpun. Zăcea într-o cușetă primitivă sub o semipunte, de unde putea vedea cerul și pânza întinsă de vânt și în cercul privirii se ivi deodată o mutră bărboasă, cu un aer sever de om practic, care se uita la el.

— Hello! Ți-ai venit în fire? Ei? Țin-te bine!

În clipa următoare, străinul sări jos, lângă Elijah. Părea un amestec ciudat de marinar și fermier, dominat de viclenia unui geambaș de port.

— Hei, cumetre! Ce s-a întâmplat? A fost vorba de-o mardeală sau au dat apele buzna în mina dumitale?

— Apele!

Elijah se agăță de ideea asta, socotind-o de bună inspirație. Da! Viiturile ajunseseră până la cabană, se refugiase pe o plută, fusese izbit de două sau trei ori și pierduse totul... până și revolverul! Omul arăta ușurat.

— Deci n-a fost nici o încăierare, nu ți-a spart nimeni capul ca să te jefuiască pe mal?

— Nu - răspunse Elijah, zâmbind slab pentru prima oară.

— Mă bucur - spuse omul, scurt. Așa că n-ai nici o treabă cu poliția ca să te rețină la Frisco? O dată ne-am împotmolit acolo o săptămână întreagă fiindcă ne-am făcut de lucru și am cules un individ ce fusese cetluit bine, legat la gură și aruncat peste bord de bandiții din port. A trebuit să ne tot învârtim în jurul tribunalului, așa că am pierdut cursa.

Se opri și se uită deodată tulburat la Elijah, care zăcea dărâmat pe jos.

— Ascultă! Cre' că n-ai de gând să mori acum și să mă faci să trag la mal, să-ți anunț prietenii și să trimit tot felul de scrisori, nu-i așa?

În sinea lui, Elijah se cutremură, dar pe față i se zugrăvi un zâmbet șters și răspunse:

— Nu.

— Și fiindcă avem flux și vânt prielnic, taman acum, cred că n-o să te deranjeze dacă noi ne vedem de drum!

— Încotro? întrebă Elijah.

— Santy Barbara.

— Nu - făcu Elijah, după o clipă de tăcere. Merg cu voi.

Omul sări în picioare, scoase capul deasupra punții superioare și strigă:

— Dă-i bătaie înainte, Jerry!

Apoi se întoarse recunoscător spre pasagerul său:

— Ascultă! Viitura-i viitură, oricum ai apucat-o! Și, la urma urmei, ce-a luat e bun luat și din buzunarele tale și de

pe unde a trecut. Aşa-i? Da! Şi acum iată-te scăpat, amice! Uite, acum ai ocazia chioară să-ţi alegi un alt teren, pe la Santy Barbara, loc pe cinste, nu o paragină uitată de Dumnezeu, plină de stuhării, unde să te radă viitura. Şi atâta vreme cât îi pământ şi whisky destul, n-ai nevoie de nici o apă. Dacă pofteşti, po' s-o iei de la capăt acolo, amice şi să-ţi strângi pânzele. Ce-ai, bătrâne? Îs frigurile care te-au pălit prin stuhării? Cam aşa văd după ochii tăi. Da' Ține-Ți firea, că eu mă duc până la prova, să mai pun lucrurile la cale şi apoi mă întorc şi o să stăm de vorbă.

Au stat. Rezultatul acelei discuȚii a fost că, la sfârșitul unei săptămâni de zgâlȚăit şi rău de mare, Elijah Curtis a poposit la Santa Barbara, jigărit, palid, dar stăpân pe el şi plin de o nouă hotărâre. Şi reuşind să câştige simpatia căpitanului vasului „Kitty Hawk”, angrosist, cherestegiu şi fermier, 'Lige era, o săptămână după aceea, instalat pe domeniul căpitanului şi primit în slujba lui. Şi din ziua aceea, timp de cinci ani, nu s-a mai auzit nimic de el în Sidon şi Tasajara.

CAPITOLUL IV.

Între îndatoririle lui John Milton Harkutt se număra și obligația de a scoate dimineața obloanele și de a mătura prăvălia lui taică-său, înainte de a pleca la școală. Făcea treaba asta cu o curioasă tărăgăneală, pe de-o parte pentru că mai amâna astfel nenorocitele ore de școală și pe de alta pentru că proiecta asupra acestor preocupări o închipuită atmosferă romantică, împrumutată din ultimul roman citit. La dereticat era ajutat, de obicei, de unul sau doi colegi aflați în drum spre școală, care totdeauna îl invidiau, văzându-l prins în aceste importante preocupări gospodărești. Li se părea că mersul la școală era o nenorocire obișnuită a copilăriei, care nu solicita decât cele mai simple eforturi de chiul, pe când să scoți niște obloane adevărate la o ditamai prăvălie serioasă, să vânturi o mătură adevărată, ce ridica un nor de praf pe care puteai să-l vezi într-adevăr, era ceva care-ți puneia puterile la încercare.

Și, a doua zi dimineața, după sosirea celor doi străini, John Milton se proțăpi în veranda prăvăliei, cercetând plin de importanță zarea, ferindu-și ochii cu palma, când, deodată, se arătă unul din colegii lui.

— Hei, Milt! Ce faci?

John Milton tresări plin de importanță, apoi se repezi la unul din obloane și începu să-l desfacă.

— Hei - strigă el răgușit - eliberați puntea pentru acțiune! Deschideți tambuchiurile. Toată lumea pe punte! Țineți-vă bine, împiedicaților!

Într-o clipă, emoționatul său coleg era alături de el, luptându-se cu alt oblon.

— Uite o goeletă mare, cu borduri joase, care vine drept spre noi. Grozav! Grozav! Flăcăi! continuă John Milton, oprindu-se o clipă, ca să arunce o altă privire plină de

dramatism asupra câmpiei nesfârșite. Ce drum ținem? răcni el, fioros.

— Sud prin sud-est, căpitane – răspunse celălalt puști, dansând prins de turbare în dreptul geamului. Dar nava o să răzbească prin furtună!

Apoi fiecare se trudi cu câte un nou oblon, smulgându-l cu furie, după care alerga spre stelajul din colțul verandei și înapoi. După ce că tropăiau într-adins, în mod exagerat, din picioare, băieții își însoțeau fiecare mișcare cu un fel de șuiert aparte, care voia să indice, într-un singur sunet, vuietul și furia elementelor, agitația nerăbdătoare a echipajului și emoția sălbatică a luptei care se pregătea. Când și ultimul oblon fu înlăturat, John Milton răcni:

— La tunurile din tribord!

După care dădu buzna în prăvălie, unde pe podea se vedeau urmele de noroi ale clienților din ajun, apucă o mătură și începu să măture cu furie. Se ridică un nor greu de praf, în care se aruncă și tovarășul său, înarmat cu altă mătură și răcni un „bumm!” puternic, care însemna o întârziată lovitură de tun.

Câteva minute, cei doi puști mânuiră măturile cu desperare, în aerul acela înăbușitor, însoțind fiecare mișcare de mătură – care făcea să iasă valuri de praf prin ușa deschisă – cu sunete de explozii și strigăte provocatoare, pline de dispreț, până când nu numai prăvălia, ci și veranda fură învăluite într-un nor gros de praf, prin care soarele dimineții se chinuia în zadar să răzbată. În mijlocul acelui talmeș-balmeș și al prăfăriei – de care nimeni n-avea habar și nu-l auzea în iatacurile retrase ale familiei – din drum se auzi o voce pițigăiată.

— Aha, vă credeți tare deștepți, nu-i așa?

Cei doi eroi navali se opriră deodată din furia lor închipuită și, cum praful bătăliei începea să se așeze, l-au recunoscut pe prichindelul de Johnny Peters, care se uita la ei cu un aer sever, dar și invidios.

— Cre' că nici nu știți ce s-a-ntâmplat la vale, aseară – îi dădu el drumul pe nerăsuflăte. 'Lige Curtis a fost omorât, sau și-a făcut seama! Pe pietrele alea e numai sânge. Am

văzut cu ochii mei! Tata i-a găsit revolverul lui de șase focuri... un cartuș lipsă! Tata a fost primul care a descoperit totul și s-a dus la judecătorul Kerby să-i spună!

Cei doi tovarăși, deși ardeau de curiozitate, s-au prefăcut că nu-i interesează, fiindcă ei știau totul dinainte.

— Tata zice că ta-tu i-a făcut vânt lui 'Lige din prăvălie, aseară. Tata zice că tat-tu-i de vină. Tata zice că judecătorul are să trimită polițaiul după tat-tu. E bine?

În clipa aceea, micul delator o rupse la fugă fără să mai aștepte, urmărit de ceilalți doi băieți. Totuși, când văzură că prada le scăpase, John Milton arată că nu mai avea chef nici să reia epopeea nautică, nici să-l însoțească pe tovarășul său să vadă scena însângerată unde dispăruse Elijah. Se întoarse agale înapoi, la prăvălie și continuă să măture, lucrând cu conștiinciozitate, cu un aer absent și mecanic, fără urmă din exuberanța sa de mai înainte.

Era stăpânit de temerile instinctive care se întâlnesc de obicei la copiii cu prea multă imaginație și care joacă adesea rolul de presimțire. Purtarea ciudată a tatălui său cu o seară mai înainte, de care fusese numai pe jumătate conștient, dar se întipărise adânc, de neșters, în memoria sa plină de sensibilitate, îi revenise deodată în minte, la vorbele lui Johnny Peters. Nu luase de bune toate acuzațiile puștiului. Abia înțelegea cât de grave erau. Dar încerca un sentiment chinuitor, gândindu-se că toată mânia și tulburarea tatălui său se datorau faptului că fusese surprins bâjbâind pe întuneric după hârtia aceea a lui 'Lige Curtis. Și era hârtia lui 'Lige Curtis, fiindcă o văzuse zăcând pe tejghea. Deodată, îi veni în minte ideea îngrozitoare că nu trebuia să spună niciodată, niciodată, nimănui că-l văzuse pe taică-său luând hârtia aia, că nu trebuia, nici măcar față de el însuși să recunoască asta. Nu era prima dată când băiatul afla ce însemna ipocrizia pe care maturitatea o afișează față de copilărie, când nevinovatele victime sunt nevoite să se supună, vădind un machiavelic rafinament care, în cele din urmă, îi răzbună. Însă era prima oară când afla că această ipocrizie nu era poate chiar așa de nevinovată. Taică-său ascunsese ceva de el, pentru că nu

era cinstit.

Deși copilăria nu uită, rareori rumegă vreme îndelungată aceleași lucruri și ușor trece la altceva. Cei doi topografi, despre a căror eroică apariție cu o plută auzise abia în dimineața aceea, i-au acaparat toate gândurile, mai ales aflând de drumurile pe care le bătuseră, văzându-le instrumentele ciudate și felul curios de a vorbi. Cu toate că atunci când s-au arătat musafirii, surorile lui l-au împins la o parte, socotindu-l o mutră nu prea prezentabilă a familiei, el a reușit să se învârtă pe lângă ei când au ieșit să se plimbe cu Euphemia și Clementina, după masa de dimineață, sub soarele strălucitor, în îngrăditura aceea primitivă de grădină, ce se întindea de-a lungul malurilor abrupte ale pârâului. Urmărea, cu disprețul suveran al unui frate, felul în care surorile lui „trăgeau sforile”, profitând de bunăvoința acelor ființe deosebite. Și nu putea privi decât cu milă admirația fățișă cu care le răsplăteau străinii. I se părea că Euphemia – care uneori vădise o lăudabilă curiozitate față de preocupările lui și o măgulitoare ignoranță față de cărțile pe care le citea el – era, totuși, de iertat. Dar nu putea înțelege nici în ruptul capului ce putea găsi cineva la aerul acela de statuie al Clementinei. Erau orbi de nu puteau să vadă că ea era „exact genul ăla” care trândăvește dimineața în pat, prefăcându-se că e bolnavă ca s-o oblige pe Phemie să facă toată treaba în casă, iar pe el, John Milton, să-i curețe încălțările și să-i care la pat tot felul de chestii? Nu era limpede și pentru ei că politețea aceea grețosă a ei nu era decât o prefăcătorie, ca să-i facă să-i dea caramelle, zahăr candel și dropsuri, pe care le pune la păstrare, meschină cum era și poate s-o și plimbe cu droșca mai târziu? Ei bine, John Milton nu era așa de orb.

Stătea în picioare, înaltă, perfect proporționată și conturată pe fundalul sălciei, ținând cu îndoitura mâinii ridicate deasupra capului o creangă din aceeași salcie – de care se rezema așa cum se rezema în Sidon oricine de câte ceva – iar cei doi bărbați nu vedeau decât o zeiță tulburătoare, glorificată într-o poză cu boboci de trandafiri. Fie că era vorba de profilul frumos tăiat, prezentat lui Rice,

sau de chipul văzut din față care-l cucerea pe Grant, fiecare sugera mândrie, poezie, pasiune, ceea ce-i umplea de uimire și fascinație. Prin unul din acele instincte, știute numai de francmasoneria sexului lor, Euphemia susținu și ea reclama nurilor surorii sale, oferind un subtil termen de comparație cu drăgălășenia ei, în felul acesta amândouă își uniră puterile împotriva adversarului lor comun: bărbatul.

„Clementina e neîndoios perfectă și are dreptul să stea înaintea drăguței ei surioare!” se gândea Rice.

„Ce ființă mică și tulburătoare, care reușește să-și păstreze farmecul și-n fața fetei ăsteia înalte și frumoase”, îi trecu prin minte lui Grant.

„Oricum, ele îi cântăresc pe tipii ăștia doi, ca să aibă ce-i cleveti, îndată ce ei se întorc cu spatele”, își zise John Milton, posomorât, gândindu-se încă de pe acum cu amărăciune la trăncăneala nesfârșită de la masă, la care va fi obligat să fie martor mai târziu:

— Am avut mare noroc că am reușit să ajungem la mal aseară, spuse Rice, uitându-se la vale, la râul încă umflat și apoi își ridică ochii spre Clementina. Și încă și mai norocoși că am ajuns unde am ajuns. Cred că numai cântecul acela ne-a atras la mal... cum, știți, obișnuiau să atragă sirenele oamenii... însă fără acele urmări nenorocite.

John Milton dibui în asta trei greșeli strigătoare la cer: mai întâi că nu cântase Clementina; al doilea, nici una din surorile lui nu citise vreodată ceva despre sirene, ci numai el; iar în al treilea rând, tânărul topograf habar n-avea și nu știa cum se întâmplă lucrurile prin partea locului și trebuia corectat.

— Numai curentul apei e de vină, spuse el pe nerăsuflăte, cu acea înfrigurată grabă tinerească ce dovedea că avea o îndelungată experiență și știa rezultatele catastrofale ale întreruperii. Aici aduce tot felul de gunoaie de peste tot. Orice arunci în râu mai sus, apa aduce pe malul ăsta. Mult înaintea voastră au ajuns aici două oi și un cal mort.

Nu pricepu cum au putut vorbele lui să stârnească atâta haz. Și vrând să dovedească pe loc că nu fusese nici un

gând ascuns și nici o aluzie în spusese lui, adăugă cu subliniată politețe:

— Așa că nu sunteți voi de vină... știți... nu puteați ajunge altundeva - întări el și adăugă cu exagerată amabilitate - sau n-ați fi ajuns deloc.

— Dar se pare că musafirii nu erau chiar întâmplători, cum vrea să spună fratele dumitale, sau cel puțin unul parcă era așteptat aseară. Îți amintești, ai crezut că suntem un oarecare domn Parmlee - spuse Rice, uitându-se la Clementina.

Se gândi că ar fi fost ciudat dacă fata aceea frumoasă n-ar fi fost înconjurată de admiratori. Însă, fără nici o urmă de stinghereală pe fața ei liniștită, ea arătă cu un gest ușor spre soră-sa și spuse:

— Unul din prietenii ei. El i-a dat acordeonul. Ea are foarte mulți prieteni.

— Bănuiesc că ești foarte pretențioasă - spuse el, cu un zâmbet ademenitor.

Se uită la el cu ochii ei mari, limpezi, cu acea lipsă de cochetărie și fără nici o schimbare pe fața ei frumoasă, ceea ce ar fi putut trece drept indiferență sau noblețe și-i răspunse:

— Nu știu. Aștept și am să văd.

Dar în acel moment, interveni îndrăzneță domnișoara Phemie, subliniind că domnul Parmlee poate că n-avea o cale ferată în buzunar, însă el măcar nu aștepta viiturile ca să facă o vizită unor domnișoare, nu și-ar fi adus vreun tovarăș cu el, pentru nimic în lume și nici n-ar fi dat buzna, de parcă atunci ar fi coborât din arca lui Noe, ci venea călare, ca un creștin și intra pe ușa din față. Și toată tirada asta fu spusă provocator și cu mult farmec, cu o prefăcută exagerare, stârnită mai mult de veselia fățișă a domnului Lawrence Grant, decât de dorința de a-i lua apărarea lui Parmlee, care nu era de față.

— Dar unde-i ușa din față? întrebă Grant, râzând. Fetișcana arătă spre o potecă îngustă, ce mergea în zig-zag, pe mal în sus, pe lângă casă și se oprea în fața unei porți mici, la același nivel cu drumul și prăvălia.

— După mine, ar fi fost mai simplu să fie o uşă şi o trecere prin prăvălie, spuse Grant.

— Noi nu trecem pe acolo – răspunse fetişcana, cu un aer de superioritate. Noi n-avem nici în clin, nici în mână cu prăvălia. Uneori mă duc înăuntru să văd ce mai face papa, când închide şi nu mai e nimeni altcineva pe acolo. Da' Clem n-a pus niciodată piciorul înăuntru, de când am venit aici. Destul de prost că suntem nevoiţi să ținem dugheana şi că se mai învârt prin preajma ei tot felul de târâie-brâu. Da' tata a construit casa în aşa fel ca să nu ne supere scandalul lor şi mai bine ne-am duce pe malul celălalt decât să dăm nas în nas cu ei. Da' dacă papa e silit să vândă carne de porc şi făină, noi n-avem nici o treabă acolo şi nici nu ne ducem să vedem ce se-ntâmplă.

Cei doi bărbaţi se uitară unul la altul. Aceste aere aristocratice şi astfel de rezervă erau ceva rar într-un ținut abia colonizat. Felul de-a fi al lui Harkutt nu lăsa să se vadă că-l deranja astfel de sensibilităţi. Probabil că de vină era numai temperamentul fetelor. Stephen simţi că respectul lui sporea pentru zeiţa Clementina; domnul Grant se uită la domnişoara Phemie cu un zâmbet amestecat cu reproş.

— Atunci înseamnă că numărul prietenilor este foarte redus, spuse el. Sau poate domnul Parmlee nu e client al tatălui dumitale?

— Atâta timp cât domnul Parmlee nu vine trecând prin prăvălie şi nici nu discută cu mine chestii de afaceri, habar n-am – răspunse Phemie, cu un aer superior.

— Dar prietene n-aveţi prin împrejurimi, care să se ferească să intre prin prăvălie şi să vină numai pe poarta aceea îngustă de colo? continuă Grant, răutăcios, fără să țină seama de privirea dojenitoare şi stânjenită a lui Rice.

Phemie însă, fără să bage de seamă nici o notă ironică, răspunse triumfătoare:

— Dacă vrei să spui de familia Billings, venită din ținutul Pike, care stă la barieră şi din asta trăieşte, sau poate vrei să zici de cele şase fete ale sărăntocului din Georgia, care poartă ciubote şi pălării ca bărbaţii, atunci află dumneata că n-avem prietene de astea!

— Da' domnul Parmlee, admiratorul dumatăle, n-are și el o mamă sau niște surori pe meleagurile astea? îi suflă Rice.

— Da, da' ele nu vor să știe de noi și nu ne-au făcut niciodată nici o vizită.

La auzul acestui răspuns neașteptat, venit de pe buzele fără cusur ale Clementinei, cel ce pusese întrebarea se simți foarte stânjenit, dar stinghereala lui fu ușurată doar de faptul că vocea și atitudinea fetei nu vădeau nici supărare, nici silă.

În acea clipă, din casă își făcu apariția Harkutt, aducând vestea că făcuse rost de doi cai pentru topografi și instrumentele lor și că vrea să-i însoțească chiar el în persoană o vreme, ca să le arate drumul pe care să se întoarcă la Canalul Tasajara. Aerul lui nepăsător, de om care cântărește lucrurile îndelung, făcuse loc unei atitudini energice, nervoase și cam stânjenite. Cu cât porneau mai repede, cu atât era mai bine, înainte de a se strânge în prăvălie tot felul de terchea-berchea, care să-i încurce cu sfaturile lor de puturoși și cu curiozitatea lor trândavă.

După câte înțeleșese el, domnul Grant voia ca tot ce era în legătură cu măsurătorile pentru calea ferată să rămână secret, așa că nu spusese nimic nimănui, dar ei vor fi bombardați cu întrebări:

— Așa-i Sidonul ăsta, de modă veche și-și bagă nasul peste tot.

În ciuda foloaselor pe care locuitorii le vor trage de pe urma căii ferate, ei nu se vor putea împiedica să nu pună la început bețe în roate proiectului. Aminti ce-au făcut când a fost vorba de proiectul unui drum obișnuit, de fapt ideea îi aparținea, ceva asemănător căii ferate, îi știa pe toate părțile și, dacă voiau să-i asculte sfatul, era mai bine să nu scoată o vorbă până ce lucrurile nu erau definitiv hotărâte.

— E limpede că nu vrea să ne mai lase nici o șansă - îi spuse Grant, bine dispus, tovarășului său, pe când se întorceau să se gătească de drum. O să ne ducă până dincolo de hotarele târgului, în taină, ca pe niște hoți de cai.

— Doar tu i-ai vândut pontul - i-o întoarse Rice, dojenitor.

Acum n-are rost să-l învinuiești fiindcă vrea să păstreze cele aflate numai pentru el.

— I l-am spus impresionat de cele două nemaipomenite fete ale lui - îi răspunse Grant, făcând o grimasă. Dar afurisit să fiu de nu mă bate gândul că tipul e mult mai interesat de tărășenia asta decât mi-am putut eu închipui.

— Așa-i că-i minunată? făcu Rice, fermecător de distrat.

— Cine?

— Clementina! Și nu seamănă deloc cu taică-su.

— Tulburătoare deosebire, spuse Grant încet. Când îi spui „domnișoară Harkutt”, ai senzația că ai comis o gravă nepolitețe. Dar uite-l și pe John Milton. Ei bine, flăcăule, cu ce-ți pot fi de folos?

Băiatul se apropiase pe neobservate de ei, după ce-i privise de departe cu ochi lacomi și plini de curiozitate, în vreme ce-și adunau instrumentele ca să pornească la drum. După un moment de timidă șovăială, puștiul spuse, uitându-se la Grant:

— Nu știi pe cineva care se ocupă de chestii de astea - începu el, arătând cu degetul la instrumente - care ar avea nevoie de un băiat așa cam ca mine de mare?

— Îmi pare rău, dar nu cred, J. M - îi răspunse Grant, înveselit, fără să-și întrerupă pregătirile. Vezi, adevăru-i că treaba asta nu prea-i pentru un băiat cam ca tine de mare.

John Milton rămase o clipă tăcut, lăsându-se alene când pe un picior, când pe celălalt, ca să-l urmărească mai bine pe topograf. După o vreme, spuse:

— Niciodată în lumea asta nu e mare scofală pentru băieți ca mine. Nimeni nu prea are mare nevoie de ei!

Spuse toate astea fără amărăciune, mai mult cu un aer de filosofare, ba chiar pe un ton politic, ca să nu-l facă pe Grant să-l respingă cu brutalitate.

— Într-adevăr, mă faci să sufăr, John Milton - îi spuse Grant, ridicând ochii la el în timp ce strângea o cataramă. Nu m-am gândit niciodată, dar cred că ai dreptate.

— Da' cu fetele - continuă băiatul rar - e cu totul altceva. Pentru fetele de vârsta mea, toată lumea se dă în vânt. Uite la Clemmy! Nu-i decât cu doi ani mai mare ca mine și nu

știe nici pe jumătate câte știu eu, da' ea poate să stea tolănită degeaba toată ziua și nici măcar ca să mănânce dimineața nu trebuie să se scoale. Sau Phemie, care-i de-o vârstă, de-o mărime și de-o greutate cu mine, pe ea mama și papa o lasă să facă tot ce pofteste. Și așa se poartă cu ele toată lumea. Ba și dumneata.

— Da' cred că nu vrei să stai cu mâinile în poală ca o fată, nu-i așa? îi răspunse Grant, zâmbind.

Lui John Milton îi trecu prin mintea lui necoaptă, dar nu lipsită de simț logic, că ăsta nu era un argument, așa că se întoarse dezamăgit și se îndepărtă. Pentru că taică-su avea să-i întovărășească pe cei doi oaspeți o bucată de drum, el, John Milton, urma să aibă grijă de prăvălie în ziua aceea. Această sarcină nu implica nici o tranzacție pecuniară – nu trebuia să ia bani sau să dea rest – ci doar să țină, pe o tăbliță din spatele tejghelei, socoteala articolelor alese de clienții care erau atât de grăbiți, încât nu puteau să aștepte întoarcerea domnului Harkutt. Poate din cauza acestei îngrădiri jignitoare, poate din alte motive, băiatului nu-i prea plăcea misiunea ce i se încredințase. Și apoi prezența acelor puturoși de pierde-vară care se instalau de obicei în fotoliile de lângă sobă și uneori chiar și pe tejghea, risipea tot romantismul pe care altfel băiatul l-ar fi împrumutat acestei îndeletniciri. Îi era silă de trăncăneala lor plicticoasă, dar cel mai tare îl înfuria modul în care se simțeau obligați, în astfel de cazuri, să-i adreseze tot felul de povețe și critici.

— Bă, John – se auzi glasul lui Billings din adâncul unui scaun, la câteva momente după plecarea domnului Harkutt – în loc să dospești acolo, ca un leneș după tejghea, când tat-tu nu-i aici să te vadă, mai bine te-ai sili și tu să faci puțină treabă și să mai ștergi praful. N-o să se-aleagă mare lucru de capul tău când o să mai crești, dacă mergi tot așa. Poa' c-oi fi auzit de Harry Clay – numit Nașul de la Mititica – care tot așa, când era ca tine, lenevea fără să facă nimic.

— Da' nici n-am auzit să fi pierdut vremea toată ziua, fără nici o treabă prin prăvălii, când a ajuns mare, îi răspunse John Milton, încruntat.

— Poa' că pentru tine ar fi fost grozav de-ar fi omorât clienții lui tat-su, se mânie Peters. Ascultă, muceo, de-ai fi fost tu băiatu' meu...

— De-aș fi fost băiatul tău, aș fi chiulit toată ziua în loc să mă duc la școală, așa cum face și fi-tu chiar acum, îl întrerupse John Milton, amintindu-și amănunțit de cearta lui cu puștiul de care era vorba și cum îl fugărise de dimineată.

Cei mari se cufundară într-o rușinoasă tăcere, așa cum se întâmpla totdeauna după astfel de înfruntări Sidonul ferindu-se de obicei să se expună nemiloasei precizii cu care loveau cuvintele tânărului Harkutt. Bărbații își reluară apoi flecăreala despre dispariția lui Elijah Curtis, uneori făcând aluzii misterioase, pe un ton mai coborât – băiatul bănuind instinctiv că se refereau la taică-său, dar pe care, fie din lene, fie din prevedere, cele două elemente care perpetuau Sidonul, nu le formulau niciodată destul de fățiș ca să-i dea motiv puștiului să intervină.

Lumina dimineții începu să se voaleze încet, învăluită într-o ceață leneșă ce părea să se ridice din câmpia îmbibată de apă. În prăvălie intră, târându-și cu greu picioarele, un pierde-vară răzlețit, venind de la fierărie și luă locul unui alt târâie-brâu, care o porni agale, să se alăture cercului cuprins de toropeală din jurul potcovăriei adormite. Dinspre șandramaua rotarului se auzeau lovituri înfundate de ciocan, din vreme în vreme, la intervale destul de mari, ca să arate ritmul lent în care progresau lucrările de reparație a vehiculelor din Sidon. Un câine cu niște lațe galbene își părăsi petecul de soare din partea opusă a drumului și porni meditativ spre un ungher mult mai confortabil de pe verandă, se arată evident dezamăgit, dar nu într-atât încât să fie îmboldit să facă efortul de a se întoarce, așa că se tolăni clipind din ochi, oftă cu părere de rău și nu se mai dădu dus. Șase rațe s-au așezat frumos în șir, una după alta, ca să treacă în pas de paradă prin fața prăvăliei, dar la prima băltoacă mocirloasă au rupt rândurile și s-au dat bătute. O cloșcă foarte respectabilă, dar cam nevropată, se aventură pe verandă, evident împotriva bunelor sale instincte, se apropie în vârful labelor de ușă,

se pare că acolo i-a fost dat să audă ceea ce nici o mamă nu se cade să asculte și s-a retras în pripă, cuprinsă de o criză de isterie.

Puțin mai târziu, soarele dispăru din nou, se porni vântul, începu ploaia și întregul Sidon avu iar prilejul să se retragă la adăpost și să nu facă nimic.

Când domnul Harkutt se întoarse acasă, se făcuse de-acum după-amiază. Nu se duse în prăvălie, ci veni pe cărarea abruptă și intră în casă pe portița cea mică. Înăuntru, convocă un consiliu de familie, în sufragerie, aceea fiind încăperea cea mai retrasă și mai sigură. Doamna Harkutt, plină de milostenie și gata cu dragă inimă pentru orice nenorocire, se așeză ținând încă în mână o cârpă de praf, lângă fereastră, având-o de-o parte pe Phemie, care aștepta cu suflarea tăiată și ochii scăpărând, iar de cealaltă pe Clementina, cu același profil fără cusur și calm.

La sugestia doamnei Harkutt, îmboldită de inima ei de mamă, dacă n-ar trebui chemat și John Milton, s-a subliniat apăsător că era nevoie de el în prăvălie și apoi el nu era decât un puști, așa că nu era cazul să i se încredințeze lucruri importante. Domnul Harkutt, ceva mai rumen la față din cauza vremii, a emoției și a unui întăritor pahar de băutură, ceea ce nu-i stătea în fire, cu trăsăturile feței ceva mai aspre și cu o notă ciudată de sfidare și poruncă în glas, rămase în picioare, dinaintea lor, în mijlocul camerei.

Poftea să fie ascultat cu atenție, să nu se uite ceea ce spunea, deoarece era vorba de ceva important. Mai târziu, s-ar putea să fie „pricină de judecată” și s-ar putea să nu aibă vreme să le tot repete mereu cele spuse, fiindcă va avea și așa destule pe cap. Avusese și până acum de descurcat o grămadă de lucruri, pe care femeile nu le prea pricep, ceea ce nu-i de mirare. Dar el limpezise totul acum și ceea ce le spunea era cuvânt sfânt. El, în sinea lui, știuse totdeauna că prosperitatea Sidonului nu putea veni decât de la calea ferată. Când toți ceilalți vorbeau de un drum de care el nu spusese nimic, dar avea ideile lui și trudise pentru ideile sale fără să spună nimănui un cuvânt; iar

ideea aceea era să pună mâna pe tot terenul aflat de-a lungul locului de debarcare, loc pe care nu dădea nimeni doi bani și de care 'Lige Curtis abia aștepta să se descotorosească, dându-l de pomană. Ei bine, ținând seama de cele întâmplare, nu-l deranjează să le dezvăluie acum că încet, încet pusese stăpânire pe acel teren, plătindu-i lui 'Lige Curtis dinainte, în rate, până când devenise proprietatea lui. Auziseră doar toate cele spuse de topograful aceia și anume că terenul era singurul potrivit pentru stația terminus a căii ferate. Ei bine, terenul și malul, ca și capul de linie erau ale lui. Și asta numai datorită chibzuinței și puterii sale de previziune.

Nu mai e nevoie să spunem că adevărul nu stătea chiar așa. Dar trebuie să subliniem că toată scorneala asta era rezultatul meditațiilor sale din noaptea de dinainte și al celor petrecute în cursul dimineții. Socotise în mintea lui că vecinii erau mult mai înclinați să se lase impresionați și să-l respecte dacă, împins de puterea sa de previziune în afaceri, profitase de necazurile lui 'Lige, decât dacă ar fi aflat că era doar beneficiarul unui joc al întâmplării și al unui moment de amuzament, așa cum stăteau lucrurile de fapt. În ultimul caz, va fi invidiat și urât, în celălalt va fi invidiat și temut. Așa era logica împrejurărilor, încât o nedreptate mai mare părea mai puțin supărătoare decât o greșală mult mai mică. E adevărat că asta însemna să facă un lucru care nici nu-i trecuse prin cap și să fie cu siguranță demascat de apăsarea vreodată 'Lige, dar era totuși hotărât. În păcat, pasul de la gând la faptă nu numai că e ușor de făcut, ci constituie o ușurare, e un fel de întoarcere la sinceritatea pe care cu toții o dorim. Asta dădea vocii lui Daniel Harkutt acea notă declarativă, de care vorbeam, care place celor mai multe femei și pe care numai bărbații sunt înclinați s-o pună la îndoială sau s-o contrazică. Din aceleași motive, auditoriul său feminin trecu peste lacunele celor spuse de el.

— Și cam la cât se ridică treaba asta, papa? întrebă Phemie, nerăbdătoare.

— Grant spune că ar trebui să scot de la companie cel

puțin zece mii de dolari pentru locul capătului de linie, dar bineînțeles că n-am să las să-mi scape din mână restul terenului. În clipa în care ajung cu linia acolo și construiesc depoul și cheiul de mărfuri, eu voi fi cel care va dicta prețurile și va alege cumpărătorii pentru restul terenului. Părerea lui Grant este că, înainte de sfârșitul anului, prețul va trebui să crească de zece ori față de valoarea terenului capătului de linie, adică o sută de mii!

— Oh, papa! se sufocă Phemie, lovindu-și nestăpânită genunchii cu palmele, ca și cum ar fi vrut să se convingă de adevărul acestei perspective fericite.

Doamna Harkutt murmură abia șoptit:

— Săracul Dan'! făcu ea, cu toată inima alături de ei, gata să-i mângâie pentru suferințele și grijile bogăției, așa cum făcuse în cazul sărăciei.

Numai Clementina rămase tăcută, netulburată, cu aceiași ochi limpezi.

— Și când te gândești că toate astea au venit prin intermediul lor! continuă Phemie. Totdeauna m-am gândit că domnul Grant e tare deștept, tată. Foarte drăguț din partea lui că ți-a spus.

— Părerea mea-i că tata se descurca și fără ei. Nu știu de ce ar trebui să le fim îndatorați în mod deosebit. Sper că nimeni nu se gândește că tata e obligat să-i facă să se simtă prietenii noștri de familie, numai pentru faptul că au nimerit din întâmplare aici tocmai când îi reușiseră lui planurile.

Era vocea Clementinei, neașteptată, dar liniștită, fără o undă de tulburare, convingătoare.

— Copilul arăta - avea să povestească mai târziu doamna Harkutt - de parcă ar fi văzut de-acum suta aceea de mii.

Phemie se roși toată, îmboldită de un vinovat sentiment de zburdălnicie copilărească.

— Nu-ți face nici o grijă, spuse domnul Harkutt, răspunzând glasului Clementinei, de parcă ar fi fost un ecou al propriei sale voci și simțind instinctiv un neașteptat aliat. Am și eu gândurile mele cu treaba asta și cu ce-o să

urmeze. Am și eu gândurile mele în ce privește exploatarea acelei proprietăți și punerea în valoare a posibilităților ei. Am să conduc treburile așa cum gândesc eu. De-a lungul aceluia *embarcadero* am să ridic un oraș care le va depăși pe toate celelalte din Contra-Costa. Am de gând ca acolo să aduc judecătoria și să fac capitala ținutului, ba chiar și niște hoteluri, care să concureze cu oricare din golf. Și am să fac pe aici drumul acela pe care n-au reușit să-l urnească neisprăviții ăia de puturoși și am să-l duc drept până la Răspântia Celor Cinci Mile și am să deschid toată câmpia Tasajarei!

Niciodată nu-l văzuseră atât de puternic, de hotărât, atât de inteligent și arătos. În ochii albaștri și pierduți ai Euphemiei, apăru profetic imaginea tatălui ei într-un costum negru de postav, cu un lanț de ceas din aur, vorbind unei mulțimi nedeslușite, așa își amintea ea că-l văzuse pe Stanley Riggs din Alasco, membru al Congresului, la „Marea Sărbătoare”. În afară de doamna Harkutt – care-l socotise pe soțul ei în stare să înfăptuiască orice – nici una din cele două fete, ca să fim sinceri, nu se așteptase la asta din partea lui. Erau cucerite de felul în care tatăl lor socotea să făurească prosperitatea și li se părea că merita ca, de-acum încolo, să fie mândru de ele.

— Așa-i că o să plecăm din Sidonul ăsta, papa? făcu Phemie.

— Îndată ce reușesc să încropesc o nouă casă la *embarcadero* – răspunse taică-său nemulțumit – și asta trebuie făcut iute de tot, dacă vreau să mă impun în fața companiei și să mă arăt stăpân.

— Da' acum, că 'Lige nu mai e, o să-ți vină ușor, dragule – spuse doamna Harkutt, gângurind consolator.

— Ce vrei să spui cu asta? Despre ce dracu' vorbești? Se răsti Harkutt deodată, neașteptat de enervat.

— Adică bietul acela de 'Lige ar fi fost o tovărășie cam nenorocită pentru fete, dacă rămânea singurul nostru vecin – o cârmă doamna Harkutt, supusă.

După ce-și cântări o clipă nevasta, domnul Harkutt se arătă mai îmblânzit. Cele două fete, care-și aduceau aminte

de izbucnirea lui din ajun, schimbare între ele o privire care voia să spună că, în vederea prosperității, apucăturile tatălui lor mai trebuiau șlefuite.

— Și ca s-o construiești, îți trebuie o grămadă de bani, Dan'! - spuse doamna Harkutt, pe un ton de plângăreață sfială.

— Da! Da! spuse Harkutt, enervat. Am calculat eu toate cheștiile astea și mâine mă duc la Frisco să ridic banii și să înregistrez actul ăsta de vânzare.

Scoase numai pe jumătate din buzunar hârtia lui Elijah Curtis, se opri și o puse înapoi.

— Aha, asta-i hârtia aia, papa, rosti Phemie, triumfătoare.

— Da - îi răspunse taică-su, privind-o țintă - și acum știi de ce n-am vrut să trângănească nimeni nimic despre ea aseară... și nici măcar de-acum în colo.

— Și tocmai acum s-a întâmplat să ți-o dea și 'Lige ăla. Asta-i noroc curat, nu-i așa?

— Nu s-a-ntâmplat să mi-o dea - izbucni taică-său din nou. Oh, Doamne, ce ți-am tot tolocănit eu la cap că asta-i o treabă veche! Da' când te pornești să trângănești, o ții într-una, fără să stai să asculți și tu un pic. Unde-i John Milton?

Prin minte îi trecu deodată că băiatul poate citise și el hârtia aceea... cum făcuse și soră-sa... În vreme ce stătea uitată pe tejghea.

— În prăvălie... doar știi și tu... Ai zis că el nu se cade să asculte ce ne spui, da' dacă vrei, iaca mă duc să-l chem - se oferi doamna Harkutt, ridicându-se iute în picioare.

— Lasă, nu te mai osteni - o opri bărbatu-său gânditor - mai bine așa. Dacă o să se simtă nevoia, am să-i spun chiar eu. Da' nici una dintre voi să nu-i scape o vorbă. M-ați auzit bine?

Cu toate acestea, câteva ceasuri mai târziu, într-un răgaz în care în prăvălie nu mai adăsta nici un pierde-vară, domnul Harkutt veni să mai risipească monotonia misiunii fiului său, se prefăcu a se uita printr-un sertar, ca și cum ar fi căutat ceva și-l asculta distrat pe băiat prezentând situația vânzărilor.

— N-ai dat cumva cu ochii de-o hârtie pe care am lăsat-o eu ieri pe aici, pe undeva?’ îl întrebă el, nepăsător.

— Aia pe care ai luat-o dumneata când ai venit aseară? îl întrebă, supărător de direct, la rândul lui, fiu-său.

Harkutt se roși ușor și pufni enervat printre dinții strânși. Nu numai că nu putea pune nici o bază pe copiii ăștia, care habar n-au de nimic, dar pe deasupra trebuia să se mai și ferească de propriul său fiu, ca de un spion! Dar se stăpâni.

— Da’ nu-mi aduc aminte nici în ruptul capului – se arătă foarte descumpănit taică-său – ce era cu hârtia aia. Tu îți amintești? Ți-ai aruncat cumva ochii pe ea?

Băiatului îi fulgeră îndată prin minte ce rost avea întrebarea tatălui său. Citise hârtia, dar răspunse așa cum se hotărâse dinainte:

— Nu!

Domnul Harkutt avu un moment de inspirație. Scoase din buzunar actul de vânzare al lui 'Lige Curtis, îl desfăcu dinaintea lui John Milton și spuse:

— Asta era?

— Nu știu – făcu băiatul. De unde să știu!

Apoi se îndepărtă cu subliniată nepăsare, simțind că, la fel ca și taică-său, începea să joace și el teatru și se prefăcu a fluiera după un câine de pe partea cealaltă a drumului. Domnul Harkutt tuși tare, ca să fie auzit, puse hârtia din nou în buzunar, mai așează una sau două lăzi pe tejghea, încuie sertarul și dispăru în coridor. John Milton rămase în picioare în ușă și continuă să privească, pierdut, afară. Dar nu vedea nimic din peisajul anost, atât de familiar lui. În fața ochilor continua să zărească hârtia pe care taică-său o desfăcuse dinaintea lui. Era aceeași hârtie pe care o citise în ajun. Dar acum apăruseră scrise trei cuvinte, pe care nu le zărise atunci, înainte de cuvintele „banii primiți” existase un spațiu gol. Își amintea foarte bine. Acum locul fusese completat și erau trecute cuvintele „Cinci sute dolari”. Scrisul nu semăna cu cel al tatălui său, dar nu prea aducea nici cu al lui 'Lige Curtis. Nu știa ce înseamnă toată tărășenia asta... nici nu voia să se mai gândească. Trebuia să uite, așa cum încercase să uite cele întâmplante înainte;

și, mai ales, nu trebuia să pomenească nimic, nimănui!

În după-amiaza aceea, surorile lui păreau cuprinse de o veselie nestăpânită, pe care el nu o prea înțelegea, țineau scurte sfaturi, pe care le întrerupeau cu o enervare greu ascunsă, atunci când se apropia de ele și pe care le reluau îndată ce era expediat din încăpere, sub diverse pretexte cusute cu ață albă. Era obișnuit să fie lăsat deoparte atunci când erau de față și musafiri, dar atitudinea aceasta i se părea ciudată, acum, când discuția nici pomeneală să se oprească asupra celor doi oaspeți de vază, despre care, în sinea lui, spera să le audă vorbind. Frânturile pe care le surprinse erau toate la timpul viitor și se refereau la ceea ce aveau de gând să facă. Maică-sa, a cărei dragoste se manifestase întotdeauna printr-o exagerată și descurajantă compătimire față de el, chiar și în cele mai fericite clipe din viața lui, în acea după-amiază păru să-și fi îmbogățit repertoriul cu profetice aluzii afectuoase, în genul Casandrei, pe care le folosea atunci când se referea la un nedeslușit viitor care-l aștepta și când va avea nevoie de toată grija ei de mamă pentru a-l conduce.

— Acum, când or să se schimbe o groază de treburi, n-ai tu nevoie de încălțări noi, așa că nu-l mai supăra cu ele pe sărmanul taică-tu, că și așa are destulă bătaie de cap cu noile sale planuri.

— Ce planuri noi, mamă? o întrebă pe dată băiatul. Plecăm de prin părțile astea!

— Mai taci din gură măi băiete și nu mai pune și tu atâtea întrebări. Destul se zdrobesc cu ele cei mari, darmite un țânc ca tine. Și acum fii și tu băiat de treabă ceea ce în mintea doamnei Harkutt însemna să n-o mai bată la cap – și după cină, când eu mă duc în sufragerie cu taică-tu și fetele, poți să te aciuezi și tu pe lângă vatră cu cărțile tale.

— Da' – nu se lăsa băiatul, împins parcă de-o inspirație – are de gând papa să se întovărășească cu topografi ai... să se apuce de măsurători?

— Nu, copile! Auzi ce idee! Ia întinde-o mai bine la joacă... și nu uita ce ți-am spus și nu-l supăra pe tata.

Cu toate astea, mintea lui John Milton o apucă pe un nou

drum, așa cum îi stătea în fire. Toate astea – îi trecu lui prin cap – au apărut numai de când au venit topografii ăia... de când au vădit o atât de rușinoasă și lipsită de bărbăție slăbiciune pentru surorile lui! Nu puteau însemna decât un singur lucru! Se aținu prin coridoare și prin sufragerie până când, în cele din urmă, dădu cu ochii de Clementina, parcă mai înaltă decât înainte, cu un aer evident de mulțumire vinovată pe față, altoit pe felul ei obișnuit de-a fi, pe care el îl socotise întotdeauna ca fiind caracteristic unui soi de oameni nu prea definit, dar cu siguranță nesuferit, pe ai cărui reprezentanți, când îi întâlnea, îi recunoștea ca fiind „iar unul din ăi cu nasul pe sus”.

— Din topografii cei doi, care-i ăla, Clemmy? i se adresă el, cu un zâmbet mieros, oprindu-se, totuși, strategic la distanță.

— Ce să fie?

— Al de se-nsoară cu tine.

— Tâmpitul!

— Numai atât nu-i destul ca să știu care-i – i-o întoarse băiatul, încruntat.

Clementina trecu furioasă pe lângă el și intră în sufragerie, de unde o auzi declarând că „băiatul ăsta se strică pe zi ce trece și e tot mai josnic”. Totuși, băiatului îi trecu prin minte că, deși încercase s-o forțeze să-i dea o explicație, ea nu-l prea lămurise. Asta însemna „meschinărie” muierească!

În seara aceea făcu ce făcu și rămase multă vreme pe drum, trăgând cu urechea la cele discutate de taică-său cu cei porniți în căutarea lui 'Lige, care bătuseră malurile râului, căutând în zadar urmele celui dispărut; sporovăiau în legătură cu posibilitatea de a mai fi în viață sau nu, de nu cumva cadavrul fusese cărat de ape în golf, ori poate avea să iasă la iveală mai târziu, prin cine știe ce mlaștină pierdută, hăt departe, când vor mai scădea apele de primăvară. Unul, care fusese până la șandramaua lui de lângă *embarcadero*, veni să povestească la toată lumea că, așa cum se bănuia de multă vreme, în maghernița aceea nu se putea aciuia suflet de om și nu se afla acolo nici o

hârtie, nici vreo carte sau registru din care să se afle ceva despre familia sau prietenii lui. Era un loc nenorocit, uitat de dumnezeu, pe care să nu dai nici doi bani. Se și mira cum de putuse un alb să-și ducă traiul în coliba aceea. Dacă Elijah nu se mai arăta deloc, atunci avea să treacă mult și bine până s-o găsi vreun alt amărât care să se așeze prin acele locuri.

John Milton simți instinctiv, fără să ridice o clipă privirea, că taică-său nu-l slăbea din ochi, ceea ce-l obligă să se arate nepăsător și să se uite în josul drumului, urmărind cum începea să se lase seara. Apoi îl auzi pe taică-său spunând, cu un fel de prefăcută indiferență, i se păru lui:

— Hm! Parcă am azvârlit eu pe undeva un act de cumpărare a terenului ăla și hârtia a trebuit s-o iau de la 'Lige pentru o veche datorie, da' după câte-mi dau eu seama, doar cu atât mă aleg.

Odată cu lăsarea nopții, începu și ploaia, dar băiatul continuă să lânzezească prin mijlocul drumului, pe poteca povârnită din grădină, încercând un sentiment de vinovăție, care nu-l mai deranja acum decât pe jumătate și dădu nepăsător din umeri, cu încruntată mândrie, când simți că începea să fie tot mai singur și tot mai ud, primejdios de ud. Râul umflat se auzea încă vuind, murmurând, șopotind revărsat peste maluri. Altădată i-ar fi trecut prin minte tot felul de idei năstrușnice, ar fi scornit niște aventuri și mai grozave decât cele ale topografilor acelora, încropind în grabă o plută și salvându-se astfel de existența aceea amărâtă de acasă. Dar de când cu dispariția lui 'Lige, față de care nutrise totdeauna o ciudată antipatie copilărească, deși nu-l văzuse niciodată, se ferea să se gândească la râul pătat acum de o moarte lipsită de eroism. Deodată, pe crengile și frunzele ude din preajma lui luci lumina ce răzbătea prin fereastra deschisă a sufrageriei, iar la urechi îi ajunseseră limpede vocile familiei întrunite la sfat. Nu le trecuse niciodată prin minte să-l cheme și pe el acolo. Ei bine, cui îi păsa de el măcar cât negru sub unghie? Și n-avea de gând să se vândă cu una, cu două, pentru un capăt de lumânare și un loc pe lângă vatră!

Cu toate astea, era ud learcă și nici n-avea de câștigat nimic din asta. Lângă mal era magazia de unelte și șopronul de dulgherie. Acolo, jos, era un strat gros de rumeguș și talaș de pin și pielea aceea mucegăită de bizon pe care o cărase chiar el din lada căruței celei vechi. Acolo își avea și ascunzătoarea lui de taină, în care păstra o lumânare pusă într-o sticlă, pe care o îngropase împreună cu alte daraveri piraterești, în prezența micului Peters, care consimțise să fie sacrificat chiar pe acel loc pentru a se împlini cuvenitul ritual nelegiuit al corsarilor. Dezgropă lumânarea, o aprinse și, după ce curăță o porțiune de podea dând la o parte talajul, o așează direct pe jos. Dintr-un ungher ascuns, de pe după niște grinzi, scoase o carte fără coperti, rufoasă, la care ținea mult, se așează pe jos, învelindu-se în pielea de bizon și, ținând șapca în mână, gata pregătită să stingă iute lumânarea cu ea, de auzea pașii cuiva prin preajmă, se lăsă pradă, așa cum se lăsase, mi-e teamă, de nenumărate ori înainte, farmecului paginilor de dinaintea sa.

Suvoaiele murmurau, șopteau și vuiau nebăgate de seamă în apropiere. Din când în când, până la urechile lui pecetluite, ajungea zvonul glasurilor mamei și ale surorilor sale, înfierbântate de nerăbdare și speranțele pe care și le puneau în viitor. Dar el n-auzea nimic, pentru că, odată cu farmecul de care se lăsa cuprins, pereții amărâți ai ascunzătorii sale se topiseră; acel râu banal din apropiere era acum, poate, apa întunecată din pântecul pământului, care-l purta pe Sindbad și bogățiile lui în vreme ce fugea din Peștera Morții și se îndrepta spre lumina vieții și a belșugului; într-atât de departe ajunsese de marginile posomorâte, neîncăpătoare ale vieții lui de acum. Trăia în prea fericita lume a închipuirii copilăriei, plină de aventuri, isprăvi nemaipomenite, de fapte curajoase, unde se înfăptuiesc acte de sacrificiu și devotament, așteaptă întotdeauna o miraculoasă răsplată, o lume cu bărbați viteji și femei nemaiauzite, care trăiesc numai acolo – lumea curată, imaginată de o inimă nepătată, de copil. Ce conta că dincolo de acele geamuri luminate maică-sa și surorile

lui se lăsau cuprinse de patima fleacurilor josnice ale bogăției lor adevărate, dar vulgare? Din magazia aceea întunecată de lângă râul mocirlos, John Milton, ținând în mână o carte boțită cu foi îndoite la capete, zbura pe aripile închipuirii, dincolo de cele mai îndrăznețe orizonturi.

CAPITOLUL V.

Pe câmpiile Tasajarei, poposi prosperitatea. Nu numai că acel *embarcadero* ieși la lumină din stuhăriile Canalului Tasajara, devenind un oraș prosper, cu cheiuri la care trăgeau vapoare, cu mori și fabrici, dar, în cinci ani de zile, calea ferată, ce aduce cu sine miracolul prefacerilor, se întinsese chiar și în câmpie, punându-i în valoare fertilitatea, acțiune aflată abia la început. Pământurile joase, care fuseseră inundate an de an de viiturile râului, erau acum desecate și cultivate, producând recolte bogate, de grâu și orz. Până și nevolnica lene a Sidonului se trezi deodată în plină activitate și transformare. Din așezarea stingheră de mai înainte nu mai rămăsese nimic care să amintească trecuta ei înfățișare. Vechea prăvălie și casa lui Harkutt dispăruseră și nu-și mai aduce nimeni aminte de ele, fiindcă fuseseră înghițite de moara și silozul cel nou, care se ridicau pe malurile râului. Paragina aduce cu sine ruine asupra cărora amintirea întârzie; prosperitatea șterge fără milă, cu zâmbetul pe buze, orice urmă a trecutului.

Orașul Tasajara, cum era numit acum acel *embarcadero*, n-avea nici o cronică și actualii săi locuitori habar n-aveau să fi existat vreodată prin acele părți vreun oarecare Elijah Curtis. Orașul era creația lui Daniel Harkutt, ridicat pe pământurile lui Daniel Harkutt, cu energia și capitalul lui Daniel Harkutt. Daniel Harkutt devenise și el Daniel Harcourt, iar Calea Harcourt, Piața Harcourt, Hotelul Harcourt proclamau cu ostentație noua sonoritate a numelui său. Când se produsese această schimbare și din ce pricină, cine venise cu ideea și cine o hotărâse e foarte greu de aflat, mai ales și pentru că vechea lui prăvălie nu avusese decât o firmă pe care se putea citi „Băcănie și îmbrăcăminte”, iar numele său nu apăruse scris nicăieri decât după popularea Tasajarei. Dar se bănuie că aici s-au

amestecat cele două fete ale lui, mai ales că nu s-a găsit nimeni care să li se opună. Pentru o stradă, o piață sau un hotel, „Harcourt” era un nume destul de drăguț. Chiar și cei câțiva din Sidon care spuneau încă Harkutt recunoșteau că era un progres pe măsura transformărilor prin care trecuseră stuhăriile bântuite de malarie ale râului, de ajunsese ră acum piețe largi, netede și frumoase în orașul Tasajara.

S-ar putea ca asta să fi fost și părerea noului client al hotelului „Harcourt”, care sosi într-o după-amiază de vară cu vaporul de la Stockton, mai ales că felul în care cântărea totul cu niște ochi ageri, pe jumătate critici, pe jumătate profesionali, precum și întrebările sale, puse pe un ton potolit, trădau că avea cunoștință mai de mult de aceste meleaguri. Așezat pe un scaun, în veranda largă a hotelului „Harcourt”, se uita spre șirurile de eucalipti tineri, bine îngrijiți, de pe „Calea Harcourt” și din „Piața Harcourt” și se trezi asaltat, la rândul lui, de către un localnic cu un aer plin de prosperitate care stătea și el tolănit alături:

— Păreți să mai fi fost prin locurile astea și mai înainte.

— Da - răspunse străinul - am mai fost. Dar pe vremea aceea prin piața de vizavi creștea stuful înalt și-l spălau apele la fiecare flux.

— Păi - făcu cel din Tasajara, uitându-se curios la străin - eu mă socot un pionier al Tasajarei. Numele meu e Peters... de la Peters și Comp... și depozitele alea de mărfuri de lângă cheu, unde ai debarcat și dumneata mai înainte, sunt ale mele și am fost primul care m-am așezat pe terenul lui Harcourt și, după el, eu mi-am construit cel dintâi casă aici. Am pus mâna de-am tăiat stuhăriile și am curățat canalul de colo. Împreună cu Harcourt am preluat asupra noastră contractul de construcție a ultimelor cincisprezece mile de cale ferată și am ridicat depoul acela pentru companie. Poa' c-ai fost pe aici mai înainte de asta?

— Am fost, îi răspunse străinul, liniștit.

— Păi - făcu Peters trăgându-și scaunul mai aproape de celălalt - ai cunoscut dumneata cumva pe un fel de falit numit Curtis... 'Lige Curtis... care s-a așezat de mult pe

locul ăsta și apoi l-a vândut lui Harkutt? A dispărut... s-a socotit că și-a făcut seama, da' nimeni nu i-a găsit rămășițele și, fie vorba între noi, eu nu dau prea mulți bani pe balivernele astea. Acum, știi, el, Harcourt, e stăpân aici și toată Tasajara depinde de treaba asta.

— Am auzit și eu tărașenia asta – recunosc străinul, cu indiferență – dar nu l-am cunoscut niciodată pe cel dintâi colonist. Și zi așa, Harcourt a cam avut noroc, e drept?

— Da' păi cum să nu, cred și eu. Că numai de pe locul ăsta, sau cam de pe parcela asta a scos dumnealui vreo trei milioane, ca să nu mai pomenim nimic de celelalte speculații lăaturalnice ale lui...

— Și tot pe aici locuiește?

— De vreo doi ani încoace nu prea. Casa aia de dincolo de piața-i vechea lui casă, dar muieretul lui stă mai mult în 'Frisco și New York, că are și pe acolo case. Spun că cică s-au cam săturat de Tasajara, după ce cea mai mică dintre fete a șters-o cu un tip.

— Ia te uită! făcu străinul, cu sincer interes. De asta n-am mai auzit până acum. Doar nu vrei să spui că a fugit de-acasă... șovăi el.

— Ba nu, s-a măritat în regulă. Ba chiar prea în regulă ca să fie pe gustul unora. Da' tipul era lipit, n-avea nici o ceapă degerată... unul... un fel de topograf, care se ocupa cu tot felul de treburi amărâte, știi dumneata.

Iar bătrânul și bătrâna s-au cam pus contra, iar ailaltă fată – mai a dracului ca toți. Umblă vorba... știi dumneata cum sunt muierile... că topograful îi cam făcuse ochi dulci Clementinei, da' până la urmă s-a cam săturat și el să-l tot joace cum voia ea și de ciudă s-a dat la Phemie. În tot cazul, s-au căsătorit până la urmă, iar Harcourt le-a dat de înțeles că de la el nu prea trebuiau să se aștepte la prea mare lucru. Poa' că și din cauza asta nici n-a ținut tărașenia prea mult, fiindcă nu mai mult de acu' două luni fata a divorțat de Rice și s-a întors la ei acasă.

— Rice? făcu mirat străinul. Așa-l chema pe bărbatul ei, Stephen Rice?

— D-a păi cum? Îl știi?

— De pe vremea când venea fluxul prin stuhării, uite colo – răspunse străinul, gânditor. Dar cealaltă fată... bănuiesc că a făcut o partidă strălucită, fiind și frumoasă și singura moștenitoare?

Cel din Tasajara se strâmbă.

— Nu prea! Mă bate gândul că-l așteaptă pe sfântul Gabriel, fiindcă nu se găsește nici unul destul de grozav pentru nasul ei. Umblă gura lumii că cei mai de vază bărbați din California s-au așezat dinaintea ei în șir, unul după altul, cam așa cum se face coadă la Poșta mare din 'Frisco, în zilele în care pleacă vaporul, da' ea nu le-a răspuns o boabă.

— Atunci se pare că Harcourt nu e la fel de fericit în treburile familiei cum a fost în afaceri?

Peters râse cam strepezit.

— Atunci mă bate gândul că dumneata cam știi și cum a fost cu fecior-su când a luat-o razna cu fata aia azi primăvară, așa-i?

— Fecior-su? Îl întrerupse străinul. Vrei să spui că băiatul acela pe care-l strigau ei John Milton? Păi... era doar un copil!

— Era destul de mare ca să fugă și el cu o femeie care o ajuta pe mă-sa în casă și să se însoare cu ea dinaintea unui judecător de pace. Bătrânul a turbat de furie și s-a jurat că nu se lasă până nu vede căsătoria aia anulată, fiindcă băiatul nu împlinise vârsta majoratului. Spunea că toată treaba nu era decât o mașinație a fetei, fiindcă era mai mare ca el cu vreo doi ani și nu voia decât să pună mâna pe bănuții care aveau să curgă în poala ei într-o zi, da' s-a jurat că n-o să pupe aia para chioară. Apoi cică s-a burzului John Milton și s-a obrăznicit la tat-su și i-a trântit-o că el nu pune mâna pe banii lui murdari, chiar de-o fi să moară de foame și că chiar dacă bătrânul reușește să desfacă până la urmă căsătoria aceea, el are să se însoare cu fata din nou, în anul următor. Și i-a mai tras că dragostea adevărată și sărăcia lucie îs mai cinstite decât averea și a ținut-o tot așa înainte, cu chestii din astea, scoase din cele o mie de terfeloage pe care le tot citește el. Nevastă-mea și fiică-

mea zic că băiatul o iubea cu adevărat pe fată, fiindcă numai aia din toată casa se purta frumos cu el. Umblă vorbă că fetele lui Harcourt au făcut cu adevărat spume la gură gândindu-se că s-au potcovit cu o cumnată care mai înainte era fată în casă și le slugărea pe ele și au făcut-o chiar și pe Mamy, bătrâna Harcourt, să le cânte în strună, convingând-o că nevasta lui John o să vrea să poruncească și avea s-o dea afară din propria ei bucătărie. Unii zic că băiatul i-a cam scuturat, le-a spus-o de-a dreptul, fără ocol și s-a ținut cu capul sus, mai tare decât ei. Așa că el e cu nevasta aia a lui, pe undeva prin 'Frisco, într-o cocioabă, pe o dună de nisip și face tot felul de treburi mărunte, pentru niște ziare de alea. Și cum ziceam, punând toate grămadă, Harcourt nu s-a prea descurcat în treburile familiei la fel de bine ca în speculațiile lui cu terenurile.

— Poate că nici nu-i prea înțelege pe ceilalți - spuse străinul zâmbind.

— Po' să fii precis că nu asta-i buba, sau, dacă poțtești, într-un ținut abia colonizat, nu asta-i chestiunea cea mai de seamă - adăugă Peters, mohorât. După mine treaba-i de-acolo că le-a lăsat pe fetele alea două ale lui să-l hărțuiască și bărbatul care se lasă mânat de-o femeie sau de femei ajunge la mila și pomana lor și nu se alege decât cu ce-i poate da o femeie - bâlciul.

Când ajunse aici, străinul se ridică încet, fără tragere de inimă de pe scaun, vrând să sugereze că trebuia, cu mare părere de rău, să se despartă de fermecătorul său interlocutor și spuse:

— Iar Harcourt își petrece cea mai mare parte a timpului, bănuiesc, la San Francisco?!

— Da, da' azi e aici, ca să participe la o adunare a directorilor, ca și la deschiderea bibliotecii și a Casei publice din Tasajara. Am văzut geamurile deschise și obloanele date în lături la locuința lui de dincolo de piață, chiar acum, când am trecut.

În vremea asta, străinul aproape că-și realizase, cu toată politețea, retragerea.

— Bună ziua, domnule Peters - îi spuse el zâmbitor,

ridicându-și pălăria și se îndepărtă.

Peters, care fu obligat mai întâi să-și ia picioarele de pe scaun ca să se ridice pe jumătate și să răspundă politeteții străinului, abia acum se dumiri că habar n-avea cum îl chema pe interlocutorul lui și nici cu ce se ocupa și că, de fapt, pentru toate informațiile pe care i le oferise, el nu se alesese cu nimic. Lucrurile trebuiau drese de îndată. În vreme ce străinul trecea prin hol, petrecut de omagiile nesfârșite ale spilcuitului funcționar al hotelului și de atențiile slugarnice ale portarului negru, Peters se îndreptă spre fereastra de la recepție.

— Cine era ăl de-a trecut mai înainte? întrebă el. Funcționarul îl măsură cu vădită uimire.

— Doar nu vreți să spuneți că, după ce-ați vorbit atâta vreme cu el, nu știți acum cu cine ați discutat!

— Nu, habar n-am – răspunse Peters, nerăbdător.

— Păi era profesorul Lawrence Grant! ... Lawrence Grant... nu știți? Cel mai mare om de știință și un expert recunoscut în problemele coastei Pacificului. Păi el e omul în stare ca numai cu un singur cuvânt să facă să dea faliment cea mai mare mină, sau cel mai grozav teren în exploatare. Asta-i omul! Părerea lui face mii de dolari, fiindcă aduce după ea milioane și, pe deasupra, nici nu poți să-l cumperi. El e cel care a făcut praf „El Dorado” anul trecut și a făcut să crească în slăvi minele „Evrika” a doua zi. Țineți minte?

— Cum să nu... da'... – se bâlbâi Peters.

— Auzi colo și să mai spuneți că nu-l cunoașteți! repetă funcționarul hotelului, plin de uimire. Iar eu aici mă tot gândeam că dumneavoastră poate-l trageți de limbă și scoateți mereu tot felul de ponturi de la el! Păi sunt unii care ar fi dat o mie de dolari să aibă prilejul dumneavoastră de a sta de vorbă cu el... da... sau măcar să fie văzuți că au stat de vorbă cu el. Ah, păi bătrânul Wingate a finalizat o schemă cu privire la mina lui de plumb de la Floarea Câmpului, care i-a adus cinci mii de dolari numai schimbând locul cu el în vagon și apoi petrecându-și ziua ca un om de lume. Și atunci pen' ce-ați mai stat de vorbă cu

el?

Peters, nutrind convingerea neplăcută că pierduse în zadar un prețios prilej, trâncănind toată vremea de pomană, reuși totuși să-și compună o mutră misterioasă în vreme ce-i răspundea:

— Am vorbit mai mult de afaceri!

Apoi, cu o slabă speranță de a mai șterge gafa, întrebă:

— Și cam cât va mai adăsta pe aici?

— Nu prea știu. Mă bate gândul că el și cu Harcourt pun ceva la cale. Chiar mai înainte m-a întrebat dacă-l putea găsi cumva acasă sau la birou. I-am spus că, după cât mă taie pe mine capul, mai bine acasă, fiindcă mi s-a părut că cineva din familie... n-am reușit să văd cine... a venit cu trăsura de la trenul de 3,40, în timp ce stăteați acolo.

În vremea asta, subiectul acestor discuții, fără să fie conștient de senzația pe care o stârnise, sau poate, asemeni celor mai mulți eroi, tratând-o cu o filosofică nepăsare, se îndrepta alene, nepăsător spre casa lui Harcourt. N-avea nici o afacere de tratat cu fosta lui gazdă, ci avea de gând doar să-și omoare în chip plăcut ceasul care-i mai rămânea până la plecarea trenului. Desigur, nu era atât de naiv încât să nu fie conștient că avea și el o mare contribuție la succesele lui Harcourt, că datorită sugestiilor lui mărunțul negustor din Sidon își băgase toți banii în Tasajara, că numai cunoștințele lui de topografie și geologie legate de acea câmpie încurajaseră speculații agricole ale lui Harcourt, că datorită măsurărilor întreprinse de el pe râu pusese baza planurilor lui Harcourt de a lărgi canalul pentru a înlesni un comerț profitabil. N-avea cum să nu știe toate astea. Și totul se datora numai capacității lui de observație, marii sale puteri de pătrundere – fără să aibă și viziunea asupra profiturilor ulterioare – analizelor sale fără greș, nefalsificate nici măcar de entuziasmul savantului, neinfluențate nici de poftele sale, nici de vreo posibilitate de câștig sau de vreo dorință personală și nu-i trecuse niciodată prin minte că putea să speculeze faptul că din stuhăriile pline de smârcuri avea să se ridice orașul Tasajara.

Câteva minute mai târziu, când fu anunțat numele vizitorului, pe fața domnului Harcourt se putea vedea că era stânjenitor de conștient cât de multe îi datora acestuia și tare ne temem că, dacă numele ar fi fost mai puțin notoriu și mai puțin respectat decât era de fapt, numai amintirile pline de recunoștință n-ar fi fost suficiente ca să-i înlesnească lui Grant o întrevedere. Încruntat și prins parcă de una din vechile lui crize de harțag, Harcourt se opri în pragul unei uși alăturate și strigă:

— Clemmy!

Clementina se arată în ușă.

— În anticameră e tipul ăla, Grant. Mă întreb ce vânt îl aduce încoace. Pe cine caută?

— De cine a întrebat?

— De mine... da' asta nu spune nimic.

— Poate că vrea să se întâlnească cu tine, să discute niște afaceri.

— Nu. Nu-i ăsta stilul lui, plin de ifose. Când e vorba de afaceri, îi face pe ceilalți să vină la el - spuse cu amărăciune. Da', oricum, nu ți se pare cam ciudat că se mai arată și el aici... după ce prietenul acela al lui... fiindcă el l-a adus pe Rice la noi... s-a purtat cu sor-ta așa cum s-a purtat și a stârnit tot scandalul și divorțul acela?

— Poate că nici nu știe nimic de toate astea. El și Rice s-au despărțit de multă vreme, încă înainte de a ajunge Grant așa de mare. Doar știi că nu l-am prea văzut după ce-am venit aici. Ce-ar fi să-l lași pe mâna mea! Mă ocup eu de el.

Domnul Harcourt chibzui:

— Nu-i cam făcea ochi dulci Euphemiei?

Clementina ridică nepăsătoare din umeri:

— Așa o fi fost... dar n-aș mai zice că acum...

— Cine a pomenit ceva de *acum*? se răsti taică-său, lunecând în vechea sa smuceală.

După o pauză reluă:

— Am să mă duc eu întâi jos, să-l întâmpin... și apoi trimit să te cheme și pe tine. Dacă poțestești, poți să-l reții la inaugurare și la cină.

În vremea asta, Lawrence Grant, senin, fără să bănuiască

nimic din aceste discuții familiale, fu invitat în salon - o încăpere mare, mobilată în același stil ca și sufrageria hotelului pe care tocmai o părăsise. Avu timp destul ca să bage de seamă că era aceeași minunată mobilă aparținând stilului Second Empire, pe care, își aminti el, cei dintâi pionieri în San Francisco, în zorii prosperității, o importau direct din Franța și care, mulți ani după aceea, dădea un neobișnuit aer străin caselor din vest și o țipătoare poleială saloanelor particulare și publice, localurilor. Fu conștient de aceeași schimbare și la Harcourt când, câteva momente mai târziu, acesta intra în încăpere. Acea individualitate care-l deosebise pe fostul prăvăliaș din Sidon de clienții lui, fără să-i asigure prin asta nici o superioritate asupra lor, era puternic subliniată acum. Era mai plin de nerv și mai energic, cu siguranță mai impulsiv decât înainte... dar acestea erau cusururi de iertat la un om cu atâtea afaceri și terenuri de acțiune. Grant nu putea să nege că arăta mai acătării, mai ales că hainele bine croite, aerul îngrijit și absența preocupărilor mărunte dădeau trăsăturilor sale o notă respectabilă. Proasta creștere, în haine cusute în casă, poate deveni excentricitate atunci când o îmbraci în purpură și lenjerie fină. Lui Grant i se păru că Harcourt îl agasa acum mai puțin decât înainte și-i era recunoscător, fără să-l încerce nici un gând trufaș. Harcourt se simți ușurat când văzu că Grant nu făcea apel la amintiri nici pe ton critic, nici agresiv și, mai presus de orice, nu se arăta înclinat să pretindă a-l fi creat pe el și Tasajara; deveni mai încrezător, mai la largul lui și, mi-e teamă că în aceeași măsură, mai puțin plăcut. Ceea ce ne derutează e momentul de relaxare, nu cel de luptă al parvenitului.

— Și dumneata, Grant... ai ajuns de-acum faimos și, după câte mi-au ajuns mie la ureche, ai început să-ți vinzi părerile la prețurile dumatiale, mai ales de când... De când s-a aflat... că ai și dumneata un merit în dezvoltarea Tasajarei...

Grant zâmbi. Nu prea era pregătit pentru asta, dar era totuși amuzant și mai făcea să treacă vremea. Mormăi o frază de dezaprobare mai mult ironică, apoi domnul

Harcourt continuă:

— Aici n-am casa din San Francisco, ca să te primesc, dar sper ca vreodată, domnule, să pot să te am oaspete acolo. Am venit aici numai pentru o zi și o noapte, dar dacă ai poftă să asisti la ceremonia de inaugurare de la noua Bibliotecă, după aceea o să fim în stare să-ți oferim și o cină. Poți s-o însoțești pe fiică-mea, Clementina... e și ea aici, cu mine.

Zâmbetul cu care Grant voia să se scuze că nu putea veni îi încremeni deodată pe buze.

— Fiica dumitale e și ea aici? Întrebă el, cu neprefăcut interes.

— Da. De fapt, ea e un fel de patroană a Bibliotecii și a cercului de cusut și se ocupă foarte mult de treburile astea. Sfinția sa, doctorul Pilsbury, are mare bază în ea, în toate situațiile. E cea care conduce societatea, chiar și cursurile de pregătire a tinerelor domnișoare, domnule. Să vezi ce exerciții mai fac!

Era, fără îndoială, o nouă față a caracterului Clementinei. Odată cu celelalte sarcini ale noii sale situații, de ce să nu-și asume și rolul de personificare a generozității!

— M-aș fi gândit că domnișoarei Harcourt are să-i vină greu să împace toate aceste obligații sociale – adăugă el – și a lăsat misiunea asta și pe seama surorii sale căsătorite.

Se gândise în sinea lui să nu pară că evită să amintească de Euphemia, lăsând, totuși, deoparte ultimele ei necazuri. Dar domnul Harcourt fu mai puțin discret la rândul lui.

— Acum, că Euphemia e iarăși în mijlocul familiei – începu el meditativ, afectând o exclusivitate socială care era în total dezacord cu dibăcia și franchețea sa în probleme de afaceri – cred că poate lua și ea parte la aceste preocupări, dar, deocamdată, are nevoie de liniște. Poate c-ai auzit și dumneata cum c-ar avea de gând să plece în străinătate. De fapt, n-are nici cel mai mic gând să plece și nici noi nu credem c-ar avea vreun motiv care s-o determine în sensul ăsta.

Se opri, ca și cum ar fi vrut să dea și mai multă greutate spuselor sale, care, altfel, ar fi putut părea fără prea mare

importanță.

— Dar uite-o și pe Clementina, așa că pe mine te rog să mă ierți: în zece minute trebuie să mă întâlnesc cu epitropii bisericii. Sper că o să te convingă să mai rămâi și am să te mai văd, mai târziu, la Bibliotecă.

În momentul în care Clementina intră în încăpere, taică-său dispăru și mi-e teamă că se șterse cu totul din mintea domnului Grant. Fiindcă fata se schimbase în bine mult mai mult decât tatăl ei, dar cu atât de mult rafinament, încât la prima vedere aproape că nici nu se băga de seamă. Grant era pregătit să vadă o vulgară paradă de veșminte ultrafine și găтели, o fățarnică etalare de lucruri luxoase de jur împrejur. - Un tupeu care se naște din lingușeală și conștiința puterii. Dar nu întâlني nimic din toate astea. Personalitatea ei, plină de calm, se impunea acum și mai mult. Era îmbrăcată cu simplitate, cu mare economie de zorzoane, bijuterii și materiale scumpe, dar cu un gust care se făcea simțit. Rochia gri, simplă, din lână merinos, care-i venea foarte bine, sugera prin garnitura aceea albastră un fel de uniformă ca pentru societatea filantropică pe care o patrona. Se apropie de el cu un gest grațios, de bun venit, dar chipul ei nu trăda prin nimic că de când se văzuseră ultima oară trecuse timp îndelungat. Aproape că-i veni să creadă că era din nou în sufrageria aceea din Sidon, unde se auzea foșnetul monoton al frunzișului de afară și se simțea răsuflarea răcoroasă și umedă a golfului, mireasma arinilor intrând pe fereastră.

— Tata spunea că sunteți numai în trecere prin Tasajara și astăzi, așa cum erați și prin Sidon acum cinci ani - începu ea, cu o zâmbitoare gravitate care, își închipui el, era o nouă față a caracterului ei. Dar nu vreau să cred! Sau, cel puțin, nu putem să mai fim de acord cu o nouă vizită la fel de pripită, chiar de-ar fi să ne aduceți de două ori mai mult noroc decât atunci. Vedeți, noi n-am uitat asta, chiar dacă dumneavoastră ați uitat, domnule Grant. Dacă nu cumva vreți să ne faceți să credem că miraculosul dumneavoastră dar se va preface într-o zi în nisip și cenușă, atunci promiteți că veți rămâne cu noi în seara asta, ca să vă pot

arăta câte ceva din cele ce-am făcut cu acest dar. Poate că nu știți, sau nu vreți să știți, dar eu sunt cea care am ctitorit „Biblioteca și Cercul gospodăresc al surorilor din Tasajara”, pe care le inaugurăm astăzi. Și vă puteți închipui de ce? Vă aduceți aminte sau, poate, ați uitat? Cândva v-ați arătat a fi preocupat de situația socială a tinerelor de prin câmpiile Sidonului. Ei bine, domnule Grant, s-au ctitorit acestea pentru ca viitorii domni Grant ce rătăcesc de colo-colo să afle viitoare domnișoare Billings, care să fie în stare să facă și ele conversație cu ei, să-i facă să se simtă bine și să nu mai poarte pălării bărbătești și să-și facă veacul pe drumuri.

Fusese un discurs foarte lung pentru o ființă atât de tăcută cum era Clementina, după câte își amintea el. Îi vorbise pe un ton atât de neașteptat, spre deosebire de taică-său, cum neașteptată era și referirea ei la un amănunt atât de neînsemnat care aparținea trecutului, încât, în locul atitudinii critice pe care fusese înclinat s-o adopte înainte, Grant o învălui într-o privire blândă și recunoscătoare. Cum de se putuse înșela atât de mult asupra caracterului ei? Totdeauna o preferase pe Euphemia, care spunea îndată ce avea pe suflet. Și, la urma urmei, de ce nu s-ar fi înșelat și asupra ei? Fără să știe prea multe despre necazurile matrimoniale ale lui Rice – mai ales că, după acele măsurători topografice, n-au mai lucrat împreună – fusese înclinat să dea vina pe el. Acum i se părea că poate o fi avut și el motivele lui. Se întreba dacă ea îl iubise cu adevărat, așa cum lăsase de înțeles Peters. Se întreba dacă ea știa că el, Grant, nu mai era în relații prea apropiate cu Rice, așa că nu cunoștea deloc ce mai făcuse ea. În orice caz, acceptă ospitalitatea pe care i-o oferea și trimise la hotel să-i aducă bagajele. Apoi se lăsă luat de vorbă, așteptându-se la o discuție scurtă, alandala, în care se vor mărgini fiecare doar la un stupid rezumat al felului în care s-au afirmat pe scara socială de când s-au despărțit în Sidon. Dar nici de data asta nu ghici. Ea începu să abordeze, cu un aer familiar, diverse subiecte referitoare la viața socială, vorbi despre lucruri pe care le cunoștea

bine, fără să facă vreun efort sau să pozeze. Vreo două ierni stătuse la New York, vara trecută și-o petrecuse la Newport. Probabil că tinerețea dădea acea precizie, fluentă, acea stăpânire a amănuntelor din relatarea ei, în care nu se vedea urmă de entuziasm provincial. În primăvară, poate, avea de gând să plece în străinătate. Se gândise să stea iarna aceea în Italia, dar acum trebuia să aștepte până când putea s-o ia și pe sora ei cu ea. Domnul Grant știa, desigur, că Euphemia se despărțise de domnul Rice... Nu? Decât ce-i spusese tatăl ei? Ei, da... căsătoria aceea fusese pentru amândoi o prostie nebunească. Dar acum Euphemia era din nou în mijlocul propriei familii, în casa din San Francisco. Spusese că voia să vină în Tasajara, în ziua aceea și poate spre seară o să fie și ea acolo. Ah, Doamne, se făcuse de-acum ora trei și trebuiau să pornească îndată spre Bibliotecă. Avea să se ducă să-și ia pălăria și se întorcea îndată.

Într-adevăr, trecuse o oră de discuție plăcută, inteligentă, din care emana un aer nedeslușit de satisfacție. Poate că de vină era uimitoarea ei transformare sau poate numai conștiința că o judecase greșit mai înainte. Îi urmărea trăsăturile și se întreba cum de le putuse socoti lipsite de expresie. Apoi îi trecu prin minte plăcuta idee – obișnuită oricărei ființe umane în astfel de situații – că avea și el meritele lui în această schimbare, că poate trezise o oarecare simpatie față de persoana lui și acest sentiment insuflase căldura vieții în acea rece și fără de cusur statuie. Printr-o ciudată străfulgerare a memoriei, își aminti cum, cu cinci ani înainte, când Rice îi spusese fetei că „era greu să-i fie cineva pe plac”, ea îi răspunse că „nu știa, dar avea să aștepte și avea să vadă”. Nu-i trecu prin minte să se întrebe de ce nu trezise acea simpatie încă de atunci, sau dacă nu cumva în treaba asta un rol important îl juca și voința ei. Părea improbabil să se mai întâlnească vreodată de acum încolo și chiar dacă aveau să se mai vadă, nu era sigur că ea n-avea să redevină ceea ce fusese și astfel să nu-l mai impresioneze cum se întâmplase acum. Dar... uite-o... exemplu de promptitudine feminină... apărând în cadrul

ușii, încălțată și îmbrăcată fără cusur, cu mănuși, o pălărie simplă, gri, care-i încununa cu modestie figura distinsă, decentă.

Au traversat piața, mergând unul lângă celălalt, sub soarele dogoritor, care părea să-și râdă de umbra puțină a tinerilor eucalipti și îndată fură înghițiți de un șuvoi de oameni care mergeau în aceeași direcție. Iată-le și pe fetele Sidonului de demult, pe domnișoarele Billings, Peters și Wingate, înfloritoare și strălucind de mătăsurii și bijuterii, în aura noii prosperități. Se vedeau și figuri noi, simpatice, deoarece Tasajara, ca nouă regiune în creștere a vitelor, atrăsese coloniști cu familie numeroasă și se deslușeau tipuri omenești de toate felurile, cu totul deosebite, din est și vest. Mulți se întorceau și urmăreau lung din ochi silueta zveltă a fetei părintelui Tasajarei, priveliște rară pentru oraș în ultima vreme și aruncau și câte o privire însoțitorului ei, demn și el de remarcat, deoarece era străin de acele locuri. Totuși, mulțumită intensei reclame făcute de dinainte de către funcționarul hotelului, de Peters și chiar de Daniel Harcourt în persoană, în momentul în care Grant și domnișoara Harcourt au ajuns la Bibliotecă, numele și reputația profesorului erau de-acum bine cunoscute și se făceau speculații dacă nu cumva, cu abilitatea lui știută, Harcourt nu reușise să dea o nouă lovitură, asociind-o pe Clementina cu un faimos și folositor partener.

Biblioteca era într-unul din noile cartiere mai mărginașe. Geamurile laterale și cele din spate dădeau spre îndepărtata și nesfârșita câmpie a Tasajarei. Era o construcție pe structură din lemn, care sugera soliditate și bun gust și arăta uimitor, copleșitor de modernă. De fapt, asta era nota ei dominantă: nicăieri tinerețea și prospețimea nu se dovedise atât de netulburată și, în același timp, tulburătoare. Un iz de lemn proaspăt, de pădure neumblată, venea dinspre podelele de pin și lemnăria exterioară de cedru – în care mustea încă seva – și de sequoia roșu, din care curgeau încă picături de sânge. Nicăieri nu se mai văzuseră pereți și tavane atât de orbitor de albe în puritatea lor fără pată, care să amintească de

Îndepărtate cariere prin aerul de prospețime și răcoare pe care-l respirau lespezile de piatră, varul imaculat. Până și mirosul de terebentină al vopselelor proaspete sporea acea senzație de germinație sănătoasă; iar în vreme ce soarele strălucitor al Californiei năvălea prin ferestrele deschise și pătrundea toată acea alcătuire plină de viață cu dogoarea sa atotrăzbătătoare, aerul însuși părea îmbibat de mireasma creației.

Culorile proaspete al tinerei republici, stema strălucitoare a celui mai nou stat², blazonul ținutului Tasajara, aflat abia în pruncie (vigneta unui apus de soare deasupra stuhăriilor, tăiată de aburii unei locomotive care înaintează), ce atârnavă pe pereți – toate erau parte integrantă a acestei neînvinse tinereți. Ba mai mult, cele mai noi mătăsuri, panglici și imprimeuri după moda ultimului sezon și-au făcut virginala apariție în clădire, ca pentru a o sfinți, până se pătrunse de zvonul tinereții, ca de freamătul primăverii ce înmugurește.

Acordurile noii orgi – a cărei inimă parcă, totuși, gustase din prea fragedă tinerețe propria-i amărăciune – au fost urmate de un cor de fete, cu glasuri subțirele, limpezi, dar cam pițigăiate și de rugăciunea venerabilului domn Pilsbury. Apoi urmă o pauză plină de așteptare și blonda însoțitoare a lui Grant, care până în acea clipă împlinise cu naturalețe rolul de gazdă a musafirilor tatălui ei, se scuză, strâmbându-se cu prefăcută îngrijorare și se depărta condusă de cineva din comitetul de organizare. Privirea, de obicei pătrunzătoare a lui Grant, rățăcea oarecum distrată pe deasupra câmpului foșnitor și agitat de panglici, flori și pene de dinaintea lui, dincolo de stemele și flamurile de pe pereți, pe ferestrele deschise, spre întinderile scăldate în soare de afară, când, deodată, observă o mișcare pe podiumul sau platforma ridicată într-un capăt al încăperii, unde erau adunate, în mod oficial, notabilitățile din Tasajara. Masa aceea de veșminte negre se desfăcu deodată în două și se trase spre perete, pentru a îngădui să

---

² E vorba de California.

iasă dinainte o singură siluetă grațioasă. Când o recunosc pe Clementina simți, cum îl străbate un neașteptat și inexplicabil fior.

În mijlocul tăcerii ce se lăsă deodată, ea dădu citire cu o voce limpede, netulburată - vocea de demult a Sidonului - raportului comitetului, scris pe niște hârtii pe care le ținea în mână și declară, în mod oficial, inaugurarea clădirii. Soarele, coborât aproape de orizont, pătrundea prin ferestrele dinspre apus, aflate în fața platformei pe care stătea Clementina și-i transfigura trăsăturile fine și nobile. Tăcerea care se lăsă asupra sălii era în aceeași măsură efectul prezenței acelei calme, minunate ființe, ca și al mesajului pe care-l transmitea. Cu toate acestea, apariția ei era la fel de nepotrivită cu acea revărsare de lumină care o scotea în evidență, ca și cu noile embleme și decorații falnice din jur, cu nepătatul răboj al pereților albi, sau cu chipurile nostime, sincere, pline de însuflețire care o priveau. Probabil că, simțind instinctiv toate aceste lucruri, audiența ezită o vreme și abia apoi s-au auzit aplauze întârziate care o însoțiră la coborârea de pe platformă, ceea ce le dădu o notă mai mult politicoasă și de stânjeneală decât de spontaneitate. Cu toate acestea, Grant o felicită sincer, cu căldură.

— Ai fost mult mai stăpână pe dumneata și mai calmă decât aș fi fost eu în locul dumitale, decât am fost eu cu adevărat ascultându-te - îi spuse el. Bănuiesc că ai mai făcut-o și înainte?

Îl privi mirată, cu ochii ei frumoși cufundați în ai lui.

— Nu..., e prima oară când apar în fața unui public... Nici la școală nu mi s-a mai întâmplat... că am fost la școală particulară.

— Mă uimești - exclamă Grant. Parc-ai fi avut o veche experiență.

— Poate că așa-i, sau poate pentru că n-am dat prea mare importanță... și poate că și cei care m-au ascultat n-au dat nici ei prea mare importanță tot din cauza asta...

Deci remarcase și ea atmosfera destul de rece cu care fusese întâmpinat discursul, totuși nu vădea în tonul și

comportarea ei nici cea mai ușoară urmă de dezamăgire, regret sau orgoliu rănit.

— Și acum trebuie să mă conduci la bufet – adăugă ea, glumind – și să mă ajuți să mă ocup de domnișoarele care sunt invitatele mele. Mi-e teamă că vor fi și alte discursuri, fiindcă tata și domnul Pilsbury arată plini de ei, de parcă ar trebui să ne așteptăm la ceva și mai grozav din partea lor.

Cu amabilitatea lui firească și cu un cuceritor aer ghiduș, de puștan, Grant se oferă de îndată să-și împlinească menirea. Probabil că era dornic să placă tuturor, pentru că și tovarășa sa să se împărtășească din popularitatea lui, fiindcă era de netăgăduit că domnișoara Harcourt părea să trezească doar o politețe cam stânjenită în mijlocul grupurilor prin care trecea. Și acest lucru fu subliniat mai ales de un incident petrecut ceva mai târziu.

În apropiere de ușa bufetului care dădea în holul central, se iscase, de câteva minute, un zvon de râsete și salutări și se pornise o vizibilă mișcare în mulțime, mai ales în rândul celor tineri. Era limpede că asta anunța neașteptata sosire a vreunei persoane care se bucura de multă popularitate. Atras ca și ceilalți de această zarvă, Grant se întoarse și văzu asistența îndreptându-se către o tânără femeie îmbrăcată foarte atrăgător, ce zâmbea degajat, cu un aer pe jumătate obraznic, pe jumătate complezent. În timp ce se întorcea când într-o parte, când în alta, ca să salute cu ironică familiaritate sau cu fermecătoare obrăznicie pe unul sau altul dintre admiratorii ei, avea în ton și-n mișcări ceva care-i reînvia deodată lui Grant trecutul. Fără îndoială, era Euphemia! O căută instinctiv din ochi pe Clementina. Aceasta îl urmărea, la rândul ei, cu o privire gravă și pătrunzătoare, ce exprima pe jumătate îndoială, pe jumătate dorință, privire care se deosebea atât de mult de calmul ei netulburat, încât Grant se simți ciudat de mișcat. Dar în clipa următoare, când se apropie de el, acea privire se ștersese cu desăvârșire.

— Mi se pare că n-ai mai văzut-o pe sora mea de când ai fost prin Sidon – făcu ea, liniștită. I-ar părea foarte rău să nu te întâlnească...

Dar Euphemia și cortegiul ei trecuseră mai departe, îndreptându-se spre celălalt capăt al mesei lungi, care era întinsă acolo. Îl recunoscuse, fără îndoială, pe Grant, iar când el își ridică privirea spre ea, cele două surori se uitară cu încordare una în ochii celeilalte. Apoi când el se înclină spre ea, Euphemia se roși pe moment, făcu, cochetă, un semn de salut cu mâna pe deasupra mesei, exagera ușor fermecătoarea ei nepăsare și se îndepărtă zâmbind. Grant se întoarse spre Clementina, dar, în acel moment, un ciocănit – ce nu promitea nimic plăcut – în celălalt capăt al mesei atrase atenția tuturor și fu văzut domnul Harcourt urcat pe un scaun, cu aere de orator convins, pe figură și în întreaga lui atitudine.

Se iscă o nouă mișcare în rândul mulțimii, care se apropie și mai mult. Apoi se lăsă tăcere. Probabil că în acea siluetă înveșmântată în postav negru, cu un lanț masiv de ceas deasupra, cu jiletcă albă și ac cu diamante înfipt în cravata de mătase, Euphemia vedea împlinirea viziunii sale profetice de la Sidon, din urmă cu cinci ani.

Domnul Harcourt vorbi timp de zece minute, cu ușurință și pe un ton sincer, la obiect, ca un om de afaceri, ceea ce-l uimi pe Grant. Spunea, printre altele, că nu venise acolo pentru a ridica în slăvi cele înfăptuite de el, de familia lui sau de prietenii săi din Tasajara. Poate cei care aveau să urmeze după el să facă asta, sau poate că vor fi în stare să explice mai bine decât el și să scoată în relief foloasele instituției pe care o inaugurau în acel moment, consecințele sale sociale, morale sau religioase asupra comunității. El nu participa decât în calitate de om de afaceri pentru a le demonstra – așa cum făcuse întotdeauna și cum spera să o facă și de acum încolo – cum se convertește în valoare bănească orice pas înainte pe calea dezvoltării, în profit – dacă le făcea plăcere să spună astfel – orice speculație bine calculată și fundamentată. Bucata de teren pe care se aflau acum, din care acea construcție nu ocupa decât a opta parte, fusese cumpărată, în urmă cu doi ani, cu zece mii de dolari. O lună mai târziu, când planurile de construcție fuseseră terminate valoarea celorlalte șapte optimi se

ridicase destul de mult pentru a acoperi cheltuielile întregii construcții. Era în situația de a le putea spune că numai în acea dimineață, terenul alăturat, împărțit și jalonat în străzi și loturi de construcții, fusese acceptat să facă parte din perimetrul orașului, așa încât la prima aniversare a acestei construcții se vor îndrepta către ea pe un bulevard mărginit de clădiri gata terminate!

Punctul culminant al acestui discurs pragmatic fu subliniat de un ropot de aplauze. Fețele tinere, proaspete ale auditoriului străluceau de însuflețit entuziasm. Alizeul care înviora în acea după-amiază câmpiile nemărginite din fața clădirii făcu să fluture flamurile de la ferestre, ca într-o manifestare de bucurie, iar niște resturi de talaj de pin parfumat, uitate într-un colț în graba pregătirilor de inaugurare, se porniră, mânate de o învolburare de vânt și alunecară pe podea ca niște mici zulufi gălbui.

Întâmpinat de o tăcere și mai impresionantă, se ridică în picioare venerabilul Pilsbury. Ascultase și încuviințase, cu admirație, ba chiar cu adânc respect, am putea spune, cele spuse de antevorbitorul său. Cu toate că distinsul său prieten, cu modestia-i cunoscută, trecuse ușor peste serviciile aduse de el și încântătoarea lui familie, el, vorbitorul, nu se ridicase pentru a-i înălța osanale. Nu. Daniel Harcourt nu trebuie lăudat pentru această clădire, proiectată mulțumită puterii sale de pătrundere a viitorului și ridicată prin generozitatea sa, în acest oraș născut din energia sa și care poartă amprenta calităților sale, în acest ținut – ce s-a dezvoltat datorită geniului său și cu capitalul său – da, desigur, din acest stat a cărui măreție prezentă a fost posibilă numai mulțumită unor giganți ca el; pentru că acest panegiric n-ar constitui decât o banală repetiție. Nici nu se va opri – așa cum a sugerat acest eminent om – asupra foloaselor sociale, morale și religioase ale acelui pas înainte, care era acum sărbătorit. Pentru că asta se putea vedea pe fețele fericite și nevinovate din preajmă, în veșmintele lor sărbătorești, în purtarea lor cuvioasă, în ochii inteligenți ce sclipeau în jurul său, se putea vedea după prezența acelor enoriași pe care-i putea întâlni la fel de

bine aici, acum, ca și în biserica sa în orice duminică. Atunci, ce putea spune? Atunci, ce trebuia să se mai spună? Probabil că, de n-ar fi fost vorba de tinerii de față, n-ar fi trebuit să mai spună nimic...

Se opri și-și fixă părințește privirea asupra tânărului Johnny Billings, care, împreună cu alți vreo șase elevi ai școlii duminicale, fuseseră rânduiți în fața venerabilului vorbitor.

...Și ce învățături urmau să tragă ei din asta? Auziseră câte se înfăptuiseră prin muncă, strădanie și spirit de inițiativă. Probabil că vor fi înclinați să creadă și e firesc să fie așa, că ceea ce au înfăptuit odată munca, strădania și inițiativa, poate fi înfăptuit din nou. Dar asta e totul? Nu se afla nimic altceva în spatele acestor calități care, la urma urmei, erau la îndemâna oricărui din cei de față? S-au gândit ei, vreodată, că în spatele oricărui pionier, al oricărui explorator, deschizător de noi drumuri, fondator sau creator, se află un altul? Nu există *terra incognito*, care să nu fie știută de cineva, nici pustietate atât de îndepărtată pe care să n-o încapă un orizont mai larg decât al ei, nici întindere atât de nebătută pe care să n-o fi călcat chiar nimeni! S-au întrebat, oare, vreodată cine era cel care – pe vremea când fluxul leneș al oceanului se revărsa prin stuhării chiar în acel loc unde se aflau acum – a prevăzut, a plănuit și a pus în mișcare această uriașă prefacere ce urma să aibă loc? Care a călăuzit și a condus mijloacele modeste ce-au stârnit această prefacere? Al cărui spirit, ca în zilele de demult, despre care au citit, a pășit pe deasupra apelor stătute? Probabil că da. Atunci cine a fost adevăratul pionier al Tasajarei, dincolo de acei Harcourt, Peters, Billings și Wingate?

Venerabilul domn se opri blând, așteptând un răspuns. Răspunsul, de numai trei cuvinte, se auzi prin vocea limpede, cu accente speriate, a lui Johnny Billings, care era pe jumătate fascinat, pe jumătate prins de spaimă:

— Lige Curtis, domnule!

CAPITOLUL VI.

Alizeul care, bătând drept dinspre Aurita Poartă, părea să-și fi dezlănțuit toată puterea asupra părții de vest a Dealului Rusului, ar fi descurajat pe orice alpinist ce s-ar fi arătat mai puțin plin de speranțe și energie ca acest băietan, unul dintre reporterii cei mai înzestrați cu imaginație și unul dintre cei mai tineri soți – John Milton Harcourt. Era un vânt pe cîste și suflarea lui uscată, plină de putere și pătrunsă de miros de sare părea să-l îmboldească la și mai entuziaste eforturi, până ce, aproape de culmea dealului, la capătul unui șir răzleț de case micuțe, pe jumătate îngropate în nisipul mișcător, ajunse la intrarea locuinței sale modeste.

— Auzi, Loc – strigă el, dând buzna cu sufletul la gură în sufragerie. Când urcam dealul, mă gândeam să scriu ceva despre viitorul lui, despre cum are să arate peste vreo cincizeci de ani! Împânzit tot de case și grădini. Și taman aici, sus, un fel de Acropole, știi! Am în minte limpede tabloul.

O femeie tânără, cu o față plăcută, care părea să fi fost prematur secătuită de culoare și vitalitate, îmbrăcată modest, puse în clipa aceea deoparte niște material alb, pe care-l ținea în poale și la care cosea și-i răspunse:

— Dar ai mai făcut asta o dată, Milty și doar știi că la *Herald* n-au să ți-o ia pentru că au și spus că era ca o reclamă pentru terenurile de construcție ale domnului Boorem, iar ei la jurnalul lor nu dau reclame. Mereu ți-am spus că mai întâi trebuia să te întâlnești cu Boorem.

Tânărul clipi din ochi, voalându-le o secundă lucirea de încredere netulburată ce radia din ei și care era trăsătura lor deosebită și-i răspunse, totuși, cu nepotolită vioiciune:

— Am uitat. Oricum, e tot una, fiindcă am mai făcut-o o dată în *Sunday Walk*. Și e la fel de ușor s-o scrii și din

partea ailaltă, știi... adică uitându-te înapoi... de pe culme la vale... știi. Ceva despre vechii *padre*³ trudindu-se prin nisipuri înaintea *angelusului*⁴. Sau chiar mai departe, până în vremurile lui sir Francis Drake și să arăți cum trage la țarm un echipaj de fugari în căutare de aur, după cum povesteau mexicanii. Ah, Doamne! Ce ușor e. Ascultă ce-ți spun eu, Loc, merită să trăiești aici numai pentru felul în care te inspiră locul.

Chiar în timp ce dădea drumul copilărește acestui entuziasm și se descotorosea de niște pachete al căror conținut părea să arate că adusese și mâncarea de seară, tânăra doamnă Harcourt așeza masa cu o lehamite și indiferență ce contrastau ciudat cu energia plină de veselie a soțului.

— N-ai aflat nici o slujbă permanentă încă? întrebă ea absentă.

— Nu... nu chiar - îi răspunse el. Dar știi - reluă el entuziast - e cu mult mai bine pentru mine să nu accept nimic așa, în pripă și să mă îngrop definitiv într-o singură treabă. Acum mă simt liber.

— Și bănuiesc că nu te-ai mai întâlnit nici cu acel domn Fletcher! continuă ea.

— Nu. Nu voia decât să știe niște amănunte în legătură cu mine. Așa fac toți, Loc. Când caut de lucru undeva, totdeauna mă trezesc că mi se spune: „Și zi așa, ești feciorul lui Dan’l Harcourt, așa-i? Te-ai ciondănit cu bătrânul? Rea treabă. Mai bine împacă-te. Câștigi mai mult dacă-l ascuți. Face milioane!”. Toți par să-l scoată pe el buricul pământului, ca și cum eu, de n-aș fi fiu-su, n-aș avea nici o personalitate. Mă bate gândul foarte tare să-mi schimb numele.

— Și care va fi atunci numele meu, te rog?

Avea o voce atât de enervată, încât el se trase mai aproape de ea și o cuprinse blând de mijloc.

— Cum care, dragă? Al meu, oricare ar fi - îi spuse el, cu

---

³ Preoți (în spaniolă, în original) - n.t.

⁴ În ritualurile biserici catolice, rugăciunea de dimineața, de la amiază și seara.

un zâmbet drăgăstos. Doar nu te-ai îndrăgostit de un anumit nume, nu-i așa, Loc?

— Nu. Dar m-am căsătorit cu unul anume – răspunse ea, iute.

El clipi din ochi din nou, ca și cum ar fi vrut să evite o idee neplăcută care-l urmărea, iar femeia se potoli.

— Știi ce vreau să spun, dragule – reluă ea, cu un râs scurt. Numai pentru că taică-tu-i un bătrân afurisit doar nu ți-ai pierdut dreptul la numele și averea lui. Iar cei care-ți tot spun c-ar trebui să te împaci cu el poate că știu ei ce-i mai bine.

— Dar îți aduci aminte ce-a spus de tine, Loc? făcu tânărul, cu o scăpărare de mânie în ochi. Crezi că pot ierta asta vreodată?

— Dar uiți, dragule, uiți când te trezești în oraș, printre noi figuri și noi oameni, când cauți de lucru. Uiți, când te așezi la masă și-ți scrii articolul... c-am văzut eu cum zâmbești când scrii. Uiți, când te lupti la deal cu nisipurile astea groaznice, fiindcă chiar mai înainte te gândeai ce s-o fi petrecut pe aici cu ani în urmă sau ce va fi în anii ce vor veni. Și eu vreau să uiți, Milty. Nu mai vreau să stau aici toată ziua, gândindu-mă numai la asta și vântul să-mi azvârle tot nisipul în geam și să n-am altceva la care să mă uit decât cavourile acelea albe din cimitirul Lone Mountain și crestele albe de valuri care parcă-s tot pietre de mormânt și să n-am un suflet de om cu care să vorbesc și eu sau măcar să-l văd trecând, până ce mi se pare că-s moartă și îngropată și eu. Dacă-ai fi în locul meu... tu... tu... nici tu nu te-ai putea opri... să nu plângi!

Într-adevăr, nici el nu era prea departe de a izbucni în lacrimi. Și când o cuprinse în brațe, cu puterea de pătrundere a îndrăgostitului și cu imaginația poetului, el văzu tot ceea ce-i spusese ea, chiar mai mult și se îngrozi în fața viziunii ce-i trecu pe dinaintea ochilor. Cât de cumplite trebuie să fi fost acele zile monotone, doar cu marea ce sclipea necruțător! Ce brută egoistă putuse să fie! Totuși, în timp ce-o ținea în brațe și își sublinia în tăcere sentimentele de dragoste și remușcările, legănând-o dintr-o parte în alta,

ca un metronom obosit, ea își desprinsе obrazul umed de umărul lui și-i spuse pe un cu totul alt ton:

— Și așa, s-au strâns cu toții la Tasajara, săptămâna trecută?

— Cine, dragă?

— Taică-tu și surorile tale.

— Da - spuse John Milton, șovăind.

— Iar după ce-a divorțat, au primit-o pe soră-ta înapoi?

Ochii luminoși și drăgăstoși ai soțului începură să clipească la fel ca mai înainte, la auzul acestui fapt cu totul deplasat.

— Iar tu dacă dai divorț de mine... și tu ai să fii primit - adăugă ea repede, trăgându-se înapoi, cu un gest țăfnos și apoi se duse la fereastră.

El merse după ea.

— Nu vorbi așa, Loc! Și nu fă mutra asta, dragă! îi spuse el, luându-i blând mâna, nu fără a observa o anumită inconsecvență în felul ei de a se purta, care se bătea cap în cap cu sinceritatea și franchețea lui. Doar știi că acum nimic nu ne mai poate despărți. Am greșit, eu sunt de vină c-am lăsat-o pe fetița mea să se chinuie singură-singurică aici, dar eu... eu... credeam că totul era așa... așa de luminos și plin de libertate pe dealul ăsta... de unde se vede departe... departe, dincolo de Aurita Poartă... până la Cathay, doar știi și tu și câtă deosebire față de întinderea posomorâtă a Tasajarei și stuhăriile acelea groaznice. Acum știu cât ai suferit. O să mergem în altă parte.

Ea nu-i răspunse. Probabil că-i venea greu să-și păstreze atitudinea aceea de suflet rănit, în fața tandreții soțului ei. Poate că atenția i-a fost atrasă de spectacolul neobișnuit pe care-l oferea un străin ce se trudea să urce dealul și trecea acum încet de-a lungul șirului de cocioabe, cu un aer șovăielnic și întrebător.

— Poate chiar casa asta o caută, poate pe tine - spuse ea, pe un ton schimbat, din care răzbătea curiozitatea. Dă o fugă în partea cealaltă și vezi. Poate-i careva care vrea...

— Un articol - spuse Milton, înveselit. Oh, Zeus! Vine înapoi.

Într-adevăr, străinul se apropia de casă cu oarecare hotărâre. Era bine îmbrăcat, bine făcut, un bărbat a cărui vârstă era greu de stabilit, din cauza contrastului dintre mustața groasă, castanie și părul din care se vedeau ieșind, pe sub borul pălăriei, câțiva cârlionți aproape albi. Tânărul tresări și spuse în grabă:

— Cred, într-adevăr, că e Fletcher... fiindcă spuneau că a albit din cauza frigurilor luate în Panama.

Era, într-adevăr, domnul Fletcher care intră și se prezintă; om cumsecade și rezervat, având în felul de a vorbi un fel de lipsă de culoare, datorită îmbătrânirii premature care era evidentă și în cazul părului. Auzise de domnul Harcourt de la un prieten care-l recomandase cu căldură. Așa cum, probabil, domnul Harcourt fusese informat, el, interlocutorul, avea de gând să pună ceva capital la bătaie, pentru un ziar de mare clasă în San Francisco și trebuia să-și aleagă singur oamenii pentru redacție. Voia să pună mâna numai pe talente de prima mărime... Dar, mai presus de orice, voia ca oamenii să aibă sinceritate, originalitate și tinerețe. *Trâmbița* - fiindcă așa se va numi - n-are nevoie de nici o „deșcă bătrână”. Nu. Fără excepție, va fi ziarul tineretului din California!

Toate astea și încă multe altele curgeau de pe buzele, cu linii aspre, ale vestejitului tânăr, al cărui discurs părea să se împartă între drăguța, dar cam trecuta, soție și personificarea tineretului neînvins al prezentului - soțul ei.

— Dar mi-e teamă că v-am abătut de la treburile gospodăriei - spuse el, pe un ton prietenos. Vă pregăteți să luați cina. Vă rog, nu vă împiedicați de mine. Și dați-mi voie să vă ajut... nu-s un bucătar prea rău... și mă puteți răsplăti dacă mă invitați și pe mine la masă, fiindcă urcușul până aici mi-a stârnit apetitul. Putem și vorbi în vremea asta.

Orice protest era zadarnic. Emană un aer părintesc și practic camaraderia acestui capitalist în prezent și posibil Mecena și patron în viitor, care, în vremea asta, își pusese la cuier pardesiul și pălăria și ajută să se așeze masa, cu o mână de expert. Și, așa cum spusese, convorbirea nu

lâncezi deloc și înainte de a se așeza la masa aceea frugală, el îl angajase pe John Milton Harcourt ca redactor adjunct la *Trâmbița*, cu un salariu care-i părea princiar fiului de milionar!

Nevasta luase și ea parte activă la discuție. Fie că se socotise că prea multă imaginație și talent exclud orice înclinație spre afaceri, fie că se luase în considerație gradul evident mai ridicat de maturitate al doamnei Harcourt și al musafirului, în orice caz, un lucru e cert: ei au rezolvat toate amănuntele practice ale angajării, iar tânărul soț a stat cuminte, doar din când în când dându-și consimțământul, cu însuflețirea și optimismul care-i erau proprii.

— Cred că acum o să vă luați o casă mai aproape de oraș – continuă domnul Fletcher, adresându-i-se doamnei deși de aici aveți o priveliște minunată. Cred că a fost o schimbare față de Tasajara și casa socrului dumitale. Are și acolo un teren la fel de minunat ca și cel de aici, nu-i așa?

Pleoapele sensibile ale tânărului Harcourt se lăsară din nou în jos. I se părea groaznic să nu poată scăpa niciodată de aluzii la situația tatălui său. Probabil că bunăvoința musafirului său se datora numai acestei înrudiri, în simplitatea și onestitatea sufletului său, nu putea suferi nici măcar gândul unei astfel de neînțelegeri.

— Probabil, domnule Fletcher, că dumneata nu știi – începu el – că eu și tata nu suntem în relații prea bune și că nici nu sperăm și nici nu putem dobândi nimic de la el. Așa-i, Loc?

El îi puse acea întrebare fără rost pe de-o parte pentru că văzuse că fața soției sale nu arăta nici un fel de aprobare față de cele spuse și pe de alta pentru că Fletcher se uita curios la ea, așteptând o încuviințare.

Dar nimeni nu părea să ia în seamă părerile și acțiunile sale practice și asta era una din încercările prin care era nevoit să treacă mereu reporterul plin de imaginație, John Milton!

— Pe domnul Fletcher nu-l prea interesează micile noastre ciorovăieli de familie, Miltie – spuse ea, uitându-se

totuși la domnul Fletcher, în loc să se uite la el. Orice s-ar întâmpla, ești fiul lui Daniel Harcourt.

Domnului Fletcher nu-i scăpă norul care trecu prin ochii și pe fața tânărului, pentru că zâmbi și adăugă vesel:

— Și prețiosul meu locotenent, sper, în orice situație.

John Milton se lăsă împins de inspirație și se offeri să aducă musafirului niște havane, de la Panorama Mării, de pe cealaltă pantă a dealului, ca în felul acesta să scape de inevitabilul subiect. Când se trezi afară, la aer curat, își recâștigă deodată optimismul copilăresc. Sus, pe cer, pânza subțire a norilor alungați de vânt acoperise primele stele, iar în vale ceața, care se ridica de pe mare, ascunsese malul de apus, ca și întinderea apelor. Dar spre est, licărul luminilor orașului părea să se iște cu o nouă, amănunțită strălucire. Era valea diamantelor, pe care o văzuse Sindbad la picioarele sale! Poate că acolo, pe undeva, începuse să licărească și lumina norocului și a faimei sale!

Se întoarce plin de veselie și inspirație sub propriul acoperiș. Când intră în hol, auzi vocea soției sale, care-i pomenea numele, după care urmă o tăcere stânjenită, fără rost și care arăta ori că tocmai el pusese subiectul discuției, ori că discuția nu era menită urechilor sale. Amintea în mod neplăcut copilăria petrecută la Sidon și Tasajara. Dar el era prea însuflețit de speranțe și ambiții ca să mai acorde vreo importanță acestor amănunte, iar mai târziu, după ce se despărțiră de domnul Fletcher, entuziasmul, ținut cu greu în frâu, izbucnit în fața tinerei sale tovarășe. Își dăduse ea seama că suferința și lupta luase sfârșit, că viitorul le era asigurat? Nu mai trebuia să le fie teamă niciodată că aveau să fie siliți să se aștepte la mila familiei. Erau liberi, nu mai aveau nevoie de ei. Avea să-și facă un nume, al lui, care să n-aibă nici o legătură cu al tatălui său și o să adune avere, care va fi a lor și numai a lor.

Tânăra soție zâmbi:

— Dar toate astea nu trebuie să te împiedice, dragule, să-ți ceri și tu drepturile când va veni vremea.

— Și dacă voi refuza, din silă, să am vreo pretenție sau să iau vreun ban de la ei, Loc?

— Spui că ți-e silă să iei banii pe care taică-tu i-a dobândit printr-o simplă șmecherie, în cel mai bun caz. Nu i-a muncit. Și acum vei fi în stare să arăți că poți trăi și fără ei și să-ți câștigi și tu banii tăi. Ei bine, dragule, tocmai de asta, de ce să-l lași pe tatică-tu și pe alții să se înfrupte și să risipească ceea ce ți se cuvine de drept? Fiindcă ți se cuvine, fie că taică-tu a câștigat banii cinstit sau nu. Și chiar dacă nu i-a câștigat cinstit, e de datoria ta, tocmai pentru că gândești astfel, să te lupți să-ți iei partea, fiindcă așa, cel puțin, poți să faci cu banii aceia ce vrei... poate ai vrea să-i dai înapoi... cuiva!

Tânărul râse:

— Dar, draga mea Loc! Închipuie-ți că aș fi destul de nevolnic ca să cer ce mi se cuvine. Crezi că taică-meu s-ar lăsa? El e stăpânul și nici o lege din lumea asta nu-l poate sili să-mi dea mai mult decât are el poftă să-mi dea.

— Legea - nu. Dar tu poți!

— Nu te înțeleg - spuse el, iute.

— Îl poți obliga pur și simplu spunându-i și lui ceea ce mi-ai spus odată și mie.

John Milton se trase înapoi, iar mâna i se desprinsese din mâna soției și se lăsă moale în jos. Culoarea îi dispăru din obrajii tineri, proaspeți, lucirea vie a ochilor tremură o clipă și apoi se mohorî și rămase fixă. În clipa aceea, arăta cu zece ani mai bătrân decât ea.

— Am greșit când ți-am pomenit vreodată de asta, Loc - spuse el, cu voce răgușită. Iar tu greșești de-mi mai amintești vreodată. Din clipa asta, te rog să uiți totul, dacă ții la dragostea noastră și vrei să dăinuiască. Și să uiți și tu, Loc, așa cum uit și eu și niciodată nu-mi voi mai aminti că mi-ai spus vreodată să mă folosesc de acea taină, așa cum ai făcut-o mai înainte.

În clipa aceea doamna Harcourt izbucni în lacrimi, mai mult pentru că simțise schimbarea din purtarea soțului ei, decât din pocăință pentru greșeala făcută. Sigur, dacă voia s-o lipsească de încrederea lui, așa cum mărturisise chiar el că voia s-o lipsească și de numele lui, ea n-avea ce face, dar era păcat să fie astfel răsplătită, după ce stătea închisă

acolo toată ziua, bătându-și capul să găsească cea mai bună cale pentru amândoi!

Potolit și cu inima iertătoare, John Milton zâmbi, plin de remușcare și încercă s-o mângâie. Cu toate acestea, din când în când, părea să simtă un nedeslușit fior de gheață răzbătând prin entuziasmul cu care sărbătorea acea zi aducătoare de noroc. Nu știa și nici n-a bănuit multă vreme că, în noaptea aceea, zănatica lui nevastă îi divulgase musafirului aproape întregul secret.

A doua zi prezentă directorului *Trâmbiței* o scrisoare de recomandare din partea domnului Fletcher, iar în ziua următoare era instalat cum se cuvine în biroul său. Nu l-a mai văzut apoi pe binefăcătorul său. Acea vizită se învăluie în taina și singularitatea unei întâmplări miraculoase. Mai târziu s-a aflat că alte interese, mai importante, reclamau prezența patronului său în valea San Jose. De altfel el nu furniza ziarului decât capitalul și linia sa generală – menindu-l a deveni un argou de partid, care să-i susțină interesele și eventualitatea că ar fi nutrit aspirații sanatoriale la momentul potrivit.

John Milton, deși îi era recunoscător, se simți ușurat: poate că domnul Fletcher l-a ales pentru propriile lui merite și nu fiindcă era fiu de milionar. Se dăruie muncii cu vechiul lui entuziasm nepotolit, aducând, poate, o notă de originalitate care-i asigura și acea independență aparte. Fără să fie stânjenit de închistarea celui școlit prin tot felul de instituții – cei doi ani de școală de la Tasajara, din vremea începutului prosperității familiei, veniseră prea târziu ca să-i mai impună vreo disciplină – nu era încătușat de nici o lege, ci se conducea fără greș doar după gustul său instinctiv, care se apropia de genialitate. Era un reporter strălucit și original, chiar dacă nu era totdeauna prea profund sau prea meticolos. Încetul cu încetul, pentru cititorii *Trâmbiței* începu să devină un centru de interes permanent, apoi de influențare. Aceștia – ei înșiși actori în numeroase drame sângeroase, având parte de o viață plină de dăruire, emoție și incidente pitorești – se mulțumiseră până atunci doar cu o scurtă consemnare în cronica acelor

meleaguri și, la început, s-au arătat uimiți și surprinși, descoperind că mulți dintre ei fuseseră eroi și unii chiar poeți.

Puștiul din Sidon, care citea romane pe furiș, învățase pe de rost istoria cavalerilor emigrației. Coloana a doua din *Trâmbița* ajunsese faimoasă chiar în timp ce silueta necunoscută a tânărului gazetar urca mai departe, noapte de noapte, prin nisipurile Dealului Rusului, uneori oprindu-se să se uite în jos, ca și mai înainte, spre luminile orașului în plină dezvoltare, fără să se gândească o clipă că ar fi adăugat și el ceva acelei tremurătoare constelații.

Înviorat și mulțumit de solicitările activității sale, el ar fi fost nespus de mulțumit, de nu l-ar fi bântuit o altă spaimă, care începu, deodată, să-l îmboldească s-o ia devreme pe cărarea abruptă spre căsuța lui, să se oprească în fața ușii, răsuflând greu din cauza neliniștii pe care abia avea curajul să și-o mărturisească și care, uneori, îl făcea să lăncezească fără vreo noimă, câte o zi întreagă, sub propriul acoperiș. Pentru că simpaticea, dar slăbuța doamnă Harcourt, ca și alte femei asemeni ei, sporise încercările conjugale cu o firavă și zadarnică maternitate și într-o dimineață, devreme, născu un copil care adastă alături de ei abia atât cât au ținut și negurile zorilor, iar odată cu răsăritul și-a dat sufletul. Tânăra soție își recapătă, încetul cu încetul, puterile – atât de încet, încât tânărul ei soț fu nevoit, în câteva rânduri, să-și aducă de lucru acasă și să-i țină tovărășie. Soția suferi o prefacere cu totul aparte. Nu mai vorbea nici de trecut, nici de familia lui. Acum păreau mult mai apropiați sufletește, ca și cum scânteia aceea de viață ce se stinsese odată cu negurile zorilor ar fi fost o ispașire.

Starea ei de slăbiciune îl făcu să-i ascundă alte necazuri care se abătuseră asupra lui. Era de vreo trei luni la *Trâmbița* când, într-o după-amiază, în vreme ce corecta niște șpalturi pe biroul șefului, dădu peste următorul paragraf din editorial: «Osanele răsuflate cu „pionier de geniu” și „descoperiri de pionierat” par a fi atins punctul culminant în încercarea unor contemporani de-ai noștri de a

pune acum, înaintea alegerilor pentru Adunarea Legislativă, aceste atribute pe seama celor înfăptuite mai nou la Tasajara de Dan Harcourt. Chiar și în ținutul lor se știe foarte bine că, departe de a fi un pionier și un descălicător el însuși, Harcourt n-a fost decât continuatorul – așa cum e obiceiul – operei începute de un oarecare Elijah Curtis, adevărat pionier și descoperitor, cu ani de zile mai înainte, pe vremea când, socotim noi, Harcourt ținea o dugheană amărâtă de frontieră în Sidon și furniza o poșircă de whisky și niște carne sărată și proastă nenorociților agricultori de prin Pike, stabiliți prin împrejurimi. Asta-l îndreptățește la fel de mult la onoarea de „descoperitor și pionier” ca și pe șarpele cu clopoței care, la început, e numai musafir cu casă și masă și apoi pune definitiv stăpânire pe vizuina unui câine de prerie. Și dacă e adevărată și povestea că șarpele cu clopoței ajunge să se și hrănească uneori cu fostul lui proprietar, atunci poate fi crezută și povestea ce circulă prin Sidon că pionierul inițial a dispărut în mod misterios cam în vremea în care Dan Harcourt a ajuns apropiat. Ceea ce ar părea să sugereze că Harcourt nu se află într-o situație prea fericită, care să ofere prietenilor săi motive de a ne invita la o mai adâncă examinare a „înfăptuirilor sale din vremea pionieratului”».

Se ridică mecanic în picioare, ținând în mână hârtia, iar în sufletul tânărului se perindară fulgerător stupefacția, o nedeslușită spaimă și mânia. Era scrisul redactorului șef, a cărui duritate firească o privise uneori cu o copilărească admirație. Fără să mai stea să cântărească deosebirea de poziție dintre ei, porni îndată în căutarea lui și-i puse șpaltul dinainte. Redactorul șef râse.

— Dar ce te atinge pe tine? Doar nu mai ai nici un fel de relații cu bătrânul.

— Dar e tatăl meu! spuse John Milton, înfierbântat.

— Ascultă – îi spuse șeful, bine dispus. Aș fi încântat să-ți fac serviciul ăsta. Dar asta nu-i afacere, știi... iar în cazul ăsta... mă înțelegi... e afacerea patronului! Sigur, îmi dau seama că asta ar putea să stea în calea împăcării tale cu bătrânul, mai târziu și să te alegi cu milionul. Ei bine, poți

să-i spui că eu îs de vină. Spune-i că eu am ținut să apară!
Spune-i că-s un parșiv... și sunt!

— Atunci înseamnă că trebuie să între? întrebă John Milton alb la față.

— Poți pune pariu!

— Atunci trebuie să ies eu!

Și scriindu-și demisia, o puse dinaintea șefului și plecă.

Dar, în vreme ce urca în seara aceea dealul, inima nu-l lăsa să-i spună soției toată povestea și scorni niște pretexte ca să se justifice pentru că lucra acasă. Bolnava nu băgă de seamă nici o schimbare în felul său exuberant de-a fi și mi-e teamă că atunci când se puse de-a binelea pe lucru, așezat la piciorul patului ei, el aproape că și uitase episodul. Dar fu trezit la realitate de un oftat ușor.

— Ce s-a întâmplat, dragă? spuse el, ridicându-și ochii.

— Îmi place să te văd scriind, Miltie. Arăți totdeauna atât de fericit.

— Totdeauna fericit, dragă?

— Da. Ești fericit, nu-i așa?

— Totdeauna.

Se ridică și o sărută. Totuși, când se așază din nou la treabă, se întoarse cu fața ceva mai mult spre fereastră.

La scurt timp după asta, urmă un alt incident serios, sortit și acesta să nu fie împărtășit bolnavei. Articolul din *Trâmbița* dădu roade. La trei zile după ce-și dăduse demisia, un ziar rival răspunse tăios: „Insinuările lașe la adresa trecutului unui, pe bună dreptate, onorat om de afaceri – spunea *Pionierul* – deși pe măsura nerușinării obișnuite a neobrăzatei *Trâmbițe* – ar fi atras atenția celui calomniat, dacă n-ar fi fost un fapt cunoscut atât prietenilor, cât și lui însuși, că firul acestei calomnii ne conduce direct la un membru declasat al familiei, care, se pare, e nevoit să bată la ușile dosnice ale unor ziare de scandal, ca să-și ofere ieftina lui marfă. Delatorul nu va fi demascată opoziției publice, din cauza înrudirii sale cu persoane decente, care se abțin să-și vânture rufele de familie în editorialele ziarelor”.

Era tocmai ziarul spre care se îndreptase John Milton, plin

de speranțe că avea să fie angajat. Când citi acestea, i se păru că nu era de făcut decât un singur lucru și-l făcu. Optimist și blând din fire, crescuse într-un mediu în care la sinceritatea firească a unei jigniri personale se răspundea cu o corecție la fel de sinceră și firească, așa că... Îl provocă pe redactor la duel. Scrisoarea de provocare i-o duse un oarecare Jack Hamlin – îmi pare rău că trebuie să spun – pocherist de meserie, dar între el și John Milton se iscase o ciudată prietenie, despre care se poate spune, spre lauda ei, că era la fel de generoasă și fără foloase pentru amândoi. Provocarea a fost acceptată, aranjamentele încheiate.

— Mă bate gândul – spuse Jack, nepăsător – că ți-ai făcut un fel de testament, fiindcă bătrânul ar trebui să aibă și el grijă de nevasta dumitale, în caz de accident.

— M-am gândit și eu la asta – spuse John Milton, șovăielnic – dar mi-e teamă că nu folosește la nimic. Vezi – se codi el – nu-s major.

— Pot să te întreb, fiule, câți ani ai? spuse Jack, cu multă gravitate.

— Am aproape douăzeci – îi răspunse John Milton, roșind.

— Nu e chiar vingt-et-un⁵, dar eu aș merge la potul ăsta. Dacă aș fi în locul dumitale, n-aș miza pe mâna asta, ca să scap – îi spuse Jack, calm.

În seara aceea, tânărul soț aranja lucrurile în așa fel, încât să nu trebuiască să se ducă acasă, iar dimineața îl găsi cu o figură gravă, dar plin de curaj, împreună cu Jack, într-o mică văgăună din spatele Dealului Misiunii. De îndată se apropie de ei rivalul însoțit, cu dezinvoltură, de colonelul Starbottle, secundantul său. Se opriră și, după salutarile de rigoare, Jack Hamlin se duse la ei. Câteva momente, John Milton rămase singur și stingher... soarta lui depinzând de o conversație care, chiar în acele clipe supreme, i se părea a fi la fel cu purtarea obișnuită a tuturor prietenilor săi, care reușeau să-l ignore totdeauna cu desăvârșire. Apoi cei trei bărbați pășiră spre el.

---

⁵ Douăzeci și unu (în franceză, în original), joc de cărți, dar și vârsta majoratului.

— Am venit aici, domnule - îşi începu colonelul Starbottle discursul, în stilul său precis şi cu un aer cât se poate de dezinvolt - pentru a vă oferi depline şi satisfăcătoare scuze, scuze personale, care nu vin decât să completeze scuzele publice pe care clientul meu, acest domn - şi arată cu mâna spre redactorul de la *Pionierul* - le-a prezentat în dimineaţa aceasta în coloanele ziarului său, după cum veţi observa - adăugă el, scoţând un ziar. Domnule - continuă colonelul cu un aer nobil abia în ultimele douăsprezece ceasuri am... parvenit a afla adevăratele împrejurări ale cazului. Am regreta nespus de mult faptul că această afacere a ajuns atât de departe, dacă nu ne-ar fi oferit, domnule, prilejul de a fi martorii curajului care vă caracterizează. Şi facem aceasta cu multă plăcere, iar dacă... ăă... peste câteva ore, domnule Harcourt... veţi avea cumva nevoie de vreun prieten pentru orice afacere de acest fel, domnule, sunt la dispoziţia dumneavoastră.

John Milton îl privi pe Jack pe jumătate întrebător, pe jumătate stingherit.

— E-n regulă, Milt, spuse el *sotto voce*. Dă mâna cu toată lumea şi să mergem să ne luăm micul dejun. Şi mi se pare că redactorul vrea să te angajeze la ziarul lui.

Era adevărat. Iar pe când urca plin de nerăbdare dealul abrupt către casă, avea la el oferta scrisă de angajare la *Pionierul*. Când intră pe uşă, asistenta ce avea grijă de soţie şi-i ţinea tovărăşie îl întâmpină cu o figură serioasă. Starea bolnavei suferise o neaşteptată şi ciudată schimbare, iar doctorul fusese acolo de două ori până atunci. Când îşi lăsă pardesiul şi pălăria şi intră în camera ei, i se păru că lăsase deoparte pentru totdeauna toate celelalte griji şi ambiţii, în afara celor existente între cei patru pereţi. Şi, odată cu acest gând, o mare pace coborî asupra sufletului său. I se părea că aşa era bine să trăiască, doar pentru ea.

Dar asta n-a durat mult. În vreme ce fiecare zi se scurgea plină de monotonie, aducând cu regularitate ceţurile dimineţii şi negurile înserării asupra acelei culmi neînsemnate de deal, unde se concentra toată fiinţa lui, femeia părea să se sleiască tot mai mult de puteri, iar

cercul destul de îngust al vieții se strâmta pe zi ce trecea.

Într-una din dimineți, când obișnuita ceață parcă dispăruse, iar soarele se înălțase cu o ciudată și nemiloasă strălucire, când valurile dansau și licăreau în golful de la poale, iar lumina reflectată de pânzele uimitoare ale corăbiilor și chiar de cavourile albe de pe Lone Mountain îl izbeau dureros în ochi, când glasuri vesele care se strigau pe pantele dealului îi ajungeau la urechi limpede, dar fără să aibă vreun sens, vreun înțeles, când pământul cerul și marea păreau să fremete de viață și de mișcare, el deschise ușa acelei căsuțe a cărei ultimă umbră parcă se stinsese și porni mai departe în viață singur.

CAPITOLUL VII.

Casa cea mare din oraș a domnului Daniel Harcourt era tot pe o înălțime, numai că era vorba de acea coastă domoală, aflată la mare vogă, cunoscută sub numele de Dealul Rincon și se sorea pe panta de miazăzi a bogăției. Un reporter recunoscător o caracterizase drept „princiară”, ca „în basme”, turiștii și cei aflați în trecere pe acolo o ridicaseră în slăvi în scrisorile trimise prietenilor și în însemnările lor intime, fiindcă multe celebrități care vizitaseră coasta se bucuraseră de ospitalitatea sa. Totuși, farmecul acesteia se datora în primul rând gustului fără cusur al domnișoarei Clementina Harcourt, care-și uimise tatăl intuind nevoile de lux și confort ce se impuneau în situația lor. Și o făcu pe maică-sa să încerce o chinuitoare perplexitate de cloșcă ce vede că din ouăle de rață încredințate grijii ei de mamă adoptivă iese, fără voia ei, un drăguț, dar turbulent pui de lebedă.

Într-adevăr, după ce a opus o slabă rezistență asediului prosperității la Tasajara și San Francisco, doamna Harcourt s-a lăsat deznădăjduită în voia ororilor acestei invazii. A acceptat să fie mazilită din bucătăria ei către entuziastele sale fete, înveșmântată în mătase neagră și un fel de convenționalism respectabil și plantată în sufragerie. E greu de spus cum s-a întâmplat, dar ospitalitatea ei plină de milostenie și predicile ca de azil nu numai că i-au câștigat popularitate, dar i-au dat și un fel de distincție. Atâta exaltare deplânsă cu atâta durere chiar de ea, cea care o manifesta, părea a fi un semn de superioritate. Toți spuneau despre ea că era „maternă”, chiar și cei care știau ceva vag că exista și un băiat de care se scuturaseră și care se lupta pe undeva, împreună cu o soție neajutorată, cu sărăcia și că aceeași mamă trecuse de partea soțului când fusese vorba să dezmoștenească o fiică ce se măritase fără să se gândească prea mult. Se spunea cu

duioșie că era o soție „adevărată”, pentru că nu se așezase de-a curmezișul nici unei meschinării a soțului ei, nu-i impusese nici o singură acțiune generoasă, nici nu pusese la îndoială obligația de a se sacrifica atât ea, cât și restul familiei de dragul lui. Pentru că nu exista nimic pentru care să-și bată prea mult capul să pozeze, doamna Harcourt era aproape lipsită de orice poză și chiar și necruțătorul Lawrence Grant fu izbit de aerul de demnitate pe care-l respira, în salonul palatului din San Francisco, simplitatea ei destul de îngustă, care până și în Sidon părea neînsemnată. Părea să se impună ca o concluzie perfect întemeiată că, atunci când o femeie cu o asemenea simplitate și lipsită de pretenție ajunge să aibă o atitudine ostilă față de cineva, numai acel cineva putea fi de vină.

De la festivitatea aceea din Tasajara, domnul Grant devenise un musafir permanent al casei Harcourt și se afla acolo chiar și în ajunul plecării sale din San Francisco. Situația onorabilă a fiecăruia din cei doi făcea ca legăturile dintre ei să pară cât se poate de firești, fără să stârnească nici o bârfă cu privire la puterea de atracție a fetelor lui Harcourt. Târziu, într-o după-amiază, în vreme ce trecea prin fața ușii biroului lui Harcourt, gazda îl invită înăuntru. Îl găsi pe Harcourt așezat la birou, cu niște ziare dinainte și cu un exemplar împăturit din *Trâmbița*. Cum stătea cu spatele spre lumina tot mai slabă ce venea pe fereastră, fața îi rămăsese în umbră.

— Fiindcă veni vorba, Grant - începu el afectând o nepăsare ce nu se potrivea cu motivele pentru care-l invitase înăuntru - s-ar putea să fie nevoie să-i cam scutur pe tipii ăia care mă ponegresc și mă înjură prin *Trâmbița*.

— Păi de ce, doar n-au mai spus nimic nou? se miră Grant și zâmbi, uitându-se spre ziar.

— Nu... nu vântură decât tot ceea ce au spus și mai înainte - îi răspunse Harcourt, fără să deschidă ziarul.

— Atunci - reluă Grant bine dispus - nu te prea supără că declară că nu dumneata ești cel dintâi pionier al Tasajarei, fiindcă-i adevărat, sau că tipul acela, Lige Curtis, a dispărut subit, că așa s-a întâmplat, dacă-mi amintesc eu bine. Și

nimic din ceea ce spun nu-ți anulează nici unul din drepturile pe care le ai asupra Tasajarei, ca să nu mai vorbim de cei cinci ani în care ai fost stăpânul necontestat al orașului.

— Desigur, nu ridică nici o problemă legală - interveni Harcourt, brusc. Dar fiind vorba de o relatare absurdă, vreau să le anulez insinuările. Iar dumneata îți aduci aminte toate împrejurările, nu-i așa?

— Așa cred! Ascultă, scumpul meu prieten, le-am spus peste tot. Aici, la New York, Newport și la Londra. Ah, Doamne, e una din cele mai reușite povești ale mele. Cum m-a trimis o companie împreună cu un topograf, să cântăresc posibilitățile de a construi o cale ferată și de a dezvolta o regiune agricolă în plină pustietate, cum, îndată ce mi-am făcut treaba - care s-a vădit a fi de mare amploare - m-am trezit luat de viituri pe o plută, am naufragiat pe malul dumitale și ți-am demonstrat practic ceea ce dumneata nici nu știai și nici nu îndrăzneai să speri: că putea exista o cale de legătură pe apă drept de la *embarcadero* la Sidon. Am povestit ce seară minunată am petrecut cu dumneata și fetele dumitale, în vechea casă și cum ți-am plătit pentru ospitalitate, vânzându-ți pontul cu calea ferată, cum în vreme ce noi ne distrăm cu cărțile ai dispărut, pentru a încheia târgul pentru teren cu bețivul acela de 'Lige Curtis...

— Cum asta? îl întrerupse Harcourt, iute.

Era bine că Grant nu putea vedea limpede expresia feței lui Harcourt, pentru că stătea contra luminii, fiindcă altfel răspunsul său ar fi fost mai tăios. Așa că răspunse doar puțin mai bățos:

— Scuză-mă... Harcourt își reveni.

— Vă înșelați cu toții! spuse el. Târgul se încheiase cu mult înainte. Din clipa în care-ai pus dumneata piciorul în casa mea, nu l-am mai văzut niciodată pe Lige Curtis. După-amiază, atunci, mi-a călcat ultima oară în magazin. Pot dovedi asta.

Era atât de șocat și revoltat de a vedea că felul în care brodisese el faptele, lăsând unele deoparte și falsificându-le

pe celelalte, era confruntat cu o versiune și mai uimitor de eronată, încât, pe moment, se simți neajutorat. Ce s-ar întâmpla, îi trecu lui prin minte, dacă s-ar pretinde că Lige s-a întors din nou după ce-au plecat puturoșii ăia din prăvălie, sau că n-a mai părăsit deloc prăvălia, așa cum s-a spus? Prostii! Doar John Milton fusese acolo și citise toată vremea și el putea tăgădui așa ceva. Da... dar John Milton... era fiul de care se lepădase el... dușmanul lui... poate chiar cel care-l calomnia.

— Dar - reluă Grant liniștit - nu-ți aduci aminte că fata dumitale, Euphemia, spunea în seara aceea ceva despre terenul pe care Lige ți-l oferise, iar dumneata te-ai repezit la fată destul de aspru, pentru că-ți dădea secretele în vileag și după aceea ai ieșit? Cel puțin, asta-i impresia mea.

De fapt, era mai mult decât o impresie. Grant, cu memoria lui de savant, sensibilă la amănunte caracteristice, reținuse acele împrejurări particulare ca parte integrantă a unor fenomene sociale generale.

— Nu știi ce spunea Phemie - reveni Harcourt, enervat - dar știi că nu exista nici o ofertă care să aștepte răspuns. Terenul mi-a fost vândut înainte de a te fi zărit vreodată pe dumneata. Cum? M-ai crezut în stare de potlogării mărunte față de Curtis? Adăugă el, râzând forțat.

Grant zâmbi. Era obișnuit să audă despre astfel de șmecherii de la oamenii de afaceri pe care-i cunoștea - deși, prin firea și educația lui profesională, nu era în stare să le facă - și nu-l socotise pe Harcourt mult mai scrupulos decât alții.

— Poate că așa-i - răspunse el înveselit - dar, pentru dumnezeu, nu-mi cere să-mi distrug faima de povestitor numai de dragul unui amănunt sau două. Te asigur că, așa cum o spun eu, e o poveste foarte pasionantă și nu te stânjenește deloc în afacerile dumitale. Dumneata ești eroul. Hai s-o lăsăm baltă!

— Da - făcu Harcourt, fără să bage de seamă aerul de superioritate, oarecum cinică, a lui Grant. Dar îți rămân îndatorat dacă nu o vei mai repeta în felul acesta. Sunt și oameni destul de josnici care să scoată din asta cea mai

neagră calomnie. Mie puțin îmi pasă... desigur... dar familia mea... fetele... doar știi, sunt foarte sensibile.

— Nici nu mi-a trecut prin cap că ele știu ceva... cu atât mai puțin că le pasă de toată treaba asta – spuse Grant deodată, serios. Îmi vine să cred că, dacă tipii ăia de la *Trâmbița* ar ști că deranjează niște doamne, ar renunța. Cine-i redactorul? Ascultă... lasă-mă pe mine. Mă ocup eu de treaba asta. E mai bine ca dumneata să nu te arăți.

— Cred că înțelegi, Grant, că dacă ar fi fost o tărășenie cât de cât serioasă – adăugă Harcourt cu un aer de nepăsare – n-aș fi lăsat pe nimeni să se ocupe de chestiune, ci m-aș fi ocupat personal de ea.

— Scumpul meu prieten, te asigur că nu va fi nimeni provocat la duel și nu va avea loc nici un schimb de focuri, după canoanele clasice, oricare ar fi rezultatul intervenției mele – îi răspunse Grant, vesel. Se va aranja totul.

Era conștient de greutatea poziției sale de om independent, mai ales că fusese invitat adesea să medieze în alte situații delicate. Și Harcourt era conștient de asta și printr-un ciudat capriciu al firii, acum se simți deodată ușurat, văzând calmul cu care Grant acceptase ideea că versiunea lui era falsă, ceea ce, la început, păruse atât de primejdios. Dacă era gata să ierte ceea ce socotea el a fi *șmecherie*, atunci nu va fi mai aspru nici cu faptele adevărate care ar putea ieși la iveală, bineînțeles, exceptând acea intervenție în actul de vânzare-cumpărare, pe care nimeni n-o putea descoperi, decât Curtis cel dispărut. Faptul că un om cu poziția solidă a lui Grant se interesa de această problemă avea să-l apere de mașinațiile acelor meschine gelozii personale provocate de modestele sale începuturi. Iar dacă, așa cum socotea el, lui Grant nu-i era deloc indiferentă Clementina...

— Cum vrei, spuse el, cu prefăcută indiferență. Și acum, să vorbim de altceva. Clementina se gândește de mult la o plimbare călare la San Mateo, ca să-i facă plăcere doamnei Ashwood. Trebuie să le arătăm puțină amabilitate și trebuie invitat și fratele acela al ei din Boston, domnul Shipley. Eu nu pot pleca, iar nevastă-mea poate să-i întâmpine doar cu

trăsura la San Mateo. Bănuiesc că Clementinei i-ar veni mult mai ușor dacă mi-ai lua dumneata locul, ca amfitrion și ai ajuta-o să se ocupe de cei ce iau parte la plimbare. E nevoie de un bărbat și cred că te preferă pe dumneata... fiindcă după cum știi, are o slăbiciune... numai dacă nu cumva te va răpi doamna Ashwood, sau Phemie, sau altcineva.

Din colțul său aflat în umbră putea vedea încântarea care se aprinsese în ochii lui Grant, deși acesta îi răspunse pe tonul lui obișnuit de zeflemea:

— Voi fi cât se poate de încântat să devin cowboyul domnișoarei Clementina, să prind cu lasoul pe toți fugarii și să-i țin pe drumul cel bun pe cei care o iau razna.

Dar s-a văzut că nu prea era nevoie de această activă cooperare, pentru că atunci când, câteva dimineți mai târziu, cavalcada cea veselă o porni de acasă, împovărătoarele sarcini ale lui Lawrence Grant păreau să se măginească doar la obligația de a se purta ca un obișnuit cavaler pe lângă domnișoara Clementina – câțiva pași în urma restului grupului. Această distanță de siguranță le dădea prilejul să stea de vorbă fără să-i audă nimeni – discreție bătătoare la ochi.

— Tatăl dumitale a fost atât de drăguț cu mine ieri, că, de nu ți-aș fi promis să nu spun nimic, cred că i-aș fi căzut acolo în genunchi, i-aș fi dezvăluit sentimentele mele, i-aș fi cerut mâna dumitale și binecuvântarea lui... tot ce face cineva în astfel de situații. Dar spune-mi, cât mai ai de gând să mă ții sub tensiune?

Clementina își întoarse, pe jumătate absentă, privirea limpede spre el, de parcă ar fi încercat să-și readucă în memorie ceva de care nu-și putea aminti prea bine.

— Uiți – spuse ea – acea parte a promisiunii dumitale în care era vorba că, fără încuviințarea mea, n-ai să-mi mai pomeniști nici mie nimic.

— Dar de-acum nu prea mai am timp. Dă-mi și mie o speranță înainte de a pleca. Lasă-mă să sper că atunci când ne vom întâlni la New York...

— Ai să vezi că voi fi la fel ca acum! Da! Cred că asta ți-o

pot promite. Ajunge atât. Ieri mi-ai spus că mă iubești pentru că în cinci ani nu m-am schimbat deloc. Poți să fii sigur, bănuiesc, că nu mă voi schimba acum în tot atâtea luni!

— Măcar dacă aș ști...

— Ah, dacă aș ști... dacă am ști cu toții! Dar nu știm. Hai, domnule Grant, să lăsăm lucrurile în pace, așa cum sunt. Numai dacă nu vrei să te întorci puțin mai înapoi și să vezi cum erau lucrurile atunci... la Sidon. Mi se pare că, pe vremea aceea, erai mai înclinat spre Euphemia.

— Clementina!

— Așa mă cheamă, iar cei de dinaintea noastră știu și ei asta.

— Ți se spune Clementina... dar nu ești deloc milostivă!

— Greșești foarte mult, fiindcă puteai să vezi că domnul Shipley și-a strunit de vreo două ori calul numai ca să poată auzi ce-mi spui, iar Phemie îi arată mereu doamnei Ashwood peisajul din spatele nostru.

Pentru Grant toate astea erau cu atât mai exasperante, cu cât vorbele și purtarea fetei nu trădau nici urmă de cochetărie sau glumă. Nu se putu stăpâni să nu-i spună puțin cam amărât:

— Din felul în care te porți, nimănui nu i-ar trece prin cap că ascuți o declarație de dragoste.

— Dar după purtarea dumitale ar putea să-și închipuie că ai dreptul să te cerți cu mine... ceea ce ar fi și mai rău.

— Nu ne putem despărți astfel! Ar fi prea crud pentru mine.

— Altfel nu ne putem despărți, fără riscul de a fi și mai crudă.

— Dar măcar spune-mi că n-am nici un rival! Nu e nici un alt pretendent preferat?

— Acum te porți la fel ca toți bărbații... și ești atât de departe de bărbatul mândru care am crezut că ești. De ce-i trece unui bărbat ca dumneata prin minte o idee ca asta? Dacă aș fi bărbat, mie nu mi s-ar întâmpla una ca asta.

Îi aruncă o privire atât de limpede și netulburată, nici de vanitate nici de dorința de a ocoli un răspuns, încât el se

convinse, plin de deznădejde, de adevărul spuselor ei. Ea continuă, pe un ton ușor coborât.

— N-ai dreptul să-mi pui astfel de întrebări... dar poate tocmai de aceea vreau să-ți răspund. Nu! Nu e nici unul! Taci! Un călăreț atât de bun ca dumneata dă un exemplu prost celorlalți, înghesuindu-mă cu calul în marginea drumului. Du-te înainte și spune-i Euphemiei să nu mai zădărească și ea calul doamnei Ashwood sau s-o provoace la întrecere. Mi-e teamă că e cam nărăvaș, iar doamna Ashwood nu e obișnuită cu frâiele astea spaniole. Și cred că trebuie să-i spun vreo două vorbe și domnului Shipley, care nu pare să înțeleagă că eu sunt aici în calitate de „doamnă de companie”, iar dumneata de căpitan al expediției.

Dădu piteni calului, îmboldindu-l înainte, iar Grant fu obligat să se ducă lângă sora ei care, călare pe un murg zdravăn, se distra stârnind mustangul negru al doamnei Ashwood, care era și așa destul de nervos din cauza felului neobișnuit în care strunea frâul mâna acelei femei din est. Praful gros, care silise ceata celor douăzeci de călăreți să meargă până atunci în grup strâns în două șiruri, îi obligă, la prima spărtură ivită în îngrăditura de pe marginea drumului, s-o apuce în galop peste câmp, răzlețindu-se. Grant s-ar fi pus la dispoziția oricui numai să scape de nemulțumirea care îl rodea; își struni calul lângă Euphemia și blonda ei tovarășă.

— Lasă-mă pe mine în locul dumitale, până se mai domolește calul doamnei Ashwood - îi șopti el Euphemiei.

— Mersi... și bănuiesc că asta n-o deranjează pe Clem, care se chinuie să-l potolească pe al meu - i-o întoarse ea, aruncându-i o privire provocatoare și scuturând din cap - gest demn de năbădăiosul bidiviu pe care-l călărea.

— Te crede în stare să te stăpânești și singură, ba chiar și pe alții - îi răspunse el, uitându-se înveselit la Shipley, care călărea cam țeapăn de cealaltă parte.

— Nu fi chiar atât de sigur - îi replică Phemie, expediindu-i o altă privire primejdioasă. Dumitale îți mai pot face încă necazuri.

Se apropiau de prima unduire a acelei câmpii cu pământ

brun-roșcat – o pantă împădurită, care părea să se împartă brusc în două văi umbroase. Grant îi dădu câteva sfaturi practice doamnei Ashwood și-i arătă cum să-și stăpânească mai bine mustangul, abia atingându-l, ca și cum l-ar fi mângâiat numai pe grumazul foarte sensibil. Nu încerca nici o pornire sentimentală spre acea frumoasă invitată – o văduvă tânără și foarte bogată – deși nu putea să-i tăgăduiască neîndoielnica bună creștere, rafinamentul intelectual și un fel de aer languros și gânditor care aducea aproape a melancolie și-i sublinia trăsăturile delicate de blondină. Dar băga de seamă că, față de cei din familia Harcourt, ea manifesta un fel de politețe rezervată și ușor stânjenită, lucru pe care el îl resimți neplăcut, cu instinctul de loialitate al îndrăgostitului.

Mai întâi puse acest lucru pe seama nepotrivirii dintre rafinamentul intelectual și sufletesc al doamnei Ashwood și lipsa recunoscută de înclinații sentimentale la cei din familia Harcourt. Dar mai există și altă contradicție înăscută.

Era foarte politicos cu doamna Ashwood, iar ea îi răspunse cu amabilitatea unei femei bine crescute, vădind totodată – era nevoit să recunoască – o înțelegere mult mai adâncă față de meritele sale, decât au arătat vreodată fetele Harcourt. Și, totuși, simțea că ea era cam în dezacord cu ceilalți.

— Mi-e teamă că nu vă place California, doamnă Ashwood – începu el, glumind. Probabil că viața de aici vi se pare prea neconformistă și pornită împotriva convențiilor.

Ea îi aruncă iute o privire mirată.

— Spuneți asta cu toată sinceritatea? Mie mi se pare că din contră. Și îmi doream atât de mult o astfel de viață. Din câte mi s-a povestit despre California, despre modul original de a trăi, plin de neprevăzut, despre disprețul dumneavoastră față de vechile forme sociale și obiceiuri, mi-e teamă că speram să văd tocmai contrariul celor pe care le văd acum. Ba chiar și grupul acesta, în afară de faptul că doamnele sunt mai drăguțe și îmbrăcate cu lucruri mai scumpe, e aidoma oricărui grup pornit la plimbare la

Saratoga sau New York.

— Și la fel de fără har, vreți să spuneți.

— La fel de convențional, domnule Grant. În afară de această minunată ființă de sub mine, pe care n-o înțeleg și căreia puțin îi pasă de asta. Uite! Vezi! Ce-am zis!

Calul ei făcu deodată un salt înainte, dar când Grant se luă după ea, văzu că de vină era Phemie, care, apucată de o toană nebunească, o pornise în galop turbat. Vreo șase tineri primiră provocarea cu veselie, emoția se transmite și celorlalți și, până la urmă, toată cavalcada porni în goană la vale. Grant rămase lângă doamna Ashwood, încercând să stăpânească mustangul, precum și propriul său cal, cuprins și el de neliniște, când lângă ei se arătă Clementina.

— Mi-e teamă că iapa Euphemiei e apucată într-adevăr de năbădăi – îi spuse ea repede, în șoaptă. Ia-te după ea și nu-ți mai bate capul cu noi.

— Grant privi iute înainte. Iapa Euphemiei, stârnită și mai mult de chiotele care veneau din urmă și fiind, după toate aparențele, de nestăpânit, se îndepărta repede. Fără o vorbă, având încredere doar în instinctul lui de călăreț și în buna cunoaștere a terenului, Grant țâșni glonț, luând-o înaintea celorlalți, ca s-o ajungă din urmă.

Dar, din nenorocire, asta dădu din nou imbold celorlalți cai; se apropiau de un loc unde panta se termina și porneau două canioane în direcții diferite. Doamna Ashwood struni cam brutal frâul. Spre consternarea ei, mustangul se opri scurt, aproape în aceeași clipă, învingându-și copitele din față în pământ și alunecând chiar puțin înainte. Dacă nu s-ar fi ținut atât de bine în șa, ar fi fost zvârlită peste cap. Se redresa, dar, făcând asta, trase și frâul și, spre uimirea ei, mustangul se înțepeni pe cele patru picioare ca și cum ar fi așteptat o smucitură și apoi începu să se tragă încet înapoi, tremurând tot de emoție. Femeia nu avea de unde să știe că animalul, crescut pe acele meleaguri, crezuse că participa la un rodeo și, cu mintea lui de cal, socotise că blonda călăreață pe care o ducea în spinare prinsese ceva cu lassoul. În zadar îl îndemna înainte, calul aștepta smucitură. Când norul de praf care-i învăluia se împrăștie,

ea văzu cu uimire că rămăsese singură. Toată ceata dispăruse într-unul din canioane, dar în care anume nu știa!

Când reuși, în cele din urmă, să-și îmboldească mustangul mai departe, se hotărî s-o ia prin canionul din dreapta, nutrind speranța că ori se vor întoarce și-i va întâlni, ori o vor ajunge din urmă. O fire mai practică și mai puțin înclinată spre aventură ar fi așteptat la acea răscruce până când se întorcea careva, dar doamnei Ashwood nu-i părea deloc rău să mai rămână și ea cu gândurile ei și să se bucure singură o vreme de acea nouă priveliște. Nu se îndoia că, în cele din urmă, avea să găsească drumul spre hotelul din San Mateo, care nu putea fi prea departe și să ajungă la vreme acasă.

Deocamdată, drumul se deslușea bine, deși începu să serpuiască printre șirurile de pini și zadă ce urcau conturând pantele dealurilor atât de înalte, încât se mira că nu le văzuse încă din câmpie. O impresie neprihănită de singurătate primitivă, o senzație de apropiere tainică și tăcută de un chip al naturii pe care nu-l mai văzuse, mireasma ciudată, aproape înăbușitoare a frunzișului niciodată atins de soare, a ierbii necălcate și a buruienilor, toate la un loc conspirau să-i stârnească un sentiment de exaltare, în vreme ce mergea încet călare.

Chiar și mustangul ei încerca o senzație de eliberare și parcă era mai inteligent; sau poate că între ei se stabilise prin simpatie un fel de înțelegere a nevoilor lui și a dorințelor ei. Instinctiv, femeia îl lăsă în voia lui, frâul spânzura liber pe grumazul arcuit și mândru al calului. Cuprinsă de un sentiment de siguranță, în acea pustietate, femeia se trezi că-i vorbește calului cu o primitivă naturalețe. În timp ce mergea mai departe, în jurul ei părea că se lasă tot mai mult liniștea neînțeleasă a tuturor celor însuflețite și neînsuflețite, până când, fără să-și dea seama, se opri dinaintea unui codru întunecat, cu arbori înalți și în fața ei se deschise o poiană întinsă, numai iarbă, pe ale cărei buze cafenii și mute natura însăși părea să-și fi pus degetul a tăcere. Uită și de ceata de care se rătăcise și de prânzul spre care se îndrepta. Și, mai important decât

toate, uită că lăsase în urmă drumul bătut și, cuprinsă de emoție și de un fel de așteptare, porni înainte, cufundându-se sub acea boltă de umbră.

În timp ce copitele calului se aprofundau neauzite în mușchiul elastic al poienii, ea se lăsă și mai mult cuprinsă de uitare. Uită de imboldurile și pasiunile artificiale ale vieții pe care o trăia de atâta vreme, uită de lucrurile mărunte și grijile meschine ale traiului ei de femeie bogată, uită de ea însăși, sau mai bine zis își aminti de eul ei demult uitat. Fiindcă în dulcele refugiu al acestui, sanctuar pe jumătate cuprins de umbră, nimicurile și găteliile trecutului alunecară de pe ea, ca un veșmânt de prost gust. Și anii copilăriei răzgâiate, pline de mângâieri și precocitatea searbădă care apoi au trecut într-o maturitate cu mici ambiții și triumfuri fără rost; și a ajuns apoi la triumful – în ochii lumii – mizerabil al unei căsătorii care i-a ultragiat gingășia și i-a lăsat în suflet neîmplinire și silă; și anii căsniciei fără un cămin, un copil sau puțină izolare și văduvia care i-a adus în cele din urmă alinare, dar odată cu asta și conștiința tinereții risipite în zadar – toate, toate păreau să se desprindă de ea, ușor ca cetina sau ca rămurelele ce se uscau în tăcere în bolta întunecată de deasupra capului ei. În mireasma plină de măreție a răsuflării codrului își regăsi adevărata conștiință. Pe undeva, pe sub umbra aceea grea, părea să se ascundă încă ceea ce ar fi trebuit să fie tinerețea ei nevinovată de nimfă, care s-ar fi putut să-i iasă în cale și s-o salute. Căntece vechi, uitate, a căror muzică o nesocotise, asaltată de dezacordurile vieții ei ușuratice, se înălțau din nou, doar de ea auzite, în acea tăcere adâncă și duioasă. Visuri de fetișcană, de care-i fusese rușine fără nici un rost sau le aruncase odată cu jucăriile copilăriei, se apropiau iarăși de ea și căpătau ființă adevărată în acea blândă lumină. Închipuri de demult, vechi frânturi de versuri și căntece din copilărie deveneau reale și se mișcau ușor dinaintea ei. Copilărosul prinț, care ar fi trebuit să vină, era acolo; copilul pe care ar fi trebuit să-l aibă era și el...

Se opri deodată cu ochii scăpărând și înroșindu-se toată

de mânie. Fiindcă se părea că acolo era și un bărbat, care tocmai se ridica de pe trunchiul de copac pe care șezuse.

CAPITOLUL VIII.

Se lăsase atât de mult în voia farmecului acelor locuri, a închipuirilor sufletului ei dezbrăcat de conveniențele obișnuite și a ființei ei lăuntrice, încât în fața acestui reprezentant al lumii din afară, al deșertăciunii lumii, păru că sufletul ei se trage înapoi, împins de instinctul sficiunii rănite. Într-o secundă, trecutul foarte apropiat se întoarce înapoi: își aminti unde se afla, cum ajunsese acolo, de la cine plecase și la cine se întorcea. Acum putea să vadă că rătăcise fără vreo țintă nu numai departe de lume, ci și departe de drumul pe care venise. Și, în clipa aceea, îl urî pe bărbatul care-i amintea de asta, deși era conștientă, în același timp, că trebuia să-i ceară ajutorul. Încercă, totuși, un oarecare sentiment de ușurare când observă că și el părea la fel de tulburat și supărat ca și ea, iar când își scoase capătul creionului din gură și-l puse în buzunar abia dacă se uită la ea.

Dar, odată cu întoarcerea la conveniențe, veni și stăpânirea de sine și, cu o ușurință de femeie de lume, se aplecă peste grumazul mustangului și-i spuse cu o voce fermecătoare:

— M-am pierdut de ceilalți și mi-e teamă că am rătăcit drumul. Mergeam spre hotelul de la San Mateo. Sunteți atât de amabil să-mi spuneți în care parte e sau să-mi arătați cum aş putea să ajung din nou pe drumul pe care am venit?

Vocea și purtările ei erau suficiente ca să-l facă să se oprească pe loc, iar pe fața lui luminoasă, copilărească să se zugrăvească o plăcută surpriză. În ciuda mustății lungi, mătăsoase, arăta absurd de tânăr. Și, în ciuda aceluia aer de tinerețe, avea un aspect absurd de bărbătesc. Ce făcuse acolo? Era băiatul vreunui fermier, vreun artist, topograf, sau vreun funcționar de la oraș venit în vacanță? Poate că pe undeva, prin preajmă, era și vreo tânără ca și el, pe care tocmai o aștepta, iar ea se nimerise să tulbure tocmai

această întâlnire. Sau poate era – groaznic gând! – postul de pază a vreunei petreceri de familie? Îmbrăcămintea lui simplă, fără ostentative podoabe nu trăda nimic. Așteptă să-i audă vocea.

— Ah, dar ați lăsat San Mateo la dreapta, la multe mile – spuse el cu o grabă tinerească – la cel puțin cinci mile. Unde v-ați despărțit de ceilalți?

Avea o voce plăcută și chiar cultivată, gândi ea. Îi răspunse aproape spontan:

— La o bifurcație de drumuri. Acum văd că am apucat-o greșit.

— Da, ați mers pe drumul care duce spre Izvorul de Cristal. E acolo, jos, în vale, la nici o milă. Acolo ați fi ajuns dacă nu v-ați fi abătut prin pădure.

— N-am rezistat. E atât de frumos!

— Nu-i așa?

— Da.

— Și ce umbre și ce intensitate a culorilor!

— Minunat! Și de-a lungul crestei, de unde se vede jos, în defileu.

— Da și colo unde ți se pare că n-ai decât să întinzi mâna ca să culegi manzanita de pe cealaltă parte a canionului... tocmai la jumătate de milă distanță.

— Da! Și când ghicești, deodată, valea pe sub acel portal gotic de stânci...

— Și ce culori au stâncile: brun deschis și bronz, stropite cu verdele-deschis al vițelor de *yerba buena*.

— Da. Și dacă-i vorba de culori, ați băgat de seamă coasta aceea plină de flori galbene care curg la vale ca o Niagară de aur?

— Sigur! Și cât de limpede pare totul!

— Și, totuși, e atâta liniște și pace!

— Ah! Da!

— Da!

Amândoi încuviințau și scuturau din cap cu seriozitate, obrajii li se aprinseseră, ochii le străluceau și nu se uitau unul la altul, ci la priveliștea din depărtare, care se dezvăluia privirii printr-o deschidere rombică în desișul

pădurii. Deodată, doamna Ashwood se îndreptă în şa, luă o figură gravă, apucă frâul şi parcă se întoarseră din nou cei zece ani care-i căzuseră de pe umeri. Însă pe un ton firesc, de femeie de lume, spuse oftând:

— Deci trebuie s-o iau pe drum înapoi, până unde se bifurcă?

— Nu, nu! Puteţi merge şi pe la Izvorul de Cristal Drumul nu e mai lung şi am să vă conduc eu. Dar poate e mai bine să vă odihniţi puţin şi să lăsaţi şi calul să răsuflă când ajungem la hotelul Izvorului. E un loc minunat. Vin mulţi călare tocmai de la San Francisco, iau masa aici şi se întorc. Mă mir că tovarăşii dumneavoastră n-au ales locul ăsta. Iar dacă vă caută... sunt sigur... – adăugă el, conştient deodată că avea în faţa lui o persoană de vază – au să vină acolo când vor vedea că nu sunteţi la San Mateo.

Era o propunere rezonabilă, deşi nu-i surâdea deloc ideea să se lase „vrăjită” şi să facă în compania cuiva cele cinci mile de care se bucurase atât de mult când fusese singură.

— N-aş putea pleca îndată? spuse ea, impulsivă.

— Atunci o să-i întâlniţi cu atât mai curând – îi replică el, gânditor.

Argumentul era suficient pentru doamna Ashwood.

— Cred că mai bine să las şi calul ăsta, care-i tare obosit, să se mai odihnească – reluă ea, cu o fermecătoare ipocrizie – şi am să mă opresc la hotel.

Văzu cum faţa băiatului se luminează. Poate că era fiul proprietarului hotelului sau partenerul său mai tânăr.

— Bănuiesc că locuiţi aici! insinua ea, uşor. Cunoaşteţi locurile atât de bine.

— Nu – îi răspunse el, în grabă. Dau câte o fugă de la San Francisco, când am şi eu câte o zi liberă.

Zi liberă! Era, deci, angajat în vreun serviciu! Bărbatul continuă:

— Am făcut şcoala la un internat de prin apropiere, aşa că ştiu pădurile astea!

E din partea locului! Ce ciudat! Nici nu-i trecuse prin minte că puteau exista şi băştinaşi, nu numai emigranţi pe acele meleaguri. Poate că de asta era atât de interesant şi

deosebit de ceilalți.

— Tatăl și mama dumneavoastră locuiesc aici?

Fața lui, incapabilă de vreo prefăcătorie, se schimbă deodată.

— Nu - răspunse el scurt, dar fără nici o urmă de stânghereală.

Apoi, după o mică pauză, își așeză mâna - ea băgă de seamă că era o mână albă și îngrijită - pe grumazul mustangului și-i spuse:

— Dacă... dacă aveți încredere în mine, aş putea să vă conduc în vale, pe o potecă și drumul e cel puțin cu o treime mai scurt. Așa nu mai sunteți nevoită să vă întoarceți la drumul obișnuit și am să vă pot arăta și unul sau două locuri minunate. Dacă nu vă deranjează, mie mi-ar face mare plăcere. Într-un loc, sau în două, cărarea e mai abruptă... dar cred că nu e nici un pericol.

— N-o să-mi fie teamă.

Femeia zâmbi atât de fermecător și atât de matern - era convinsă - încât el o privi din nou. La prima impresie, formată în grabă, când i se păruse că are de-a face cu o femeie elegantă și rafinată, din acea tagmă de distinși turiști pe care moda începea să-i mâne prin acele părți, trebuia acum să mai adauge un păr bogat, mătăsos și blond, strâns într-un coc mare sub pălăria gri, o gură cu buze delicate și minunat de sensibile, un ten plăcut, care, deși chiar în acel moment părea aprins de emoție, era o catifea palidă și obosită mai degrabă de *ennui*⁶, decât de prea multă experiență, ochii ascunși de un voal gri, prin care nu se vedea decât o slabă licărire. La toate astea mai trebuia adăugat un aer de poezie - al cărui autor era, de fapt, el - ce părea s-o învăluie așa cum stătea acolo, călare și poalele lungi ale veșmântului gri ce pornea din talia lungă, prinsă în corset, cădeau în falduri pe greabănul roșcat al mustangului, iar mâinile fine, înmănușate legănau ușor frâul, încât aducea cu regina Guinevere pierdută în pădure. Nu pentru că ar fi avut el o slăbiciune pentru regina

---

⁶ Plictis - în franceză, în original.

Guinevere sau pentru că s-ar fi închipuit cumva a fi un Lancelot, dar imaginea era pe măsura minții bântuite de vedenii a lui John Milton Harcourt, pe care cititorul, cu agerimea lui, l-a recunoscut demult, desigur.

O luă înaintea ei, pe covorul moale al acelei bolți de verdeață, conducându-se fără greș, cu un instinct de om al pădurii, fiindcă nu se vedea nici o urmă de potecă, iar după o vreme lumina moale de amurg ce domnea pe sub copaci începu să facă loc luminii puternice a zilei și, deodată, femeia tresări când văzu înaintea ei albastrul limpede al cerului parcă la același nivel cu pământul acoperit de cetina uscată, cafenie de pin, pe care pășea. Se încredința că trecuse de creastă, iar câteva clipe mai apoi ieși din pădure și dădu de o coastă aurie, ce ducea spre o vale adăpostită, plină de vegetație și potrivit de mare. Un turn mic, dar pitoresc, câteva acoperișuri și frontoane de case răzlețite, lucirea unei ape cristaline prin frunziș și panglica îngustă și albă a drumului ce șerpuia în vale, toate vădeau că acolo se afla hotelul pe care-l căutau. Arăta atât de odihnitor și singuratic, ascuns între dealuri, încât li se părea că ei îl descopereau atunci pentru prima oară.

El mergea înainte, uneori apucând frâul, alteori abia mângâind grumazul mustangului. Au dat și de câteva locuri care-ți tăiau răsuflarea, unde pălăria lui de paie apărea undeva mai jos, printre hățuri, iar femeia mai-mai să alunece și ea peste umărul lui, dar au trecut și prin acele greutăți, mai ales pentru că tovarășul ei vădea atâta seninătate și curaj, o atât de neștirbită încredere tinerească, încât îi pieri și ei orice fel de sfială. Uneori, câteva frântură de priveliște li se dezvăluia dinaintea ochilor, îi copleșea pe amândoi, se opreau să se uite îndelung, fără să scoată o vorbă, sau alteori schițau doar un gest ca să-și exprime bucuria sau să-și atragă atenția. Într-unul din aceste momente de efuziuni artistice, doamna Ashwood își puse, fără să se gândească, ușor mâna fină, înmănușată pe brațul lui John Milton, dar și-o retrase iute, cerându-și iertare ca o fetișcană și se înroși toată, ceea ce o supăra mai mult decât acel gest de familiaritate.

De-acum ajunseseră în vale, în fața lor se ivi curtea hotelului, relațiile, lipsite de orice familiarism, stabilite între ei în acea lume de sus, se schimbă; în noile împrejurări, era nevoie de mai multă abilitate, iar ei îi trecu prin minte că tocmai simplitatea acelui necunoscut era stânjenitoare.

— Am să vă rog să continuați să fiți însoțitorul meu - îi spuse ea, râzând. Eu sunt doamna Ashwood din Philadelphia și mă aflu în vizită la San Francisco împreună cu fratele meu care, mi-e teamă și acum mă așteaptă deznădăjduit cu masa la San Mateo. Dar, cum se pare că nu sunt șanse să ajung acolo la timp, sper că-mi veți face plăcere să-mi țineți companie la masă, indiferent ce ne pot servi aici ca să ne mai întremăm.

— Aș fi foarte bucuros - îi răspunse John Milton, cu totală candoare. Dar poate că prietenii dumneavoastră vor veni să vă caute, dacă nu cumva au și ajuns aici.

— Atunci vor veni și ei la masă sau ne vor aștepta - replică doamna Ashwood, tăioasă, folosind pentru prima dată tonul poruncitor al femeii frumoase și bogate.

Probabil că era puțin supărată că, după ce se recomandase cu atâta meșteșug, nu reușise să-l facă și pe însoțitorul ei să se prezinte.

— Vreți să fiți amabil să-l trimiteti pe hotelier până la mine? adăugă ea.

John Milton dispăru în hotel, în vreme ce ea o porni domol spre ușă. O clipă mai târziu, îi prezenta hotelierului comanda, cu deplina stăpânire de sine a celui care se știe a fi totdeauna oriunde un musafir binevenit și foarte respectat, lucru ce nu rămase fără efect.

— Și apoi - adăugă ea ca în trecere - când totu-i gata, fiți atât de amabil și spuneți-i... domnului...

— Harcourt - se băgă iute hotelierul.

Fața foarte stăpânită a doamnei Ashwood nu trăda nici cea mai mică urmă de surpriză, deși era șocată.

— Desigur, domnul Harcourt.

— Știți, e fiul milionarului - continuă stăpânul hotelului,

încântat să dezvăluie ce oameni de vază sunt habitues⁷ la Izvorul de Cristal. E drept, că sunt cam supărați și nu se prea înțeleg.

— Știu - spuse doamna, fără prea mare interes. Și dacă vine cineva și întreabă de mine, roagă-l să mă aștepte în hol până cobor.

Apoi, după ce se încredința și pe ea și costumul ei prăfuit de călătorie, în mâinile fetei din casă, o irlandeză, începu să se simtă tulburată de o plăcută curiozitate. Își aducea aminte cam vag că auzise ceva de neînțelegerile din familia Harcourt... dar parcă era vorba de o fată ce divorțase, precis! Iar tânărul acesta era băiatul lui Harcourt și se certase cu taică-său! Să te cerți cu un om atât de sincer, de deschis și nevinovat ca el! Numai taică-său putea fi vinovat. Din fericire, nu scăpase o vorbă de Harcourt! Nici de acum încolo n-avea de gând s-o facă. El nu trebuia să știe că taică-său pusese la cale plimbarea aceea. De ce să-l facă să se simtă stingherit în cele câteva clipe în care vor fi împreună.

Când coborî ca să-l întâlnească, pe fața ei nu se mai vedea nimic din aceste frământări. El socoti că avea un chip frumos, delicat, de femeie din lumea bună. Neștiutor cum era într-ale lumii, i se părea că acest aer delicat, de femeie de lume e doar masca frumoasă a unui suflet despre care el nu știa nimic și nu fu deloc surprins să constate că ochii ei minunați, cenușii - care acum nu se mai ascundeau după voal - nu-i dezvăluiau mai multe decât aflase de pe buzele ei. Îi era puțin teamă de ea și cum femeia pierduse acel entuziasm naiv de mai înainte, lui începu să-i cam pară rău că-și întrerupsese îndeletnicirea lui din pădure. Ce căuta acolo? El, care se ferea de acea lume crudă și egoistă a avuției și plăcerii, lume pe care o reprezenta tocmai această femeie, lume care-l părăsise când fusese vorba de singurul vis al vieții lui... și o lăsase pe Loc să moară! Fața lui expresivă se întunecă.

— Mi se pare că atunci când v-am întâlnit acolo v-am

---

⁷ Obişnuiți ai casei - în franceză, în original.

Întrerupt de la lucru - spuse ea blând, uitându-se la el cu un aer de nedisimulată părere de rău. Știu că lucați ceva. Și, ca o egoistă, nu m-am gândit decât la mine. Dar toată priveliștea aceea era atât de nouă pentru mine și întâlnesc atât de rar un om care să vadă și el același lucru ca și mine, încât știu că o să mă iertați - adăugă ea, uitându-se la el cu o blândă timiditate. Sunteți artist?

— Mi-e teamă că nu - răspunse el, roșindu-se și zâmbind ușor. Nu cred că-s în stare să trag nici măcar o singură linie dreaptă.

— Nici nu încercați. Nu-s deloc arătoase și dacă știi să tragi linii drepte sau curbe, asta nu înseamnă că ești artist. Dar știu că iubiți natura și, din câte v-am văzut, sunt convinsă că sunteți în stare să faceți ceea ce numai un iubitor al naturii poate s-o facă: să-i îmboldească și pe alții să simtă și asta numesc eu artist. Scrieți? Sunteți poet?

— Oh, Doamne, nu - spuse el zâmbind, jumătate ușurat și jumătate cu un aer de naivă superioritate. Scriu proză... la un cotidian.

Spre surprinderea lui, femeia nu se arată dezamăgită. Parcă doar fața i se luminează de însuflețire, când spuse încântată:

— Ah, dar atunci sunt sigură că-mi puteți satisface și mie o curiozitate. Știți drumul de la San Francisco la Casa Stâncilor. În afară de priveliștea leilor de mare, ce ți se oferă după ce ajungi acolo, restul e fără noimă. Fratele meu spune că e la fel ca toate excursiile din San Francisco: un drum plin de praf, la capătul căruia poți bea un *julep*⁸. Într-o zi, ne întorceam călare dintr-o excursie făcută la stânci și, când drumul începu să șerpuiască pe marginea îngrozitorului cimitir Lone Mountain, am spus că eu descalec și o iau pe jos, ca să scap de lucirea supărătoare a pietrelor de mormânt ce se ridicaseră înaintea mea tot drumul. Am deschis o portiță și am intrat. Îndată ce am ajuns printre crini statuari și verdeața aceea de cimitir totul s-a schimbat. Nu mai vedeam strălucirea supărătoare a

---

⁸ Băutură răcoritoare, din plante aromate, în care se pune uneori whisky sau coniac.

pietrelor, pentru că, la fel ca și ele, eram acum cu fața spre mare. Drumul dispăruse. Totul dispăruse, în afară de oceanul nesfârșit de la picioarele mele, chiar și panta aceea de pietre și nisip, până la mal. Părea cel mai nimerit loc de cimitir: capătul unde pământul se face praf și pulbere și unde începe marea eternă. Stați! Să nu credeți că asta-i ideea mea, sau că mi-a trecut prin cap mie în clipa aceea. Nu! Abia după aceea am citit-o undeva și de asta v-am povestit totul.

Nu se putu stăpâni să nu zâmbească atunci când văzu cu câtă atenție o asculta și apoi continuă.

— Câteva zile mai târziu, am dat peste un ziar vechi de vreo cinci, șase luni și acolo am găsit redat tot ceea ce am gândit, am văzut și am simțit eu, numai că mult mai frumos și mai emoționant spus, după cum veți vedea, fiindcă am tăiat bucata de ziar și am păstrat-o. Mi se pare că trebuie să fie vorba de vreo suferință personală... ca și cum cel care a scris toate astea și-a condus acolo un prieten scump... și asta este expresia delicată, nedeslușită și lipsită de ostentație a unui sentiment adevărat. M-a impresionat atât de mult, că m-am dus acolo de două sau trei ori și de fiecare dată mi s-a părut că trăiesc ritmul acelui marș funebru... Și, pentru că sunt femeie, mi-e teamă că am rătăcit îndelung printre morminte, ca și cum aș fi putut afla cine era persoana plânsă atât de frumos, de era bărbat sau femeie. Uite-o – făcu ea, dând la iveală un portmoneu fin, de culoarea fildeșului și scoțând cu vârful degetelor o tăietură de ziar împăturită. Mă gândeam că poate recunoașteți stilul scriitorului și poate știți ce i s-a întâmplat. Fiindcă i s-a întâmplat ceva. Uite. E numai o parte din articol, bineînțeles, dar e tocmai partea care mă interesează. Citiți de aici – îi arătă ea, înclinându-se puțin spre el, încet și răsuflarea ei ușoară îi mișcă vreo câteva fire de păr. Până la capăt. Nu e mult.

Prin ceața care păru să-i învăluie deodată privirea, literele păreau șterse, de nedescris. Dar știa că-i pusese în mână ceea ce scrisese el după moartea soției lui, niște pagini spontane și impulsive, când gândul pierderii ei îi

umplea zilele și nopțile și-i mânase condeiul pe hârtie aproape fără să-și dea seama. Își aminti ce privire posomorâtă avea când scrisese aceste rânduri, iar acum să ajungă să vadă că i le întinde zâmbind această femeie bogată! Simți la început un șoc, de parcă ar fi surprins-o citindu-i scrisorile personale. După asta, îl apucă deodată rușinea că-și dăduse astfel în vileag simțămintele și apoi fu cuprins de convingerea certă, deși fără sens, că totul era fals și idiot. Cele câteva fraze pe care i le arăta ea acum păreau și mai ieftine, de un retorism găunos în acea ambianță de tete-a-tete la un prânz. Nu era nici un pericol ca amețeala laudelor femeii să i se urce la cap și să-l facă să se trădeze. În tonul lui, nu se simți nici urmă de artist măgulit, când puse hârtia pe masă și spuse scurt.

— Mi-e teamă că nu vă pot ajuta s-ar putea să fie doar imaginație.

— Nu, nu cred - replică doamna Ashwood, gânditoare. În același timp, tocmai din cauza asta nu mi se pare o durere de nesuportat. E prea plină de înțelegere! Mă gândesc că asta trebuie să fi fost cea dintâi suferință a unui suflet prea tânăr ca să fie deprins cu tristețea și încercările și să primească totul drept fatalitate obișnuită. Dar, ca toate impresiile din tinerețe și asta e plină de sinceritate și adevăr. Mă îndoiesc că, odată cu vârsta, ajungi la mai mult adevăr.

Cu o lipsă de sinceritate pe care nu și-o putea explica el se simți înclinat să respingă vechile sentimente, deși era continuu conștient de farmecul scepticismului tovarășei sale. Până acum, prin firea lui independentă și dintr-o bucată, fusese ferit de influența acelor cinice lingușiri care-i macină pe cei cu minte slabă și necopți. Dar pe ea o asculta, poate, mai ales pentru că era pradă farmecului ei personal. Nu semăna deloc cu surorile lui. Nu avea aerul acela distant și rece al Clementinei, nici exuberanța exagerată a Euphemiei. Și începu să se simtă mai în largul lui când, în adâncul conștiinței sale, își făcu loc ideea măgulitoare că era cunoscut de mai demult, iar ea îl încredința că, încă înainte de a se fi întâlnit vreodată el,

reuşise, fără voie, să facă impresie asupra ei. La rândul ei, tovarăşa lui – cunoscându-i în taină povestea – nu simţea nici un fel de stânjeneală alături de el, de parcă prezentările s-ar fi făcut cu tot tipicul. Nimeni n-o putea învinui pentru că se arăta amabilă faţă de fiul, după cât se părea, al gazdei sale. Nu era obligată să cunoască neînţelegerile lor de familie. Avea un farmec aparte singurătatea aceea forţată, în hotelul deosebit de pustiu în acea zi şi la acea masă izolată de lângă fereastra salonului, ceea ce dădea un plăcut aer de intimitate prânzului. Din când în când, îşi arunca privirile în vale, spre canionul singuratic care se estompa în umbrele după-amiezii. Pasiunea pentru natură n-o împiedica pe doamna Ashwood, împinsă de curiozitatea omenească, să încerce să afle ceva mai multe despre cearta lui John Milton cu taică-său.

Cu siguranţă că n-avea nimic de fiu risipitor; ochii lui nu trădau urmă de parşivenie precoce, faţa proaspătă, de om sănătos, nu era un răboj al exceselor, iar înclinaţiile sale morale şi înţelegerea faţă de frumuseţea naturii excludeau gusturi tulburi, viciate. Dacă ar fi încercat să-l descoasă de-a dreptul şi el şi-ar fi dezvăluit numele, atunci ar fi fost obligată să-i mărturisească şi ea că era oaspetele tatălui său. Aşa că o luă pe ocolite. El pomenise că fusese reporter, iar acum era un fel de cronicar al acestei vieţi ciudate. Desigur, auzise de nenumărate ciorovăieli de familie, de familii dezbinată. Fratele ei îi povestise de nişte vendete groaznice prin sud-vest, când toată familia se dezbinase. De când era pe aici, auzise tot felul de cazuri ciudate, de fraţi care s-au întâlnit întâmplător, după o îndelungată despărţire fără sens, despre soţi care s-au trezit faţă în faţă cu soţiile pe care le-au părăsit, despre taţi întâlnindu-şi fiii renegaţi!

Chipul lui John Milton nu trăda o conştiinţă încărcată, însă începu să-i strălucească de copilărească admiraţie în faţa farmecului şi inteligenţei frumoasei femei, expresie sporită şi de o senzaţie de umilinţă, născută oarecum dintr-un fel de orgolioasă cochetărie.

— Râdeţi de istoriile mele – spuse ea, în cele din urmă –

dar, așa inumane și egoiste cum par și cum și sunt uneori, eu cred că aceste nefirești înstrăinări și despărțiri se datoresc unui nenorocit defect de caracter, care poate fi îndreptat, sau vreunei neînțelegeri mărunte, care poate fi lămurită. Numai despărțirea face să pară irevocabile aceste neînțelegeri, fiindcă astfel nu există prilejul de a fi lămurite și o amintire nedeslușită e totdeauna mai cumplită decât una exactă. Faptele pot fi uitate și iertate, dar fantomele totdeauna te obsedează. Cred că există oameni slabi, prea sensibili, cărora le e teamă să dea contur greșelilor lor – tipul acela de oameni ursuzi – și dacă, după ce că sunt înstrăinați, mai sunt și ursuzi, atunci împăcarea devine imposibilă. Cândva, am cunoscut un caz aparte. Dacă vreți, am să vi-l povestesc. Poate că într-o zi, o să aveți prilejul să-l strecurați în vreuna din scrierile dumneavoastră. E adevărat de la un capăt la altul.

Nu mai e nevoie să spunem că John Milton nu resimți nici o aluzie personală în spusele interlocutoarei, indiferent de intențiile ei; și la fel de adevărat e că, fie pentru că ea uitase, pe moment, cu ce scop începuse povestea, fie că se lăsase furată de propria-i relatare, fața ei deveni tot mai însuflețită, purtarea tot mai apropiată și păru să recâștige ceva din acel entuziasm tineresc pe care-l vădise pe munte.

— Aș putea să spun că s-a petrecut cine știe unde și că e vorba de M sau N, dar, de fapt, s-a întâmplat chiar în familia mea și cu toate că pe vremea aceea eram foarte fragedă, m-a impresionat foarte tare. Vărul meu, care mi-a fost și tovarăș de joacă în copilărie, era orfan și fusese dat în grija tatălui meu, care-i era tutore. Era un băiat deștept, dar foarte sensibil și, una-două se simțea jignit și se supăra. Poate din cauză că averea pe care i-o lăsase tatăl lui era neînsemnată și asta îl obliga să depindă oarecum de tatăl meu; poate pentru că eram mai bogată, iar lui i se părea că se făcea deosebire între noi. Pe vremea aceea, eram prea necoaptă ca să înțeleg. Dar cred că toate astea nu existau decât în închipuirea lui, fiindcă bănuiesc că lumea se purta cu amândoi la fel. Îmi amintesc că mereu bombănea tot felul de amenințări zănatice, că are să fugă și are să se

ducă pe mare, iar temperamentul lui nevolnic îl făcea să încerce să mă înspăimânte cu tot felul de secrete aiurite de-ale lui. După câte o scenă de asta, mie mi-era totdeauna teamă când își făcea valiza sau își aduna doar câteva lucrușoare într-o batistă – ca în afișele acelea cu sclavi fugiți – și-mi declara că n-aveam să-l mai vedem niciodată. La început, n-am prea văzut partea ridicolă din toate astea – trebuia să vă spun că era un băiețel firav, timid, cu totul nepotrivit pentru o viață aspră, plină de greutăți – dar alții au văzut, iar într-o zi mi-am râs și eu de el și i-am spus că n-are să facă nimic, pentru că-i un fricos. N-am să uit ce figură a făcut și n-am să mi-o iert niciodată. A plecat... dar s-a reîntors a doua zi! Odată, a amenințat că se sinucide și-a lăsat hainele pe mal și s-a întors apoi acasă îmbrăcat în alte haine, pe care le luase cu el. Când m-au trimis la școală în străinătate nu l-am mai văzut. Când m-am întors, era la liceu... aproape neschimbat. Când venea acasă în vacanță, nu numai că după contactul cu atâția oameni străini nu era mai domesticit, ba din contra, se părea că sensibilitatea aceea a lui nefericită se accentuase și mai mult, stârnită de hazul pe care-l făceau colegii pe seama lui. Încropise chiar una din cele mai caraghioase teorii despre influența degradantă a civilizației și voia să se întoarcă la sălbăticie. Spunea că pustietatea sălbatică era adevăratul lăcaș al omului. Tatăl meu, în loc să fie îngăduitor cu ceea ce socoteam eu a fi o infirmitate a lui, îi oferi fără multă vorbă mijloacele pentru a încerca această existență. A plecat pe undeva prin Texas, spunând că n-aveam să mai aflăm niciodată nimic despre el. O lună mai târziu, a scris, cerând alți bani. Tatăl meu i-a răspuns cam tăios – bănuiesc – fiindcă niciodată n-am aflat ce i-a spus. Asta s-a întâmplat acum câțiva ani. Până la urmă, a spus adevărul, fiindcă de atunci n-am mai auzit nimic de el.

Ne e teamă că s-ar putea ca John Milton să fi urmărit mai cu atenție buzele și ochii plini de însuflețire ai frumoasei povestitoare decât povestea propriu-zisă. Probabil că de aceea spuse:

— Și nu se putea să fi fost un om dezamăgit?

— Nu vă înțeleg - făcu ea, cu naivitate.

— Probabil - începu John Milton, roșindu-se ca un puștan - că, fără să vreți, i-ați trezit anumite speranțe în suflet... și...

— N-aș îndrăzni să încerc a trezi interesul unui om ca dumneavoastră, care relatează mereu atâtea întâmplări neobișnuite, cu o poveste atât de banală, de roman de duzină - spuse ea, ușor iritată. Chiar dacă orgoliul m-ar împinge să fac astfel de mărturisiri unui străin. Nu... nu era o prostie de asta. Și apoi - adăugă ea iute, cu un zâmbet amuzant, când văzu amărăciunea evidentă a tânărului - aș fi auzit, probabil, din nou de el. Toate poveștile astea isprăvesc așa.

— Și ce credeți...?

— Cred - reluă doamna Ashwood încet - că, până la urmă, s-a sinucis, totuși, sau a dispărut în vreun fel sau altul și-s la fel de convinsă de acest lucru, ca și de faptul că putea fi salvat dacă am fi fost mai înțelegători cu el. O să spuneți că asta-i idee de femeie... dar știu că uneori noi simțim instinctiv adevărul și apoi eu îi cunoșteam caracterul.

Încă urmărind jocul trăsăturilor ei delicate și încropind în jurul lor o poveste închipuită de el, tânărul reporter, plin de imaginație, care văzuse atâtea de pe înălțimile Dealului Rusului, spuse cu toată seriozitatea:

— Atunci pot socoti că am îngăduința dumneavoastră să folosesc acest material oricând voi crede de cuviință?

— Da - îi răspunse doamna, zâbind.

— Și n-o să vă supărați dacă am să-mi permit să fac unele schimbări?

— Nicidecum, trebuie să las și gustului dumneavoastră artistic toată libertatea. Dar o să-mi arătați, totuși și mie?

De afară se auziră, deodată, voci care alungară liniștea verandei. Fuseseră atât de preocupați, încât nu băgaseră de seamă sosirea unui călăreț. Pe coridor se auziră pași: hotelierul intră înăuntru. Doamna Ashwood se întoarse iute spre el.

— Domnul Grant, doamnă, din grupul dumneavoastră, a

venit să vă conducă.

Pe fața expresivă a tânărului ei prieten ea văzu o neîndoielnică schimbare.

Sunt gata într-o clipă – îi spuse ea hotelierului.

Apoi, întorcându-se spre John Milton, prefăcuta îi spuse pe un ton dulce:

— Probabil că fratele meu a bănuir din instinct că sunt în mâini bune, de n-a venit. Îmi pare rău, fiindcă mi-ar fi plăcut tare mult să vi-l prezint, deși, fiindcă veni vorba – adăugă ea, luminându-se într-un zâmbet mi se pare că nici mie nu mi-ați spus cum vă cheamă. Sunt sigură că n-aș fi uitat.

— Harcourt – răspunse John Milton, cu un răs cam stânjenit.

— Dar trebuie să veniți să-mi faceți o vizită, domnule... Harcourt – spuse ea, scoțând o carte de vizită dintr-o cutiuță ce apăruse în mâna ei. La mine la hotel și să-i dați voie fratelui meu să vă mulțumească atunci pentru amabilitatea care ați arătat-o unei necunoscute. O să stăm pe aici încă vreo câteva săptămâni, înainte de a o lua spre sud, ca să căutăm un loc unde fratele meu își poate petrece iarna. Vă rog să-mi faceți o vizită, deși eu n-am să vă pot arăta nimic atât de frumos și adevărat cum mi-ați arătat dumneavoastră astăzi. La revedere, domnule Harcourt. Nu vă mai deranjați să mă conduceți până jos și să suportați întrebările și mulțumirile tovarășului meu.

Înclină capul și își opri privirea asupra lui cu o gingășie pe care gura n-ar fi putut s-o exprime, își trase apoi din nou vâlul peste ochi – sugerând astfel ștregărește că ceea ce avusese de spus cu ei spusese și, ridicând ușor în mână fusta lungă de călărie, doamna Ashwood păru să lunece ușor afară din încăpere.

În drum spre San Mateo, unde se pare că ceata aceea dezorganizată de plimbăreți își prelungise șederea primind o invitație la masă din partea unui magnat din partea locului, doamna Ashwood vorbi mai tot timpul înveselită, iar Grant o asculta puțin cam absent. Îi părea atât de rău că le dăduse bătaie de cap! Bineînțeles că ar fi trebuit să aștepte

la bifurcație, dar nu se îndoise o clipă că avea să-i ajungă curând din urmă pe drumul principal. Îi părea tare bine că bidiviul năvălaș al domnișoarei Euphemia putuse fi oprit fără să se întâmple un accident. Domnul Harcourt pare atât de atașat de fetele lui. Păcat că nu avea și un băiat... Ah! Nu mai spuneți! Deci a avut un băiat. Așa! Și tatăl și băiatul s-au certat? E mare păcat. Fără îndoială că pentru niște nimicuri.

— Mi se pare că din cauză că s-a însurat cu fata în casă – spuse Grant, posomorât. Fiți atentă! Lăsați-mă pe mine.

— Degeaba – se porni doamna Ashwood, roșie de enervare, în clipa în care se așeza din nou în șa, după ce un salt brusc al calului mai-mai s-o arunce jos. Nu reușesc să mă descurc cu năravurile animalului ăsta! Mulțumesc – adăugă ea, cu un zâmbet dulce – dar de-acum cred că pot să-l stăpânesc și singură. Nu știu de ce s-o fi oprit. Am să fiu mai atentă. Spuneți că fiul s-a însurat... dar nu poate fi vorba de puștiul acela!

— Puștiul! se auzi ca un ecou glasul lui Grant. Atunci înseamnă că știți...?

— Vreau să spun că trebuie să fie doar un puști... au crescut cu toții aici... iar părinții lor au emigrat abia acum cinci-șase ani – replică ea, puțin cam enervată. Ah! Ce-i cu ființa asta?

— Cine, calul?

— Doar știți, am vrut să spun femeia cu care s-a însurat. Bineînțeles că trebuie să fi fost mai în vârstă decât el... Și l-a îmbrobodit?

— Mi se pare că era vorba de o diferență de vreun an-doi între ei – o lămuri Grant, liniștit.

— Da, dar cavalerismul dumneavoastră vă împiedică să-mi spuneți adevărul și anume că în astfel de cazuri femeile sunt mai în vârstă și au mai multă experiență.

— Așa să fie? Acum, în orice caz, are. A murit.

Doamna Ashwood își lăsă calul la pas.

— Sărmana ființă – făcu ea.

Apoi o nouă idee puse deodată stăpânire pe ea și-i încețoșă ochii.

— Și când s-a întâmplat asta? Întrebă ea, pe un ton coborât.

— Acum șase sau șapte luni, cred. Mi se pare că era și un copil mic care a murit.

Continuă să-și mâne calul la pas, încet, mângâindu-i gâtul arcuit.

— Cred că-i o mare rușine! exclamă ea, deodată.

— Nu, nici chiar așa, doamnă Ashwood. Fata s-ar fi putut să-l iubească... iar el...

— Doar înțelegeți perfect ce vreau să spun, domnule Grant... Vorbesc de purtarea mamei și tatălui său, a celor două surori!

Grant ridică ușor din sprâncene.

— Dar uitați un lucru, doamnă Ashwood. Gestul aparține tânărului Harcourt și soției lui... au vrut să-și croiască singuri propriul lor drum și să meargă pe el după voia lor.

— Părerea mea-i că să lași doi copii nefericiți să se chinuie și să se zbată singuri - spuse doamna Ashwood cu tărie - acolo... printre dealurile nisipoase din San Francisco... a fost pur și simplu josnic!

Ceva mai târziu, seara, doamna Ashwood se supără fără nici un temei pe fratele ei, domnul John Shipley, pentru că profitase de absența lui Grant pentru a-i face curte Clementinei și reușise chiar s-o convingă pe tiranica zeiță să-l însoțească după masă la o plimbare sub lună pe terasele de la Los Păjaros. Cu toate astea, buna dispoziție păru să-i revină îndestul când începu să povestească încântată despre priveliștea minunată pe care o descoperise după ce fusese lăsată în părăsire prin pustietățile primejdioase ale Munților Coastei și-și dădu în vileag intenția de a mai face o excursie într-acolo; avu prilejul să vorbească pe un ton foarte practic și sever despre faptul că acele locuri erau mult mai nimerite pentru tinerele perechi de căsătoriți aflați la începutul vieții decât mahalalele orașelor sau dealurile uitate de dumnezeu din San Francisco; iar de aici alunecă ușor, treptat, spre o disertație asupra falselor prejudecăți care dăinuie în legătură cu căsniciile încheiate în grabă și ideilor greșite ale

unor părinți care nu acceptă inevitabilul și nu se străduiesc să facă tot ce se poate în situația asta. Își găsi timp să se angajeze într-o exhaustivă și lăudabilă critică asupra literaturii și gazetăriei care se practică pe coasta Pacificului, cu proprietarul ziarului Pionierul și reuși să-l facă pe acel domn să declare că indiferent ce-ar spune oamenii despre femeile bogate, la mare vogă din est, doamna Ashwood are o minte pe măsura frumuseții ei.

A doua zi dimineața, era mai gânditoare și mai potolită, în timp ce toți ceilalți se pregăteau să se întoarcă, fratele ei o găsi pe verandă, unde stătea și citea o tăietură de ziar pe care o scosese din portmoneu și avea fața ușor întunecată.

— Ce-ai găsit acolo, Conny? îi spuse el vesel. Pare prea serios pentru o rețetă.

— Ceva ce mi-ar place să citești și tu cândva, Jack, dacă ai să-ți dai osteneala – replică ea, ridicându-și genele cu ușoară timiditate. Chiar mă întreb ce impresie îți va face.

— Ia dă-mi-o – făcu Jack Shipley, bine dispus, ținându-și trabucul între dinți. Am să-mi arunc ochii chiar acum.

Îi dădu tăietura și se întoarse într-o parte. El o luă, se uită pieziș la ea, o răsuci, deodată privirea îi deveni mai concentrată și își scoase trabucul din gură.

— Ei – făcu ea bine dispusă, întorcându-se din nou spre el. Ce crezi de treaba asta?

— Ce cred? exclamă el, roșindu-se. Cred că-i o infamie! Cine a făcut treaba asta?

Ea îl privi țintă, apoi își aruncă ochii la decupaj.

— Ce citești tu acolo? întrebă ea.

— Chestia asta, bineînțeles! replică el, enervat. Pe care mi-ai dat-o tu.

Numai că el arăta spre partea cealaltă a tăieturii de ziar. I-o smulse nerăbdătoare din mână și citi pentru prima oară cele scrise pe versoul articolului pe care-l păstra de mult ca pe-o comoară. Era paragraful final al unui articol mult mai mare, se părea: „Un singur lucru e sigur. Un om cu situația lui Daniel Harcourt nu-și poate îngădui să treacă sub tăcere acuzații ca cele de mai sus, care au repercusiune nu numai asupra persoanei sale, ci și asupra temeiniciei dreptului său

asupra terenului, care a stat la baza averii sale. Când se vorbește de șmecherii, pungășii sau chiar crimă, în trecut, la toate astea nu se poate răspunde doar printr-o tăcere arogantă sau prin aluzii la poziția socială, prestigiu sau la distinșii prieteni care-l înconjoară”.

Doamna Ashwood întoarse din nou tăietura din ziar, cu dispreț și enervare, ridicând ușor din sprâncene și strângând din buze.

— Bănuiesc că trecutul nici unuia dintre ei nu prea rezistă să-l răscolească cineva îndeaproape... și ar trebui să fie ultimii care să caute paiul în ochii altuia. Dar, Jack, ce legătură are asta cu tine?

— Cu mine? se răsti Shipley, mânios. Aseară i-am cerut mâna Clementinei.

CAPITOLUL IX.

Drumeții întâmplați la bariera Tasajara, pe lângă care trecea încruntat domnul Daniel Harcourt, mânându-și iapa lui iute, văzură îndată că marele lor concetățean era preocupat de treburile lui mai mult decât de obicei, pentru că le răspundea scurt la salut. Totuși, pe măsură ce se apropia de râu, începu să-și mai strunească bidiviul și când ajunsese pe o ușoară ridicătură a acelei câmpii nesfârșite – unde pe vremuri fusese malul râului – opri calul, coborî, legă animalul de un gard de leături și, trecând peste îngrăditură, o porni de-a lungul crestei. Locul era stăpânit de urzici, ciulini și vreo câteva zăde pricăjite de prin acele părți, invadat de praful drumului din apropiere și niște bilețele rupte, hârtii, cârpe vechi, cutii goale și alte gunoaie pe care le întâlnești la marginea orașului. Era chiar locul cabanei lui Lige Curtis, ștearsă de mult de pe fața pământului și uitată. Vechea albie a râului se trăsese mai înapoi, ultimele stuhării dispăruseră, iar canalul și embarcadero erau acum la vreo jumătate de milă de locul unde stătuse pe mal, pe un buștean la soare, pionierul Tasajarei.

Domnul Harcourt mergea alene, uneori întorcând cu piciorul vreun lucru aruncat pe jos și oprindu-se ca să cerceteze pământul mai atent. Părea că nimeni nu tulburase liniștea locului de când, cu vreo șase ani în urmă, dărmase chiar el vechea șandrama și luase lemnul pentru a înălța o cabană mai mare, ceva mai departe de mal. Ridică ochii să vadă priveliștea din fața lui: orașul cu cheiurile sale unde ancoraseră vapoare, silozul de cereale, depozite, stația de cale ferată, unde se auzeau pufăind locomotivele, catargul pentru steag de la hotelul Harcourt, ciorchinele de acoperișuri ale orașului, iar dincolo de acestea cupola colorată a ultimei sale creații – Biblioteca

independentă. În toate era munca lui, planurile lui, puterea lui de viziune, indiferent ce-ar spune ei de bețivul acela vagabond din a cărui mână tremurătoare smulsese temeiul acestor înfăptuiri. Pe astea nu i le putea lua nimeni, indiferent cât l-ar urmări cu invidia și insultele lor, la fel cum nu-i putea smulge cei cinci ani în care stăpânise totul în liniște. Când se săltă din nou în șareta lui și porni mai departe, încerca acea fericită stare de spirit pe care o trăise când se urcase pe podium la inaugurarea Bibliotecii independente. După ce intră în oraș, se opri la Oficiul Funciar și dădu câteva dispoziții.

— Vreau să faceți o îngrăditură zdravănă din pari în jurul celor cincizeci de *vara*⁹ din lotul șaptezeci și cinci, iar locul să fie curățat ca lumea, imediat. Să-mi spuneți când se duc oamenii la lucru acolo și am să-i supraveghez și eu.

Ajunse apoi din nou în locuința lui din piață, unde îl așteptau cu masa doamna Harcourt și Clementina – care-l însoțeau adesea în astfel de vizite de afaceri – și zâmbi cu un aer ușor arogant când lacheul îl informă că „profesorul Grant tocmai a sosit”, omul ăsta făcea tot ce putea pentru a se învârti cât mai mult pe lângă Clementina. Ca să fie drept, era puțin cam dezamăgit de Grant, care de când se oferise să-i hăituiască pe calomniatorii lui, nu făcuse mare lucru. Se duse în birou și rămase oarecum uimit când îl găsi pe Grant cam îngândurat, așezat în fotoliul lui, în loc să fie în salonul de alături, unde să-i facă curte Clementinei. Când Harcourt intră pe ușă, el se ridică.

— Le-am spus să nu mă anunțe și doamnelor – începu el – fiindcă mai întâi am câteva chestiuni importante de vorbit cu dumneata și s-ar putea să fie nevoie să iau trenul următor înapoi spre oraș. Îți amintești că, acum câteva săptămâni, m-am oferit să mă ocup de treaba cu calomnia. Am crezut că va fi o treabă mărunță, stârnită din invidie, de către vechii dumitale asociați sau vecini, care putea fi aranjată cu puțină bunăvoință. Dar trebuie să fiu sincer cu dumneata, Harcourt și să-ți spun de la început că s-a vădit

---

⁹ Unitate de măsură pentru suprafețe. Aici e vorba de un lot de circa 10 ari.

a fi o afacere afurisit de urâtă. Numește-o, dacă vrei, conspirație, sau dușmănie bine organizată și tare mi-e teamă că vei avea nevoie mai degrabă de un avocat decât de un mediator ca să rezolve chestiunea și cu cât faci treaba asta mai repede, cu atât mai bine. Și cel mai neplăcut lucru e că n-am reușit să aflăm cât de gravă e situația.

Din nefericire în acel moment ieși la iveală partea slabă a caracterului lui Harcourt, pe care-l cuprinse acea turbare grosolană care-l făcu să confunde vestea proastă cu aducătorul ei.

— Și asta-i tot ce-a reușit să facă afurisitul dumitale amestec în treaba asta? izbucni el, dur.

— Nu - adăugă Grant liniștit, prea preocupat ca să bage de seamă insulta, ceea ce spori enervarea lui Harcourt. Se zvonește că, în noaptea aceea, Lige Curtis nici nu s-a înecat, nici n-a pierit în vreun alt fel, ci a scăpat și de vreo trei ani l-a convins și pe un altul că dumneata îi stăpânești fără nici un drept pământul și că, deci, aceștia doi te au la mână și așteaptă doar atât: să fii obligat să începi o acțiune în tribunal pentru calomnie ca să-și dovedească temeinicia tuturor acuzațiilor. Până atunci, din anumite motive pe care numai ei le știu, Curtis rămâne în culise.

— Neagă cineva, cumva, actul prin care dețin proprietatea? se repezi Harcourt, înfuriat.

— Se spune doar că nu era decât un fel de gaj pentru o neînsemnată sumă de bani, luată cu împrumut și nu un act propriu-zis de vânzare.

— Tembelii aceia nu știu că și dreptul asupra acelui gaj se poate pierde?

— Dar nu în felul în care e înregistrat la Oficiul de cadastru al ținutului. Spun că din registru se vede că în actul pe care ți l-a lăsat s-a făcut un adaos... ceea ce înseamnă fals. Pe scurt, Harcourt, de asta ești acuzat. Mai mult... cică ar declara că atunci când a căzut în râu și s-a salvat agățându-se de o plută luată de ape, a fost mai întâi lovit pe la spate și amețit de cineva interesat să scape de el.

Făcu o pauză și se uită pe fereastră.

— Asta-i tot? întrebă Harcourt cu voce calmă, stăpânită.

— Tot - răspunse Grant, întorcând iute privirea spre el, izbit de schimbarea produsă în purtarea interlocutorului său.

Într-adevăr suferise o transformare radicală și semnificativă. Fie din cauză că simțea o ușurare, știind de-acum la ce se putea aștepta mai rău, fie pentru că în urma acestei ultime acuzații cu totul false încerca aceeași reacție ca și atunci când Grant îl nedreptățise degeaba cu relatarea amintirilor lui; cert e că, în aceste momente grele, îi veni în ajutor rezerva de tărie care zăcea neștiută în adâncul ființei sale. Asta îi conferi o ciudată demnitate care trezi, pentru prima dată, respectul lui Grant.

— Îți cer iertare, Grant, pentru felul repezit în care ți-am vorbit mai înainte, fiindcă îți rămân îndatorat și apreciez cu toată sinceritatea ceea ce ai făcut pentru mine. Ai dreptate. Trebuie să ne luptăm, nu să facem mofturi. Dar trebuie să știu în cine să dau. Cine-i?

— Cel care se socoate răspunzător în fața legii e Fletcher... patronul *Trâmbiței*, om cu avere.

— *Trâmbița*? Nu-i ăsta ziarul care a început atacul? întrebă Harcourt.

— Da și trebuie să-ți spun cinstit că fiul dumitale și-a părăsit slujba pe care o avea acolo tocmai din cauza atacului la adresa dumitale.

S-ar putea ca pleoapele lui Harcourt să fi tremurat ușor - ticul acela ce-l avea și fiul de care se lepădase - însă comportarea lui nu suferi, de altfel, nici o schimbare. Grant continuă apoi mai bine dispus:

— Ți-am spus tot ce știu. Când am zis că partea cea mai gravă n-o cunosc, nu m-am gândit la alte acuzații, ci la probele pe care le-or fi măsluit, la martorii mituiți ca să-și dovedească spusele. Rămâne încă necunoscută cartea pe care o au în mână și nu se știe cât de cinstit au de gând s-o joace. Împotriva tuturor acestora, dumneata ai de partea dumitale dreptul incontestabil de proprietate, caracterul nu prea limpede și antecedentele acestui Lige Curtis, care-i vor

face mărturia demnă de neîncredere, ba chiar va fi cam dificil să i se stabilească cu certitudine identitatea în fața legii. Mi s-a spus că omul n-a protestat că ți-ai însușit proprietatea lui din cauză că a fost plecat din țară cea mai mare parte a timpului. Dar nici măcar asta nu justifică tăcerea lor de până acum șase luni, numai în cazul în care au nevoie de noi dovezi ca să-și probeze spusele. Dar chiar și atunci ar fi trebuit să știe că perioada în care își putea recăpăta drepturile trecuse. Dumneata ești un om practic, Harcourt, așa că nu mai e nevoie să-ți spun eu, ceea ce o să-ți spună probabil și avocatul, că, în ceea ce privește drepturile dumitale, acestea rămân neștirbite, la fel ca înainte de aceste calomnii; că deschiderea unei acțiuni, fără a exista o acuzație clară sau aflată în suspensie, practic n-are sens și nu dumitale îți revine sarcina s-o anticipezi. Dar...

Făcu o pauză și se uită ținută la Harcourt. Harcourt îi înfruntă privirea cu o indiferență opacă, bovină.

— Am să încep procesul de îndată – spuse el.

— Iar eu am să fiu de partea dumitale – făcu Grant, întinzându-i mâna. Dar ia spune-mi ce știi de tipul ăsta... Curtis, ce fel de om e, ce înclinații are? Poate aflăm în felul ăsta care-i sunt metodele și ce intenții are.

Harcourt îl descrise pe scurt pe Lige Curtis așa cum îl cunoscuse și-l înțelesese el. Portretul atât de veridic, imparțial și la obiect era o nouă dovadă a puterii sale de stăpânire – și pe Grant fidelitatea descrierii îl impresiona.

— E ceva care nu pricep – spuse el. Portretul pe care l-ai făcut e al unui om slab, nevolnic, dar nu necinstit sau pervertit. Trebuie să fie altcineva în spatele lui. Nu te-ai gândit la nici un dușman personal?

— Am avut și eu de suferit ponoasele invidiei vechilor mei vecini, dar atât. Cu bună știință n-am făcut rău nimănui.

Grant rămase tăcut. Prin minte îi fulgeră ideea că poate Rice clocise răzbunarea asta împotriva fostului său socru, pentru că se amestecase în scurta lui aventură matrimonială. Își aduse, deodată, aminte și discuția lui cu

Peters din ziua când venise prima oară în Tasajara. N-ar fi fost de neconceput ca el să cunoască ceva despre toată afacerea asta. În seara aceea, avea să-l caute. Se ridică.

— Nu rămâi la masă? Soția mea și Clementina or să te aștepte.

— Nu, în seara asta nu. Iau masa la hotel – spuse Grant, zâmbitor. Dar dacă se poate, revin mai târziu.

Se opri o clipă, nehotărât.

— Soția sau fetele dumitale și-au spus vreo părere în legătură cu treaba asta!

— Nu – răspunse Harcourt. Doamna Harcourt nu știe nimic decât ceea ce se întâmplă în casă, Euphemia nu știe decât ceea ce se petrece pe acolo pe unde se află în vizită, iar tinerii cu care se întâlnește bănuiesc că preferă să discute despre cu totul alte subiecte decât bârfele care circulă la adresa tatălui ei, iar Clementina... doar știi cât de calmă și rezervată e față de astfel de treburi.

— Tocmai de aceea m-am gândit că ea ar putea să vadă lucrurile mult mai limpede... dar nu contează. Socot că bine faci că nu discuți toate astea în casă.

Acesta era adevărul, deși Grant nu uitase că Harcourt, cu câteva săptămâni în urmă, invocase tocmai liniștea fetelor ca motiv pentru a înăbuși scandalul, motiv care, de altfel, nu părea să fie confirmat de vreo manifestare de sensibilitate deosebită din partea fetelor.

După plecarea lui Grant, Harcourt rămase câteva clipe uitându-se țintă pe geam, spre câmpia Tasajarei. Nu-i dispăruse expresia aceea de voință și concentrare, nici hotărârea de a lupta. Simțea nevoia unei răfuieli între el și fantomele trecutului, ceea ce era un sentiment necesar, fie chiar și din motive gratuite pentru echilibrul său mintal și fizic. În fața ochilor îi reveni chipul palid, agitat, nehotărât al lui Lige Curtis, nu cel pe care-l prejudiciase el, ci omul care-l lovise pe el, pe Harcourt, al cărui spirit îl lovea acum din umbră, fără nici o noimă, fiindcă el, în carne și oase, nu încercase niciodată să-și redobândească bunul, nici nu încercase să intre în legătură cu cel ce-l stăpânea, nu. Și tocmai pe omul acela, pe nenorocitul acela palid, chinuit,

speriat îl ajutase el cândva! Da! Îl salvase în noaptea aceea de delirium tremens, când îi dăduse whisky, îl salvase de urgia vremii. Și pentru că-i salvase viața atunci, acum pusese în mișcare o întreagă conspirație ca să-l distrugă! Cine poate jura că Lige n-a pus la cale, cu bună știință, povestea aceea când toți au crezut că fusese o încercare de sinucidere, numai ca să arunce asupra lui bănuiala crimei! De unde se vede că lui Harcourt puterea de înțelegere a mobilurilor morale nu-i sporise deloc în ultimii cinci ani și până și imparțialitatea pe care o vădise în portretul schițat lui Grant fu înecată de acest nou sentiment de jignire. Fondatorul Tasajarei, a cărui logică rece, viziune fără cusur și concluzii practice, de om de afaceri, nu dăduseră greș niciodată, era, încă o dată, ca un puștan în voia valurilor, purtat de furtunile propriei sale etici.

Dar uite, Clementina, de a cărei putere de judecată Grant vorbise atât de insistent. Îl poate ajuta? După cum mărturisise, cu ea nu vorbise nimic despre afacerile lui. Când, uneori, își dădea seama, cu stânjeneală, că era mai înzestrată decât el, se ferea să-i dezvăluie frământările lui, cu atât mai mult secretele, evita să facă orice pas care i-ar fi știrbit din aerul impunător de părinte pe care începuse să-l afișeze de când cu prosperitatea financiară. Nici măcar nu era sigur că fata îl privea cu respectul râvnit de el. Deși era mândru de calitatea ei, această mândrie nu era totdeauna lipsită de un fel de invidie. Acest sentiment se deosebea de disprețul binevoitor pe care-l încerca față de supușenia soției lui, de mânia și neîncrederea pe care i le treziseră îndărătnicia fiului, de îngăduința oarecum tandră pe care o manifesta față de toanele Euphemiei. În tot cazul, avea s-o iscodească și pe Clementina, fără să se trădeze! Dorința-i fu anticipată de un pas ușor care se auzi pe coridor, după care ușa biroului se deschise. În cadrul ușii se ivi silueta zveltă, grațioasă a fetei.

— Mi s-a spus că domnul Grant a fost pe aici. Rămâne la masă?

— Nu! Are o întâlnire la hotel, dar probabil că va reveni mai târziu. Intră, Clemmy. Vreau să stăm de vorbă, închide

ușa și stai jos.

Fata intră liniștită, închise ușa, se așează pe canapea, își netezi încet rochia și-și întoarse spre el capul grațios și chipul senin. Cum stătea, părea mai degrabă unul dintre acele tablouri desăvârșite care împodobeau încăperea, dar fără ca acolo să fie locul lor, străină nu numai de carnea și sângele din fața ei, ci și de casă, chiar și de acel peisaj monoton ce se înfățișa pe fereastră, cu acoperișuri noi de șindrilă, cu coșuri noi care tăiau cerul proaspăt și albastru. Această perfecțiune unică părea să sporească, în mintea lui Harcourt, sentimentul exasperant de jignire provocat de demascarea lui Lige. I se părea o infamie pe care providența nu o putea îngădui, ca o fată atât de desăvârșită, o ființă fără pereche – și de-ar fi fost numai ea și ar fi fost de ajuns ca să înnobileze acea avere pe care numai priceperea și geniul lui o putuse ridica din mâlul stuhăriilor Tasajarei, unde o lăsase Lige – să fie victima acestor mizerii. Cum se putea compara greșeala lui scuzabilă, cu această pedeapsă mult prea mare!

— Clemmy, am să-ți pun o întrebare. Ascultă, draga tatei – începu el, amintind de tandrețea care existase între ei în vremea copilăriei, dar citind în ochii ei netulburați o maturitate care nu se emoționa la această amintire, el abandonă tonul. Știi, Clementina, eu nu m-am amestecat niciodată în treburile tale, nici n-am încercat să-ți influențez prietenii. Indiferent ce-ar spune oamenii despre mine, de asta nu pot fi acuzat. Am avut totdeauna încredere în tine așa cum aș fi avut în mine însumi și te-am lăsat să-ți alegi singură tovărășiile. Dar aș vrea să știu... am astăzi motivele mele să întreb... care sunt relațiile dintre tine și Grant?

Capul de marmură de Paros al Minervei de pe biblioteca din spatele ei nu putea exprima mai multă stăpânire de sine, fără nici o sfială de fetișcană, decât Clementina în acel moment. Taică-său nu se așteptase s-o vadă sfâșiindu-se, dar nici el nu se aștepta să primească o replică atât de rece:

— Vrei să spui dacă *l-am acceptat*?

— Nu... ei... da.

— Atunci, nu! De asta a vrut să te vadă? Ne înțelesesem să nu pomenească nimănui de acest subiect.

— Nu mi-a vorbit de asta. Era doar o părere de-a mea. Am discutat cu totul altceva. Poate că tu, Clementina, nu știi – începu el prevenitor – dar în ultima vreme am devenit ținta unor calomnii anonime, iar Grant s-a străduit să afle de unde vin. O calomnie care se referă la lucruri vechi, tocmai de pe vremea Sidonului și am nevoie de mintea ta limpede și de memoria ta bună ca să o pot combate.

Apoi îi repetă clar, calm, fără nici o urmă din mânia care-l bântuise cu câteva clipe mai înainte, miezul celor dezvăluite de Grant. Fata ascultă fără să trădeze vreo emoție. Când termină, îl întrebă:

— Și ce vrei să-mi aduc aminte?

Acum venea partea cea mai grea a rolului lui Harcourt.

— Ei bine, îți aduci tu aminte să-ți fi spus eu în ziua în care au plecat cei doi topografi... că... am cumpărat terenul lui Lige mai demult?

— Da îmi amintesc că mi-ai spus, dar...

— Dar ce?

— Am crezut c-ai spus asta doar ca s-o liniștești pe mama.

Daniel Harcourt simți că i se scurge tot sângele din vine, dar împins de un impuls irezistibil, voi să bea amarul până la fund.

— Atunci cum ai crezut tu că stau lucrurile în realitate?

— Am crezut că Lige Curtis ți-a lăsat terenul, pur și simplu.

Harcourt respiră din nou.

— Dar de ce? De ce s-o facă?

— Păi... datorită mie.

— Datorită ție! Pentru Dumnezeu, dar ce amestec ai tu în treaba asta?

— Mă iubea!

Pe fața ei liniștită, neclintită nu se vedea urmă de vanitate, înfumurare sau cochetărie și Harcourt își dădu seama după asta că spunea adevărul.

— Te iubea! Pe tine, Clementina?! Fata mea! Ți-a spus el

vreodată asta?

— Nu prin vorbe! Când stăteam la geamul din spate, sau în grădină, totdeauna se arăta și el și începea să bată drumul în sus și-n jos, iar uneori rătăcea pe malul apei ceasuri în șir, ca o sălbătăciune. Nu cred să-l mai fi văzut cineva, sau dacă l-au simțit, au socotit că era vorba de Parmlee, care se învârtea după Euphemia. Și Euphemia credea la fel și de asta era așa de încrezută și-l lua pe Parmlee cam de sus în ultima vreme. Și în noaptea aceea, când au venit Grant și Rice, a crezut că era tot Parmlee. De fapt, era Lige Curtis, care stătea în ploaie și se uita la ferestrele luminate și, probabil, după aceea s-a dus să stea de vorbă cu tine în prăvălie. Totdeauna am lăsat-o pe Phemie să creadă că era Parmlee... părea să-i facă atâta plăcere!

În purtarea ei nu era nici o undă de răutate, sau îngâmfare, nici un aer ocrotitor în tonul ei. Era la fel de calmă și neîndurătoare ca și soarta ce l-ar fi putut împinge pe Lige la distrugere. Când se opri, chiar și tatăl ei simți un fior ușor de spaimă.

— Atunci înseamnă că nu ți-a spus niciodată vreo vorbă, așa-i? Întrebă el, iute.

— O singură dată. Eram singură într-o zi și adunam nuferi, la vreo milă mai jos de cotul râului și a dat pe neașteptate peste mine. Probabil pentru că nici n-am luat-o la fugă, nici n-am sărit în sus – nu vedeam de ce-ar fi trebuit să fug sau să sar în sus – el mi-a spus: „Domnișoară Harcourt, dumneavoastră nu vă este frică de mine, așa, ca celorlalte fete? Nu socotiți, la fel ca ele, că-s beat sau pe jumătate nebun?”. Nu mai știu exact ce i-am spus, dar cam ăsta era miezul, că, indiferent dacă era beat, pe jumătate nebun sau treaz, nu vedeam nici un motiv să-mi fie frică de el. Apoi mi-a spus că, dacă-mi plac nuferii, pe locul lui erau câți nuferi voiam și chiar și locul lui mi-l dădea, cu nuferi cu tot, pentru că el avea de gând să plece, fiindcă nu mai putea îndura singurătatea aceea. Spunea că el n-are nici o legătură nici cu pământul, nici cu oamenii din partea locului – așa cum n-aveam nici eu – și de asta se simțea atras de

mine. I-am spus că, dacă îi era atât de groază de locul lui, n-avea decât să-l lase-n plata domnului, sau să-l vândă altcuiva care ar fi avut nevoie de el și să plece. Asta i-a trecut prin minte atunci când ți l-a oferit dumitale... sau, cel puțin, așa am crezut eu atunci când ne-ai spus că ai cumpărat terenul. Nu știu ce ți-o fi spus el... fiindcă de față cu mama n-ai pomenit o vorbă.

Domnul Harcourt rămase uitându-se la ea, năuc de uimire.

— Și tu... crezi că... că Lige Curtis... te... te iubea?

— Da, cred că mă iubea... și mă iubește și acum!

— Acum? Ce vrei să spui? Omul e mort! izbucni Harcourt.

— Uite, eu nu cred asta!

— Imposibil. Gândește-te ce spui.

— Când toată lumea zicea că e mort, eu n-am reușit nici să cred, nici să încerc sentimentul că e mort, iar acum, după ce-am auzit povestea aceea, știu că e în viață.

— Dar atunci de ce n-a apărut la vreme, ca să pretindă dreptul asupra proprietății?

— Pentru că nu-i păsa.

— Atunci de ce-i pasă?

— De mine, cred eu.

— Dar calomnia asta parcă nu prea aduce cu gestul unui om care te iubește.

— Dar seamănă cu a unuia gelos.

Făcând un efort, Harcourt se scutură de neîncrederea și uimirea aceea și luă situația așa cum era. Trebuia să lupte acum cu un adversar în carne și oase, dar carnea și oasele acelea aveau să fie tare nevolnice în mâinile netulburatei fete de lângă el. Fața i se luminează. Deși nu se clinti un mușchi pe chipul ei, probabil că aceeași idee să fi trecut și prin mintea Clementinei atunci când reluă discuția.

— Nu văd de ce te mai frământă de-acum cu treaba asta - spuse ea. E doar o chestiune ce mă privește pe mine și pe el. Poți s-o lași în seama mea.

— Dar dacă te înșeli și omul nu mai e în viață?

— Nu mă înșel. Acum sunt convinsă că l-am și văzut.

— L-ai văzut?

— Da - spuse fata și pentru prima dată chipul i se însufleți. Acum patru sau cinci luni, când am făcut o vizită familiei Brione, la Monterey. Era lună și ne plimbam călare spre locul vechii Misiuni. În jurul hotelului, erau câțiva mexicani tolăniți, iar unul dintre ei îmi atrase atenția, pentru că mă privea insistent, dar n-am putut să-i văd deloc fața, ci doar ce-am reușit să surprind sub sombreroul acela tras pe ochi; era îmbrăcat cu un poncho și la gât avea legată o batistă neagră de mătase. Dar am simțit că era, totuși, un american, iar ochii mi s-au părut cunoscuți. Cred că el era.

— De ce n-ai spus nimic de treaba asta până acum?

De pe chipul fetei se șterse orice urmă de însuflețire.

— De ce ți-aș fi spus? îi replică ea, cu indiferență. Pe atunci nu știam nimic de poveștile astea. Nu însemna nimic pentru noi. Nu te-ai fi dat în vânt ca să-l vezi iarăși.

Se ridică, își aranja veșmintele și se uită la taică-său.

— Dar un lucru trebuie să faci de îndată.

Vocea i se schimbase atât de mult și de ciudat, că taică-său spuse iute:

— Ce anume?

— Nu-l mai lăsa pe Grant să adulmece urma asta. O să-ți sperie vânatul, sau o să-l exaspereze pe om și nu asta vrei dumneata.

Vocea ei era tot atât de poruncitoare acum, pe cât de indiferentă fusese mai înainte. Și era pentru prima dată când o auzea vorbind mai puțin elevat. Replica n-ar fi fost mai izbitoare dacă ar fi venit de pe buzele de marmură din spatele ei.

— Dar i-am promis că o să mergem mâine împreună la avocatul meu și am să încep acțiunea împotriva proprietarilor *Trâmbiței*.

— Să nu faci asta. Descotorosește-te de ajutorul lui Grant în treaba asta și du-te singur la proprietarul *Trâmbiței*. Ce fel de om e? Poți să-l inviți cumva la noi?

— Nu l-am văzut niciodată. Cred că locuiește la San Jose. E un om cu avere și are mult pământ acolo. Doar îți dai seama că, după ce a apărut primul articol în ziar, nu

puteam să mai am nici o legătură cu el, mai ales că știam că-l angajase și pe fratele tău... deși Grant spune că băiatul n-a avut nici un amestec în treaba asta de care e vinovat numai Fletcher. Chiar dacă l-aș invita, nu va veni.

— Trebuie să vină. De asta mă ocup eu.

Se opri și-și reluă aerul indiferent de mai înainte.

— Și eu trebuie să-ți spun ceva, tată. În ziua în care am fost la San Mateo, domnul Shipley mi-a cerut mâna.

În ochii tatălui se aprinse o scânteie lacomă.

— Ei și? se repezi el.

— I-am adus aminte că nu ne cunoaștem decât de vreo câteva săptămâni și că mie îmi trebuie ceva mai mult timp ca să mă gândesc.

— Să te gândești! Păi, Clemmy, e dintr-una din cele mai vechi familii din Boston, bogați de pe vremea tatălui și bunicului lui... bogați pe când eu țineam o dugheană, iar maică-ta...

— Am crezut că-l simpatizezi pe Grant - făcu ea, liniștită.

— Da, sigur, da dacă poți alege, dacă nu te-ai legat sufletește de nimeni, păi atunci Shipley de departe e cel mai de văză. Dar dacă ajunge la urechile lui scandalul ăsta...

— Cu atât mai bine dacă eu sunt cea care ezit să-i dau un răspuns. Dar dacă socotești că e mai bine așa, atunci uite, mă așez la masă să-i scriu de îndată că nu pot să accept cererea lui.

Fata se îndreptă spre masă.

— Nu, nu! Nu asta am vrut să spun - se grăbi Harcourt să intervină. Mă gândeam că de aude povestea asta, să nu se spună că el a dat înapoi.

— Sora lui știe și ea de faptul că mi-a cerut mâna și, deși nu-i prea convine lucrul acesta și nici nu mă prea îndrăgește, ea nu va nega niciodată. Și fiindcă veni vorba, îți amintești când s-a rătăcit pe drum în ziua aceea, la San Mateo?

— Da.

— Ei bine, a fost cu fiul dumitale, John Milton, toată vremea și au luat masa împreună la Izvorul de Cristal. Am

aflat asta întâmplător, de la hotelier.

Harcourt se încruntă.

— Îl cunoștea de mai înainte?

— Nu știu, dar acum îl cunoaște.

Chipul lui Harcourt se întunecă, muncit de gânduri, de îndoieli.

— Ținând seama de propunerea lui Shipley și toate scandalurile astea, nu prea îmi place și povestea asta acum, Clemmy!

— Mie, da!

Harcourt se uită pătrunzător la ea în timp ce pe față i se citea încă o umbră de îndoială. Deși îi cunoștea firea rece și calmă, i se părea totuși, imposibil să nu fie atrasă nici de Grant, nici de Shipley. Avea ea vreun ideal măreț, statornic, al ei, sau poate vreo pasiune irezistibilă de care el nu știa nimic? Ea nu era genul care să-și trădeze pasiunea... și aveau să afle asta cu toții când avea să fie prea târziu! Să fi fost ceva între ea și Lige și el să nu știe nimic? Gândul acesta îl făcu să se cutremure. Fata se îndreptă spre ușă, când el o strigă, făcând parcă un efort.

— Dacă socoti că e mai bine să-l întâlnești pe Fletcher, poți să dai o fugă la San Jose, o zi, două, ia-o și pe mama și stați la Ramirez. El trebuie să-l cunoască, sau măcar știe pe altcineva care-l cunoaște. Bineînțeles, dacă-l întâlnești și-l inviți la noi, ca din întâmplare, ar fi cu totul altceva.

— Bună idee – spuse ea, iute. Așa fac. Mă duc să vorbesc cu mama.

Fu izbit cât de schimbate îi erau vocea și chipul. Se iluminaseră și una și alta, deodată, parcă de un fel de nerăbdare și se schimbaseră atât de mult, încât acum căpătaseră o notă de asprime și agresivitate. Leși din cameră cu o grabă de fetișcană și-l lăsă singur, pradă unei noi și nedeslușite temeri.

Câteva ceasuri mai târziu, Clementina stătea în picioare în fața ferestrei de la sufragerie, care dădea spre cartierele marginase ale orașului. Luna împrumuta vastelor întinderi albastre ale Tasajarei o lucire ușoară, ca și cum apele râului s-ar fi revărsat din nou. Alături de ea, din umbra draperiilor,

Grant o urmărea cu ochi neliniștiți.

— Atunci trebuie să socotesc că acesta-i răspunsul dumitale de neclintit, Clementina?

— Da. Și dac-aș fi știut mai dinainte de aceste calomnii, de-ai fi fost ceva mai sincer cu mine chiar și atunci, în ziua când ne-am dus la San Mateo, răspunsul meu ar fi fost la fel de neclintit și ai fi scăpat și dumneata de îndoieli. Nu-ți fac nici un reproș, domnule Grant. Vreau să cred că ai socotit că era mai bine să nu le știu... și asta tocmai când te străduiai să afli dacă erau minciuni sau nu... Și, totuși, răspunsul meu ar fi fost același. Atâta vreme cât pe numele tatălui meu rămâne pata asta, n-am să îngădui ca acest nume să fie alăturat numelui dumitale, prin căsătorie sau logodnă. Nici mândria mea, nici a dumitale, nu ne mai îngăduie ca, după asta, să continuăm o simplă prietenie. Îți mulțumesc pentru că te-ai oferit să ne ajuți, dar eu nu pot accepta cu nici un chip, iar altora ar putea să li se pară că e un mod de a revendica eventuale pretenții. Îmi vine să cred că, atunci când dumneata te-ai oferit, iar tata a acceptat să începeți această anchetă, amândoi ați știut că asta pune capăt oricăror relații de acest gen între noi.

— Dar te înșeli, Clementina, crede-mă! Poți spune că am fost un zănatic, un indiscret... Dar nici unul dintre cei ce cunosc demersurile făcute în numele tatălui dumitale nu știe nimic de speranțele pe care le nutresc în legătură cu dumneata.

— Dar eu știu și pentru mine e de-ajuns.

Chiar și în acel moment, când se lupta disperat cu propria lui pasiune, fu izbit de tonul ei și își aruncă iute spre ea, ochii în care revenise ceva din vechea lui privire scrutătoare și critică. Ea stătea dinaintea lui dreaptă, calmă, stăpână pe sine și adâncită în gânduri. Da! S-ar putea ca fata dughenarului din vest să aibă mai multă mândrie decât el.

— Deci mă îndepărtezi de dumneata?

— Nu, dumneata ne-ai îndepărtat pe noi.

— Noapte bună!

— La revedere.

El se înclină o clipă asupra mâinii ei reci și apoi ieși în hol. Ea rămase trăgând cu urechea, până ce auzi ușa închizându-se în urma lui. Alergă iute în hol și apoi pe scări în sus, cu o sprinteneală care părea de neconceput la impunătoarea zeiță de mai înainte. După ce intră în dormitor și închise ușa, se lăsă pradă unei exuberanțe atât de ușuratică, încât, pentru a ajunge la geam, nu mai avu răbdare să ocolească patul care trona în mijlocul camerei, ci puse mâinile pe el și sări ușor în cealaltă parte. De acolo urmări silueta lui Grant în vreme ce acesta traversa piața. Întorcându-se apoi în camera slab iluminată, alergă la o mică oglindă de toaletă rezemată de perete. Își puse mâinile pe genunchi, se aplecă deodată înainte și se uită lung în oglindă. Oglinda dezvăluia ceea ce nimeni, ci doar Clementina mai văzuse, dar și ea numai a rareori: sufletul și ochii ștregari ai unei fete încântate de sine, interesate, ai unei obișnuite fete de la țară!

CAPITOLUL X.

În anumite împrejurări, caracterul domnului Lawrence Grant părea să dezvăluie niște contradicții la fel de neașteptate și inexplicabile ca și ale Clementinei Harcourt; trei zile mai târziu, își oprea calul la intrarea fermei Los Gatos. „Vizuina Felinelor” – numită astfel din cauza pumelor ce năpădiseră localitatea, care timp de un secol se înșoriseră la intrarea unuia din cele mai încinse canioane din Masivul Coastei – fusese trezită la oarecare activitate de un american, Don Diego Fletcher, care cumpăraseră terenul, ridicase un gater și văduvea de copaci canionul. Impresia de loc bântuit de pume era atât de puternică, încât Grant trăi sentimentul că luase până acolo urma unui dușman ce se furișa prin preajmă, în ciuda pașnicei dezvăluiri pe care o făceau cele câteva cuvinte de pe placa ce atârna pe fațada unei șandramale din scânduri negeluite și care indicau că acolo se aflau birourile Companiei de cherestea și terenuri Los Gatos. În fața ușii, stătea tolănit un muncitor mexican care trăgea dintr-o țigară. Da! Don Diego era acolo, dar sosise abia cu o seară înainte din Santa Clara și se ducea după-amiază la colonelul Ramirez, așa că era ocupat. Numai dacă era o chestiune foarte importantă... Dar purtarea hotărâtă, rece a lui Grant, mai mult chiar decât cuvintele lui, arăta că e vorba de ceva important și servitorul îl conduse la Don Diego.

Înfățișarea acestui proprietar de păduri și patron de ziar nu îndreptățea prin nimic bănuiala lui Grant că avea de-a face cu un adversar care se strecura pe furiș. Era un bărbat arătos, doar puțin mai în vârstă decât Grant, în ciuda unui păr alb, bogat și cârlionțat ce contrasta ciudat cu mustața castanie și fața bronzată. Aceste trăsături contradictorii păreau o mască ce-i ascundea atât de bine identitatea, încât nu numai că nu semăna cu nimeni altcineva, dar nici

măcar naționalitatea nu i se putea stabili cu certitudine. Numai ochii de un albastru deschis, inteligenți, cu o expresie rară de blândețe și frământare – păreau să fie ai omului din fața lui Grant. Avea purtări alese, pline de naturalețe. Îl pofti politicos pe musafir să ia loc pe scaun.

— Mi s-a spus – începu Grant, aproape deîndată – că dumneavoastră sunteți răspunzător pentru o serie de atacuri calomnioase la adresa domnului Daniel Harcourt în *Trâmbița*, al cărei proprietar cred că sunteți. Mi s-a mai spus că nu doriți să furnizați temeiul acțiunii dumneavoastră, decât în cazul în care ați fi forțat în fața instanței.

Ochii albaștri, neliniștiți ai lui Flechter se opriră asupra lui Grant cu o expresie de milă și suferință reținută.

— Am auzit de ancheta pe care o întreprindeți, domnule Grant. O faceți în numele acestui domn Harcourt sau Harkutt – într-adins sublinie această deosebire de nume – cu scopul, bănuiesc, de a fi un fel de mediator. Socot că acest caz v-a fost prezentat în adevărata sa lumină. Cred că nu mai am nimic de adăugat.

— Acesta-i răspunsul dumneavoastră pentru ambasadorul domnului Harcourt – spuse Grant cu răceală. Și i l-am transmis ca atare. Dar azi am venit să vă vorbesc în numele meu.

Buzele domnului Fletcher, atât cât se puteau vedea, schițară un zâmbet ciudat:

— Credeam că... această chestiune rămâne... sau trebuie să rămână... în familie.

Chipul lui Grant deveni mai hotărât, ochii cenușii îi scăpărau.

— O să vă convingeți că poziția mea în această chestiune este atât de independentă, încât eu nu sunt în situația domnului Harcourt, de a fi obligat să propun ori începerea unei acțiuni în tribunal, ori să las liniștit calomnia să planeze mai departe. Pe scurt, domnule Fletcher, așa după cum știți, sau știe cel ce v-a informat, eu sunt topograful care i-a dezvăluit domnului Harcourt valoarea terenului asupra căruia pretindea a avea un act de vânzare din

partea unuia... Elijah sau Lige Curtis, cum îi spuneți dumneavoastră - nu putu rezista ispitei de a-l imita pe adversarul lui și a invoca plin de emfază numele exact. Și, pe baza informațiilor mele asupra valorii terenului, a început domnia sa să întreprindă amenajările care l-au făcut apoi om bogat. Dacă acest titlu de proprietar a fost obținut în mod fraudulos, toate faptele privind această acțiune sunt atât de strâns legate, încât mă văd amestecat și eu în conspirație.

— Nu vă grăbiți puțin cu aceste presupuneri, domnule Grant? spuse Fletcher, cu nedisimulată surprindere.

— Asta se cade să judec eu, domnule Fletcher - i-o întoarse Grant, luându-l de sus.

— Toată California cunoaște numele profesorului Grant și știe că e deasupra oricărei umbre de bănuială sau calomnie.

— De aceea vă și propun să-l păstrăm așa cum este.

— Și pot să vă întreb în ce fel vă pot ajuta eu în privința asta?

— Retructând public și de îndată în *Trâmbița* fiecare cuvânt din acea calomnie la adresa lui Harcourt.

Fletcher se uită țintă la Grant.

— Și dacă nu accept?

— Bănuiesc că stați de destulă vreme prin California, domnule Fletcher, ca să știți care-i alternativa atunci când e vorba de un gentleman - îi răspunse Grant, cu răceală.

Fletcher se uită la chipul lui Grant mai departe țintă, cu ochii lui blânzi și albaștri, în care acum surpriza copleșea expresia lor obișnuită de frământare și suferință.

— Dar asta nu e mai degrabă în stilul colonelului Starbottle decât al profesorului Grant? îl întrebă el, zâmbind ușor.

Grant se ridică brusc, alb la față.

— Veți avea o ocazie mai bună să vă dați seama - replică el - atunci când colonelul Starbottle va avea onoarea de a vă face o vizită din partea mea. Vă mulțumesc că mi-ați amintit de imprudența pe care am făcut-o - lăsându-mă mânat de nebunie - de a socoti că această chestiune putea

fi rezolvată în termeni amabili.

Se înclină cu răceală și ieși. După ce încălecă și porni, simți că-i ardeau obraji. Acționase, totuși, cântărind totul cu calm. Știa că în ochii băștinașilor din California, atitudinea lui n-avea nimic extravagant sau don-quițotes. Oamenii se certau și duelau pentru motive mult mai mărunte. Aproape că se convinsese și el, pe jumătate, că fusese insultat și că de-ar fi fost să țină seama doar de motive de afaceri și onoarea meseriei reclama retragerea atacurilor îndreptate asupra lui Harcourt. Dar nu era pe deplin convins nici de ideea că Fletcher era personal răspunzător de calomnie, că o făcuse dintr-o răutate gratuită. Pe de altă parte, omul nu arăta nici a fi o unealtă în mâna vreunui dușman ascuns, lipsit de scrupule. Oricum, el își jucase cartea. Chiar dacă nu reușea decât să provoace un duel între el și Fletcher, cel puțin cu asta va abate atenția opiniei publice de la Harcourt asupra sa. Știa că poziția lui mult mai înaltă avea să lase în umbră cealaltă victimă, mai puțin importantă. Avea să facă acest sacrificiu. Era datoria lui de gentleman, chiar dacă ei nu-i va păsa și nu va socoti acest gest drept o dovadă a dragostei lui dezinteresate!

Ajunse la punctul unde poteca muntelui dădea în drumul mare al Santei Clara, când, deodată, atenția îi fu atrasă de o caleașca de modă veche, dar frumoasă, și trasă de patru catâri albi, care o luă la vale înaintea lui și apoi o apucă deodată pe un drum particular. Dar nu echipajul acela pitoresc, de gală, al vreunui grande spaniol de prin partea locului, îl făcu să tresară și să-i scânteieze ochii, ci silueta de neconfundat, zveltă, elegantă și profilul fermecător al Clementinei, ce stătea pe bancheta din spate și era îmbrăcată în mătăsuri ușoare. Nu era vreo închipuită asemănare, nici rezultatul reveriei lui... Ca ea nu mai era nimeni alta... Era chiar ea! Dar ce făcea acolo?

Dinspre încrucișarea de drumuri, unde praful vehiculului încă nu se împrăștiase, venea alene un cowboy. Grant îl

strigă. Ah! O frumoasă *carroza de cuatro mulos*¹⁰ pe lângă care a trecut chiar mai înainte? Și, senor, așa-i. Era a lui Don Jose Ramirez, care locuiește sub deal. Aducea niște oaspeți la *casa*¹¹.

Ramirez! Acolo se ducea și Fletcher! Oare știa Clementina că acesta era prieten cu Fletcher? La această neașteptată întâlnire nu exista riscul ca fata să fie expusă vreunor neplăceri, sau unei primiri foarte reci, sau chiar insultei? Nu era mai bine s-o pună în gardă? Ea îi interzisese lui Grant să o mai viziteze până când nu se va șterge acea pată de pe numele tatălui ei. Dar îl putea învinui dacă încerca s-o ferească să dea ochi cu cel ce lansase calomnia împotriva tatălui ei? Nu! Își suci scurt calul în loc, o luă spre întretăiere și-i dădu pintenii spre Casa.

Aceasta se vedea de-acum: un zid nu prea înalt, de forma unui patrulater, durat din chirpici, vărut în alb, care, pe fundalul verde al coastei, semăna cu o îngrămădire de pietre eratice. Caleașca aceea cu patru catări era mult înaintea lui, trecuse de-acum de jumătatea drumului șerpuit care urca spre proprietate. Apoi văzu cum ajunge la zid și dispare în curte. El ar putea încă să ajungă la vreme și să-i vorbească înainte ca ea să se retragă să-și schimbe veșmintele! Are să-i spună pur și simplu că, în vreme ce făcea o vizită de afaceri la Compania de cherestea și terenuri Los Gatos, a aflat de legătura lui Fletcher cu calomnia și, din întâmplare, că acesta avea de gând să-l viziteze pe Ramirez. Soarta care i-a scos în cale caleașca a determinat, apoi cursul evenimentelor.

Când intră în curte, observă că mai exista un drum, evident mai de-a dreptul spre Los Gatos, probabil vechea cale de comunicație mai scurtă - între cele două ferme. Acest fapt avea să fie demonstrat în mod semnificativ o clipă mai târziu. Grant lăsă calul în grija unui om, îi trimise Clementinei cartea lui de vizită și se așeză neliniștit pe una

---

¹⁰ O călească cu patru catări (în spaniolă, în original).

¹¹ Conac (în spaniolă, în original).

dintre băncile ce înconjurau acel *patio*¹², când, deodată, prin poarta opusă intră iute și descăleca un bărbat cu un aer familiar. Un om de casă, care-l recunoscuse, îi aduse la cunoștință că Dona avea drept oaspete o doamnă, dar că amândouă aveau să se arate într-o clipă în galerie, să servească ciocolata. Străinul nu era altul decât omul de care se despărțise Grant doar cu o oră mai înainte: Don Diego Fletcher.

Într-o clipă, își dădu seama în ce situație idioată se vârâse. Singura scuză pe care o putea invoca pentru că o urmăse pe Clementina fusese aceea de a o preveni de sosirea omului care tocmai intrase și care acum avea s-o întâlnească în același timp cu el. Pe moment, îi trecu prin minte gândul să se strecoare încet în ocolul cailor, să încalece și să fugă de la ferma aceea, dar își dădu seama că asta ar fi însemnat că fuge tocmai de cel pe care-l provocase la duel și, în plus, un fel de dușmănie care se iscă în inima lui îl îmboldi să rămână. Ochii celor doi se întâlniră: ai lui Fletcher vădind un fel de nemulțumire amestecată cu uimire, ai lui Grant – dușmănie greu ascunsă. Nu se știe ce și-ar fi spus cei doi, pentru că în clipa aceea se auziră pe coridor vocile Clementinei și a doamnei Ramirez și amândouă se arătară în galerie.

Cei doi bărbați stăteau în picioare, unul aproape de altul. Era imposibil să-l vezi doar pe unul și pe celălalt nu. Cu toate astea, lui Grant – care-și îndreptase fulgerător privirea spre Clementina – i se păru că ea nu vede pe nici unul. Rămase, un moment, în cadrul ușii, cu acel aer de siguranță și grație rece pe care-l avusese – își amintea de el – pe podium, atunci, la Tasajara. Lăsă pleoapele ușor în jos, de parcă ar fi fost prinsă deodată de un gând sau de-o timiditate feciorelnică. Văzând ezitarea ei, doamna Ramirez trecu nerăbdătoare înainte.

— Sfântă Fecioară! exclamă frumoasa doamnă, privindu-i pe cei doi bărbați care nu scoteau o vorbă. Am dat buzna pe neașteptate peste dumneavoastră... sau v-a pierit

---

¹² Curtea interioară.

glasul. Dumitale, Don Diego, ți se aude vocea destul de tare când te întâlnești cu Don Jose. Măcar prezintă-ne pe prietenul dumitale.

Grant își reveni pe dată.

— Mi-e teamă - spuse el, înaintând - că, dacă domnișoara Harcourt n-are nimic împotriva, eu nu-s decât în trecere pe la dumneavoastră, senora. Am zărit-o acum câteva momente în caleașca dumneavoastră și, pentru că aveam să-i transmit un mesaj, am îndrăznit s-o urmez până aici.

— E domnul Grant, un prieten de-al tatălui meu - spuse Clementina, zâmbind cu deplină stăpânire de sine, ca și cum atunci s-ar fi trezit după o clipă de uitare, dar părând să nesocotească privirea imploratoare a lui Grant. Dar pe celălalt domn nu am avut plăcerea să-l cunosc.

— Ah... Don Diego Fletcher, concetățean de-al dumneavoastră, deși cred că nici el nu vă cunoaște.

Clementina nu lăsă prin nimic să se vadă că era conștientă de prezența dușmanului tatălui ei, totuși Grant înțelese, după calmul cu care se uită înspre Fletcher, că îi recunoscuse numele. Era însă prea preocupat de fată ca să bage de seamă tulburarea lui Fletcher sau efortul evident cu care acesta se înclină, în cele din urmă, în fața ei. Părea natural să fie tulburat de această dublă întâlnire cu fata celui pe care-l calomniase și cu omul care alesese calea duelului. Dar era cu totul uimit de graba de neînțeles a Dinei Maria de a-i invita să servească ciocolata, cum uimit era văzând-o pe Clementina împrumutând din entuziasmul spaniol al gazdei sale. Știa că era o situație stânjenitoare, care trebuia depășită fără a da loc la scene. În prezența Clementinei era înclinat să se poarte chiar politicos cu Fletcher, dar era ciudat că, în aceeași atmosferă exuberantă, plină de politețuri și complimente, el, Grant, trebuia să se simtă cel mai stingherit.

Se așază și luă și el parte la discuție. Pentru ca să-l audă și Clementina, lăsă să se înțeleagă că fusese la Los Gatos cu diverse treburi. Nu reuși să găsească nici măcar prilejul de a schimba o privire cu ea și se simți și mai stânjenit

când văzu că fata nu arăta nici urmă de mirare, nu dădea nici o importanță vizitei lui inoportune. Chinuit de nehotărâre, el se lăsă furat de ospitalitatea spaniolă exagerată a gazdei și acceptă să rămână și la cina ce se servea devreme. Iar ca o culme a acelor împrejurări nefericite, vorbăreața Dona Maria – considerându-l pe el oaspete de vază, fiind străin, în detrimentul lui Fletcher, om din partea locului – îl acapara cu totul. Îl înconjură cu toate onorurile casei; trebuia să-i arate ruinele clădirii vechii misiuni, lângă ocol; Don Diego și Clementina aveau să vină și ei îndată în grădină.

Îi aruncă o privire desperată Clementinei, iar aceasta, drept răspuns îi zâmbi calm, părând la fel de indiferentă față de stânjeneala evidentă și eforturile de a arăta degajat ale bărbatului de lângă ea, așa încât Grant se întoarse și se depărta împreună cu doamna Ramirez.

În galerie se lăsă o tăcere atât de adâncă, încât pașii și vocile lui Grant și ale gazdei, care se îndepărtau pe coridor, se auziră limpede până când ajunseră la capăt. Apoi Fletcher se ridică, scoțând o exclamație nearticulată. Clementina duse iute degetul la buze, se uită de jur împrejur, îi întinse mâna, spunându-i „Vino!” și pe jumătate îl conduse, pe jumătate îl târî în coridor. Se întoarse la dreapta, deschise ușa unei mici cămăruțe ce părea un amestec de budoar și capelă, în care lumina pătrundea printr-o ușă de sticlă ce dădea spre grădină, iar într-o parte se afla un crucifix mare – alb și negru – sub care era un scaun de rugăciune. După ce închise ușa, se întoarse cu fața spre însoțitorul ei. Dar nu mai era chipul femeii ce stătuse mai înainte în galerie; era chipul care-o privise din oglindă, la Tasajara, în noaptea când plecase Grant: împurpurat, avid, un chip obișnuit, cuprins de o banală tulburare!

— Lige Curtis! exclamă ea.

— Da! răspunse el, pornit. Lige Curtis, pe care l-ai crezut mort! Lige Curtis, de care cândva ți-a fost milă, pe care l-ai compătimit și disprețuit. Lige Curtis! Cu al cărui pământ v-ați îmbogățit. Cel care pe atunci l-ar fi împărțit cu voi de

bunăvoie, dar pe care tatăl tău l-a jucat pe degete și l-a jefuit. Lige Curtis, cel înfierat de el drept o otreapă de bețivan și sinucigaș! Lige Curtis...

— Taci!

Îi puse mâna ei mică peste gură, cu un gest iute, dar stângaci, de școlăriță – gest de neconceput pentru oricine îi cunoștea eleganța nonșalantă a mișcărilor – și-l ținu așa. El se zbătu mânios, nerăbdător, plin de reproș, apoi, prins deodată de obișnuita lui slăbiciune – la fel de revelatoare ca și apucăturile ei băiețești de altădată – îi sărută mâna, iar ea o lăsa să cadă în jos. Apoi, punându-și ca o fetișcană mâinile în șolduri și făcând o reverență caraghioasă în fața lui, spuse:

— Lige Curtis! Cum să nu! Lige Curtis, care a jurat să facă orice pentru mine! Lige Curtis, care a promis să se lase de băutură de dragul meu, care de dragul meu urma să plece din Tasajara! Lige Curtis, care avea s-o apuce pe drumul cel bun și să-și păstreze terenul, ce trebuia să fie cuibul nostru mai târziu și pe care apoi l-a vândut... și s-a vândut și pe el, pe deasupra... lui tata, pe un pahar de whisky! Lige Curtis, care a dispărut și ne-a lăsat să credem că a murit, numai ca să ne poată ataca pe ascuns, din adăpostul mormântului lui!

— Da... dar gândește-te cât am suferit în toți anii aceștia... nu pentru pământul acela blestemat... doar știi că nu mi-a păsat niciodată de el... din cauza ta, Clementina... tu, cea bogată admirată de toată lumea, idolatrizată, aflată atât de sus deasupra mea... a uitatului proscris... a sinucigașului nenorocit... a celui căruia i-ai jurat, totuși, credință. Cui dintre toți vânătorii aceia lacomi de avere, pe care banii mei... sângele meu, cum ai fi putut gândi, i-a atras spre tine... te-ai ostenit să-i mărturisești cum te strecurai pe poarta cea mică a grădinii, ca să-l întâlnești pe proscris? Și te uimește că, văzând cum trec anii și tu ești fericită, nu m-am putut hotărî să rămân mai departe la fel de uitat? Te miră că, atunci când tu ai trântit ușa în nasul trecutului eu am venit s-o deschid... chiar dacă numai puțin... atât cât lumina lui să te facă să tresari?

Ea nu tresări și nici nu se arătă tulburată: stătea și se uita cu reproș la el.

— Spui c-ai suferit! îi replică ea, zâmbind. Nu arăți chiar atât de nenorocit. E drept că ai părul alb, dar îți vine bine și acum ești un bărbat mai arătos, Lige Curtis, decât erai când te-am întâlnit eu prima oară. Ești mult mai bine – continuă ea, măsurându-l din ochi. Mai puternic și mai sănătos decât acum cinci ani. Ești bogat, îți merge bine, ai tot ce-ți trebuie ca să fii fericit, dar... ajungând aici, ea chicoti, îl apucă de mâini și-l ținu cu brațele desfăcute, într-un gest familiar, dar cam vulgar. Dar ești același Lige Curtis de pe vremuri. Numai tu puteai să fugi și să te ascunzi în chipul ăsta prostesc. Numai tu puteai să-ți lași pământul să-ți scape din mâini în felul ăsta prostesc și plin de generozitate. Numai tu erai în stare să turbezi într-adevăr și să-i spui tatei lucrurile acelea josnice, tâmpite, care nici măcar nu l-au jignit... În stilul tău de a bate câmpii. Fiindcă, bogat sau sărac, beat sau treaz, în zdrențe sau elegant, cu mutră arătoasă sau de prostănac... ești totdeauna același Lige Curtis.

Pe măsură ce ea își dezvăluia firea de țarancă, realistă pe care nimeni altcineva, ci doar Lige Curtis o știa – în aceeași măsură se revela și nehotărâtul, nevolnicul, emotivul vagabond din Sidon, ca să-i iasă în întâmpinare. O privi cu un zâmbet nesigur, iar cei cinci ani de resemnare copilărească – deși purtați pe spinarea unui bărbat care, moral și spiritual, îi era superior – se topiră încet. O trase spre el, dar, în același timp, fu cuprins subit de îndoială.

— Ei bine, dar ce cauți aici? Tipul ăsta care a venit după tine are vreun drept asupra ta?

— Nu, nu în afară de dreptul pe care tu l-ai silit să și-l asume. L-ai făcut aliatul tatei. Nu știu de ce-a venit aici. Știu însă de ce-am venit eu... să te găsesc pe tine!

— Bănuiai, deci?

— Știam precis! Taci.

În curte se auziră vocile lui Grant și cea a doamnei Ramirez, care se întorseseră. Clementina îl preveni, cu un gest ștregăresc, de fetișcană, îl luă din nou de mână, îl trase iute spre ușa de sticlă, se strecură împreună cu el în

grădină și dispărură îndată în umbra desișului de *ceanothus*.

— Probabil că s-au întâlnit cu Don Jose în grădină și cum el și Don Diego au o seamă de afaceri împreună, Dona Clementina fără îndoială că i-a lăsat singuri și s-a dus în camera ei. Fiindcă astăzi nu sunteți prea amuzanți pentru doamne, dumneavoastră, cei doi *caballeros*! Aveți multe treburi de rezolvat, așa-i? Sau poate că ați stat de vorbă și nu v-ați înțeles? Mă duc s-o caut pe senorita, iar pe dumneata te las, Don Distraido!

Din păcate, s-ar părea că scuzele lui Grant ca și încercările lui de a o reține au fost la fel de neconvingătoare, mai ales că el socoti că atunci avea singura ocazie de a o întâlni pe Clementina singură, fără Fletcher. Când doamna Ramirez plecă, el își aprinse o țigară și începu să bată nerăbdător galeria în sus și-n jos. Dar nici Clementina nu se arăta, nici gazda nu se întorcea. Un pas ușor în coridor făcu să-i renască speranța... dar nu era decât un majordom încărunit, venit să-i arate camera în care se putea aranja pentru cină.

Îl urmă mecanic de-a lungul aceluși lung coridor, până ajunse la un al doilea coridor. Poate avea norocul s-o întâlnească pe Clementina! Dar intră în camera lui, fără să dea ochii cu nimeni. Era o încăpere cu o boltă largă, cu o singură fereastră, tăiată adânc în peretele gros, care părea să îndrepte privirile, ca un telescop, asupra unui colț ascuns, uitat, plin de desișuri al grădinii. În vreme ce se spăla pe mâini, se uita absent la acel verde decupaj încadrat de marginea întunecată a ferestrei, când atenția îi fu atrasă de o mișcare în frunziș, stârnită de trecerea grăbită a două siluete, pe jumătate ascunse vederii. Năluca unei rochii păru să arate că era vorba de o flușturistică fată în casă, ce fugea rușinată urmărită și asaltată de drăguțul ei, flăcăul de la vaci. Pe un îndrăgostit muncit de desperare nu-l poate mângâia nici măcar fericirea nevinovată, pastorală pe care o trăiesc alții. Grant era pe cale să se întoarcă enervat cu spatele când, deodată, se opri încremenit și apoi se apropie iute de

fereastră. După ce-a rezistat cât a putut asalturilor acelui nevăzut Corydon¹³, frunzișul ce-l ascundea păru să cedeze odată cu timida Chloris și, dându-se la o parte, lăsă să se vadă cum se fură un sărut. Grant îngheță, cu mâna pe zid. Fiindcă cea care îndepărta mâna lui Fletcher din jurul mijlocului ei și-și scutură fusta de frunze nu era alta decât liniștita, netulburata Clementina, care se îndreptă gânditoare spre casă.

---

¹³ Nume de pastor, întâlnit adesea în idile.

CAPITOLUL XI.

„Cititorii *Trâmbiței* trebuie să fi observat că, în coloanele sale, s-au făcut adesea referiri la unele zvonuri care circulă cu privire la începuturile Tasajarei și care se părea că umbresc activitatea de pionierat a lui Daniel Harcourt. Cei ce conduc destinele acestui ziar au socotit că, potrivit menirii netemătoare și independente a *Trâmbiței*, aceste zvonuri trebuie consemnate în întregime, ca parte integrantă a informației cerute de cititorii unui ziar de prima mână, neinfluențat de situația socială a celor implicați, ci pur și simplu ca material de presă. Din aceste motive, *Trâmbița* nu socotește necesar să adreseze nici un cuvânt de scuză. Dar pentru atitudinea amintită a ziarului, pe care conducerea a socotit-o justificată la vremea ei, datorită unor surse demne de încredere, acum consideră fără nici o constrângere și fără reținere, că trebuie să se ceară scuze pentru a apăra onoarea sa, a cititorilor și a domnului Harcourt. O răbdătoare și laborioasă investigație îngăduie conducerii ziarului să declare că pretinsele fapte publicate de *Trâmbița* și reluate și de alte jurnale, sunt total contrazise de mărturii, iar acuzațiile, mai mult sau mai puțin vagi care se bazează pe aceste fapte, sunt, de asemenea, lipsite de temei. Acum suntem încredințați că acel Elijah Curtis, a fost pionier al Tasajarei, dispărut acum cinci ani, despre care s-a bănuir că s-a înecat, nu numai că n-a ridicat nici o pretenție față de dreptul de proprietate asupra Tasajarei, cum s-a spus, dar nici măcar n-a dat nici un semn că s-ar fi întors la viață și că ar exista în carne și oase, iar la o anchetă mai amănunțită n-a reieșit nimic nefiresc nici în felul în care a dispărut acest Curtis, nici în transferul dreptului de proprietate către Daniel Harcourt care să poată umbri titlul și caracterul ireproșabil al actualului proprietar. Acum se vede bine că toată povestea a fost rezultatul uneia din acele stupide farse de oameni

neciopliți atât de obișnuite în California”.

— Ei bine - făcu doamna Ashwood, punând deoparte *Trâmbița* și ridicând sceptică din frumoșii ei umeri, în vreme ce se uita la fratele ei. Asta înseamnă, bănuiesc, că o vei cere din nou în căsătorie pe domnișoară. Așa-i?

— Am și cerut-o - răspunse Jack Shipley. Asta-i mai prost și am primit răspunsul înainte de a apărea chestia aia.

— Jack! exclamă doamna Ashwood, uluită.

— Da! Vezi tu, Conny, așa cum îți spuneam, acum trei săptămâni mi-a răspuns că avea nevoie de timp ca să se gândească, că abia mă cunoștea și toate treburile acelea. Și uite, m-am gândit că nu se cădea ca un gentleman să se dea de-o parte, imediat după ultimul atac la adresa tatălui ei, așa că, săptămâna trecută, m-am dus la San Jose, unde se retrăsese și am rugat-o să nu mă mai lase să mă frământ. Și... Doamne... m-a înghețat cu o privire și mi-a spus că, în condițiile în care numele tatălui ei era defăimat, ea prefera să nu se simtă obligată față de nimeni.

— Și tu ai crezut-o?

— Oh, lasă asta. Uite, Conny... aș vrea măcar o dată să încerci să vezi că familia are și părțile ei bune și că nu numai acel sentimental tânăr văduv, John Milton, are calități. Pentru că s-au certat cu el, tu ești înclinată să crezi că ceilalți n-au decât defecte!

Fără să arate nici o umbră de dorință de răzbunare feminină, doamna Ashwood zâmbi:

— Dragul meu Jack, nu vreau să te împiedic să-ți încerci din nou norocul pe lângă domnișoara Clementina, dacă asta vrei să spui și nu m-aș mira dacă o familie atât de sensibilă la mezialanță cum s-a dovedit Harcourt în cazul căsătoriei fiului, s-ar dovedi la fel de conștientă de avantajele unei alianțe bune, în cazul fiicei. Iar în ceea ce-l privește pe tânărul domn Harcourt, să știi că el nu mi-a pomenit niciodată de defectele familiei și nu m-a prea deranjat în ultima vreme cu prezența propriilor sale calități. De când am venit aici, n-am mai auzit de el.

— Bănuiesc că se mulțumește cu slujba de funcționar de stat pe care i-ai obținut-o - i-o întoarse fratele ei tăios.

— I-a fost foarte recunoscător senatorului Flynn, care-i apreciază calitățile și care i-a oferit-o slujba numai pentru că o merită - îi răspunse doamna Ashwood, ținând la exactitatea spuselor sale. Dar se pare că nu știi că a refuzat-o, neputând să-și negligeze alte preocupări.

— A preferat să continue în stilul lui boem, așa-i? Pe tipiiăștia nu poți să-i schimbi, Conny. Nu se pot dezbăra de fascinația vagabondajului. Îmi pare rău că planurile tale de a-l patrona n-au reușit. Păcat că nu l-ai putut face să avanseze în meseria lui, așa cum a făcut-o Marea Ducesă de Gerolstein cu Fritz.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Jack, du-te la Clementina. S-ar putea să nu prea ai succes nici acolo, dar, cel puțin, n-o să-ți trântească nimeni în nas cavalerismul și bunul gust al pildelor tale.

— Oricum, tot mă gândesc să mă duc mâine la San Francisco - reluă el, cu subliniată nepăsare. M-am cam plictisit de pustietatea asta de stațiune la malul mării, cu strălucirea valurilor și nelipsitul fundal de munți. Mie nu-mi spune nimic gândul că „până în Japonia, nu mai există nici o palmă de pământ”. O fi foarte sănătos pentru celulele organismului, dar pentru spirit e cumplit și nu văd de ce n-am aștepta mai degrabă la San Francisco, decât aici, până când ploile ne-or mâna spre sud.

Discuția avea loc în sufrageria unui mic hotel. El se duse în balcon și se uită descurajat spre intrândul golfului și spre malul nisipos din fața lui. După o scurtă tăcere, doamna Ashwood se apropie de el.

— Foarte posibil să merg cu tine - spuse ea, cu o sesizabilă undă de oboseală în voce. O să vedem după ce sosește poșta.

— Apropo, în camera mea e un pachetel care a sosit azi-dimineață pentru tine. L-am adus eu sus, dar am uitat să ți-l dau. O să-l găsești la mine pe masă.

Doamna Ashwood se întoarse distrată și, din balcon, intră în camera fratelui ei. Coletul uitat, care părea a fi un sul de manuscrise, zăcea pe masa de toaletă. Cercetă atentă scrisul de pe pachet și apoi aruncă o privire iute în jur.

Suferi o bruscă și ciudată prefacere. Nici nu păli, nici nu se roși, trăsăturile delicate ale feței nici nu se schimbă, nici nu începură să tremure. Însă în vreme ce ținea pachetul în mână, parcă o pătrunse deodată un efluviu minunat. Așa cum leacurile ascunse de vrăciul arab în mânerul găunos al unui ciocan învioră sângele lănced al regilor Persiei, tot astfel contactul cu acea ciudată misivă păru să îndrepte asupra ei suflul unui balsam al tinereții care dădu viață sufletului ei obosit.

— Jack! exclamă ea, cu voce stridentă.

Când ea se arătă cu pas vioi, cu o mișcare plină de tinerețe și foșnindu-și rochia în balcon, Jack nu mai era acolo. Își aprindea o havană în grădină.

— Jack – spuse ea, aplecându-se peste balustradă. Să fii aici într-o oră și o să discutăm din nou problema aceea a ta.

Jack se uită nerăbdător spre ea, ca și cum ar fi vrut să arate că putea veni de îndată dar ea adăugă iute:

— Peste o oră. Trebuie să mă gândesc bine.

Apoi se retrase. Intră în salonaș, trase ușa cu grijă în urmă și o încuie, lăsă storiile pe jumătate și se învârti o dată sau de două ori în jurul mesei pe care era pachetul, neslăbindu-l din ochi, ca o pisică plină de grație. Apoi, deodată, se așeză jos, îl luă cu o mină gravă, cercetă curioasă marca și-l deschise încruntată și prudentă, înăuntru era un manuscris și o scrisoare de patru pagini, acoperită cu un scris înghesuit. Se uită aprobatoare la manuscris, cu niște ochi strălucitori, îl răsfoi iute și apoi îl puse cu grijă, oarecum ostentativă, pe masă lângă ea. Cu scrisoarea în mână, se ridică, se uită pe fereastră la fratele ei care se îndrepta alene spre țarm, apoi la talazurile mari din zare și se întoarse la locul ei. După ce aceste importante acțiuni preliminare luară sfârșit, se apucă de citit.

Așa cum s-a spus, erau mai întâi patru pagini binecuvântate. Fiecare cuvânt vital, adevărat, vibrând de tinerețe, pornind de la premise absurde și ajungând la concluzii pripite; cu toate astea, pagini irezistibile și convingătoare pentru orice femeie prin sinceritatea lor

lipsită de noimă. Nu era nici o vorbă de dragoste, dar fiecare pagină emana o adorație deplină; nu se întâlnea un epitet sau o expresie măcar la care să poată obiecta o puritană chiar mai exagerată decât doamna Ashwood, dar fiecare frază părea să se termine cu o mângâiere; nu întâlneai nici un vers și aproape nici o figură de stil, dar totul era poezie. Cu toată atitudinea de puștan egoist ce emana din acele rânduri, ele vorbeau mai puțin *despre el* și mai mult *pentru ea*. În tonul lor de delicată măgulire – tocmai fiind fără voie – ea era, în același timp, motiv de provocare și de scuză. Iar personalitatea acelei scrisori era atât de puternică, încât nu mai avea nevoie de semnătură.

Doar John Milton putea scrie astfel. Personalitatea lui era atât de prezentă, încât o dată sau de două ori doamna Ashwood, aproape fără să-și dea seama, își ascunse fața cu mâna, zâmbind pe jumătate răutăcios, pe jumătate dezaprobator, de parcă ar fi privit-o ochii mari, nevinovați ai celui care scrisese acele rânduri.

Începea cu ample scuze pentru că nu primise slujba oferită de unul din prietenii ei, deoarece își îngăduise să creadă că acesta fusese îndemnat de inima ei milostivă. Așa era ea, dar lucrul acesta îl putea face pentru oricine, iar el prefera ca, atunci când se gândea la ea, să-și amintească mai degrabă de acea doamnă minunată și bună care-i recunoscuse meritele fără să-l cunoască, decât de binefăcătoria, plină de influență și bine intenționată, care voise să-l răsplătească în clipa în care-l cunoscuse. Coroana pe care i-o pusese pe frunte în acea după-amiază în micul hotel de la Izvorul de Cristal însemna pentru el mult mai mult decât slujba senatorului. Poate că era orgolios, dar nu se putea împăca cu gândul că ea, care-i dăruise atât de mult, putea să-și închipuie că el se mulțumea cu mai puțin. Și tot așa, mai departe. Unele din aceste gânduri voise să i le împărtășească la San Francisco, când se întâlniseră, dar nu reușise să-și găsească atunci cuvintele. Dar ea îl încurajase să persevereze și să înfăptuiască singurul lucru pentru care era făcut, iar el se hotărâse să se dedice acestuia și să realizeze poate încă o dată ceva care să-i

Îngăduie să-i mai audă odată vocea minunată, așa ca în acea zi și să-i vadă aceeași lumină în ochi, în vreme ce stă și citește. De aceea îi trimitea manuscrisul. Poate că uitase că i-a spus povestea aceea ciudată despre vărul ei dispărut... care, credea ea, i-ar putea fi de folos cândva. Iat-o! Poate că n-are s-o mai recunoască acum, în felul în care a redat-o el, poate că nu asta a vrut ea atunci când i-a dat încuviințarea s-o folosească. Dar el își amintea de ochii ei sinceri și avea deplină încredere în ea. În orice caz, ea putea face cu manuscrisul ce credea de cuviință. Lui îi făcuse mare plăcere să scrie această poveste, gândindu-se că ea avea s-o citească. Era ca și cum ar fi privit-o în același timp - cea mai bună parte a sufletului lui - mai demn astfel de tovărășia unei femei frumoase și pline de noblețe, decât sărmanul tânăr căruia i-ar fi întins o mână de ajutor. De aceea nu i-a mai făcut nici o vizită în săptămâna de dinaintea plecării ei. Dar cu toate astea, ea i-a ușurat singurătatea vieții, lucru pentru care avea să-i fie recunoscător întotdeauna. Nu va putea uita niciodată, cum, fără să știe, în ziua aceea, i-a alinat durerea pierderii care i-a distrus viața și nici măcar atunci n-a știut că ea însăși trecuse printr-o încercare asemănătoare. Dar tocmai în acest moment, îndurerata văduvă de treizeci de ani, după un zadarnic efort de a-și păstra gravitatea sprâncenelor încruntate, își afundă fața cu gropițe în scrisoarea îndureratului văduv de douăzeci de ani și se lăsă îndelung pradă unui hohot înăbușit de râs, până când în ochii căprui îi apărură lacrimi ca niște boabe de rouă.

Dar îndată se încruntă din nou și încheie lectura scrisorii cu multă gravitate. Apoi o împături cu grijă și o puse într-o cutie de pe masa de toaletă, unde o încuie. După câteva minute, deschise cutia din nou, luă scrisoarea și o puse în buzunar.

Chipul nu-și recapătă liniștea și seninătatea, deși în mișcări îi rămăsese ceva din voioșia tinerească de mai înainte. Se duse în dormitor, de unde apăru după câteva minute cu o pelerină ușoară, aruncată pe umeri și cu o pălărie largă, cu panglică albă. Apoi înfășură manuscrisul

Într-o hârtie și-și sună camerista, o franțuzoaică. Cum stătea acolo și aștepta, cu sulul de hârtii în mână, ar fi putut părea o fetișcană pe cale de a pleca la lecția de muzică.

— Dacă fratele meu se întoarce înaintea mea, spune-i să mă aștepte.

— Doamna iese...

— La plimbare – îi răspunse doamna Ashwood și o porni la vale pe scări.

O luă drept spre țărm, unde-și amintea că erau niște stânci care ofereau un adăpost foarte bun împotriva alizeului de nord-vest. Când apele se retrăgeau, putea ajunge la stânci pe un brâu îngust de nisip; acolo adăstase de multe ori la soare, cu câte o carte în mână. Desfăcu manuscrisul lui John Milton și se apucă de citit.

Era povestea pe care i-o spusese ea, dar filtrată prin structura lui poetică, îmbogățită de imaginația lui, până când faptele păreau să nu mai fie cele povestite de ea, așa cum și le amintea ea și nici să mai aibă vreo legătură cu realitatea. Socotise totdeauna că temperamentul nefericit al vărului ei se datora unei ciudățenii morale și fizice a lui, iar aici descoperea că apucăturile lui erau rezultatul unei desperate pasiuni pentru ea! Pe tânărul pe care ea îl socotise doar un băiețandru bănuitor, cârcotaș, John Milton îl înzestraseră cu un fel de precocitate poetică, îl idealizaseră, făcându-l un Byron plin de sensibilitate, dar fără puterea de a-și cânta pasiunile, îl mai pricopsise și cu infirmitatea unei boli de plămâni și cu o batistă pe care, în momente de mare dramatism, o ducea iute la buzele palide, iar când o desprindea, pe ea se vedea „pata purpurie”. Portretul ei, la fel de idealizat, era opus acestei interesante figuri. Chinuitor de bună cu vărul ei, ea se arăta foarte blândă de ciudățeniile lui, ignorând în același timp motivele, încât pas cu pas îl împinse mai mult spre acea pasiune fatală; în același timp, el descoperi din întâmplare că ea făcuse un erou din persoana unui bărbat de lume, dur, orgolios, interesant, de vârstă mijlocie – viitorul ei bărbat! În fața acestui portret al fostului domn Ashwood, care fusese de

felul lui un șters om de societate, blânda lui văduvă deveni, deodată, nervoasă. Când descoperi încotro se îndreptau adevăratele ei sentimente, vărul bolnav de plămâni se condamnă singur la surghiun și plecă pe țărmul Pacificului, unde spera să-și afle mormântul. Dar schimbarea completă a decorului și a felului de viață, aerul pădurilor sălbatice și primitivismul naturii făcură minuni atât în privința sănătății, cât și a liniștii sale sufletești. Se căsătorii cu fata unui șef de trib indian. Au trecut apoi ani de zile și eroina – acum văduvă bogată și încă tânără – porni din întâmplare în căutarea aceleiași singurătăți tămăduitoare. Aici, în adâncul pădurii, își întâlnii fostul tovarăș de joacă. Când o văzu, vechea pasiune, pe care el, plin de orgoliu, o socotise stinsă – renăscu și, pentru prima oară, ea află din gura lui secretul acelei iubiri. Dar, vai! Nu auzi numai ea. Nu luaseră în seamă pădurea din jur; soția lui, indianca, află și ea. Cântărind situația cu naturalețea omului primitiv, ea se sinucide, sperând că astfel îi va reuni pe cei doi supraviețuitori. Dar în zadar. Verii se despart chiar în acel loc, pentru a nu se mai întâlnii niciodată.

În ciuda slăbiciunii pentru tânărul scriitor, doamna Ashwood nu putea să nu vadă că deznodământul nu era deloc o noutate, iar situațiile erau departe de realitate; dar tocmai asta îi trezea mai mult interesul și o fascina. Pădurea descrisă acolo era pădurea în care se întâlnise cu Harcourt prima oară și farmecul acesteia renăscu cu atâta putere, încât i se păru că paginile emanau acea mireasmă plină de prospețime. Acum, ca și atunci, simți că retrăiește tinerețea cu aceleași dorinți și regrete. Dar cel mai uimitor era felul în care fusese zugrăvită persoana ei de mâna îndrăgostită a povestitorului. Pentru prima oară încercă experiența măgulitoare de a se vedea cum putea arăta în ochii unui îndrăgostit. Cele mai neînsemnate detalii ale costumului erau redade cu o exactitate care făcu să se înfioare sufletul ei de femeie. Erau conturate cu măiestrie sau sugerate cu finețe grația siluetei ei mișcându-se în umbra pădurii, rotunjimea brațului, gingășia mâinii care ținea frâul, îmbujorarea ușoară a chipului perfect oval, taina

ochilor și a frunții ascunse sub voal, aurul nesupus al părului minunat care-i ieșea pe sub pălărie. Și când, la toate astea, se mai adăugară mireasma ființei ei aflată foarte aproape - folosea întotdeauna un singur parfum - felul în care se dezvălui din mânășă mâna fină, brățara care-i cuprindea încheietura imaculată și, în cele din urmă, tulburătoarea atingere a mâinii delicate pe brațul lui, ea puse manuscrisul jos și se roși ca o fetișcană. Apoi tresări.

Un strigăt! Chiar glasul lui! Și apoi scârțâitul vâslelor în furcheți!

Într-o clipă, în sufletul ei se produse o prefacere totală. Ascunse cu o mișcare iute manuscrisul sub pelerină și se ridică în picioare, dreaptă și plină de indignare. La nici douăzeci de iarzi, se afla o barcă, venind evident dinspre celălalt mal al golfului. Iar în barcă era John Milton, care ținea vâslele și cerceta îngrijorat stâncile. Fața lui încordată și neliniștită se roși deodată când o văzu și apoi, recunoscând fără greș sensul atitudinii și privirii ei, păli. Se aplecă din nou peste vâsle și, din câteva mișcări, ajunse lângă stânci.

— Vă cer iertare - începu el șovăielnic, după ce lăsă vâslele și se întoarse spre ea. Dar am crezut... că sunteți în primejdie.

Ea se uită iute în jur. Uitase de flux. Poteca aceea spre țărm era de acum la vreo câteva palme sub apele maronii ale mării. Dar dacă nu s-ar fi gândit că avea să arate ridicolă, atunci ar fi sărit în apă și ar fi luat-o spre țărm.

— Nu-i nimic - replică ea, înțepată, cu aerul uneia obișnuite cu astfel de situații în fiecare zi. Nu-s decât doi pași și câteva picături de apă, iar fratele meu ar fi venit și el înapoi, dintr-o clipă în alta.

Ochii sinceri ai lui John Milton nu erau în stare să-și ascundă suferința.

— Știu că nu trebuia să vă deranjez - spuse el, în grabă. N-aveam nici un drept. Dar eram pe celălalt mal și v-am văzut venind înapoi... adică... am socotit că ați putea fi dumneavoastră... și mi-am luat îndrăzneala... - continuă el, roșindu-se ca racul. Adică... vreau să spun... îmi dați voie să

vă duc la mal cu barca?

Părea să nu existe nici un motiv rezonabil pentru a-l refuza. Sări repede în barcă, fără să mai aștepte ca el să-i întindă mâna, evitând atingerea de care numai o clipă înainte încerca să-și amintească. Din câteva lovituri de vâslă, ajunseră la țărm. El continuă să se explice cu sinceritatea și insistența zadarnică a tinereții și a lipsei de experiență.

— Am venit încoace abia alaltăieri. N-aș fi venit, dar domnul Fletcher, care are o cabană pe malul celălalt, m-a invitat pentru a-mi oferi vechiul post de la *Trâmbița*. Nici nu mi-ar fi trecut prin minte să vă tulbur cu prezența mea, fără a avea îngăduința dumneavoastră.

Doamna Ashwood își reluă tonul politicos, dar nu renunță la dorința foarte feminină de a-l face să plătească și el cu vârf și îndesat pentru emoția pe care i-o provocase.

— Ne-ar fi făcut totdeauna plăcere să vă vedem – spuse ea în doi peri – și dacă tot sunteți aici, sper că mă veți însoți la hotel. Fratele meu...

El rămase cu priponul bărcii în mână, fără să se miște și continuă:

— Ieri v-am zărit prin ocean, în vreme ce stăteați în balcon, iar seara, târziu, cred că umbra dumneavoastră era cea care se zărea lângă lampa cu abajur albastru din salon, aproape de fereastră. Vreau să spun că nu lângă lampa roșie din camera dumneavoastră. V-am urmărit până când a-ți stins lampa albastră și apoi ați aprins-o pe cea roșie. Vă spun toate astea... pentru că pentru că... mă gândeam că, poate, citiți manuscrisul pe care vi l-am trimis. Cel puțin, așa aș fi vrut să cred – încheie el, cu un zâmbet șters.

În starea ei sufletească din acel moment, toate astea i se păreau puțin cam egoiste și insistente. Dar acum era din nou cu picioarele pe pământ și-l putea trata cu fermitate.

— Oh, da – spuse ea, cu severitate. L-am primit și vă mulțumesc foarte mult. Aveam de gând să vă scriu.

— Nu e nevoie – replică el, uitându-se fix la ea. Văd că nu v-a plăcut.

— Din contra – îl contrazise ea pe dată. Cred că e scrisă

foarte bine, desfășurarea evenimentelor și a situațiilor e foarte ingenioasă. Sigur, nu e chiar povestea pe care v-am spus-o eu și nici nu mă așteptam să fie, fiindcă eu nu sunt un geniu. Nici eroul nu prea seamănă cu vărul meu, iar eroina... ei, ca să vă spun adevărul... e pur și simplu imposibilă.

— Așa credeți? spuse el, posomorât.

Se uită distrat la un mănunchi maroniu de iarbă de mare ce plutea pe apă, iar când își ridică privirea spre ea, ochii-i păreau a fi împrumutat culoarea ierbii.

— Dacă așa cred? Sunt convinsă. Nu există o astfel de femeie, nu e... ființă omenească. Dar să ne îndreptăm spre hotel.

— Mulțumesc. Trebuie să mă întorc.

— Dar măcar îngăduiți-i fratelui meu să vă mulțumească pentru că... ați venit în locul lui și m-ați salvat. V-ați dovedit atât de întreprinzător când ați pornit îndată cu barca, văzând că eram înconjurată de apă. S-ar fi putut să fiu în mare pericol.

— Vă rog să nu râdeți de mine, doamnă Ashwood – îi răspunse el și-i zâmbi palid, cu zâmbetul lui de copil. V-am întrerupt în timp ce vă odihneți sau visați și acum văd că ați venit încoace într-adins ca să fiți singură.

Ascunzând și mai bine manuscrisul sub faldurile pelerinei, ea zâmbi enigmatică.

— Da, cred că de asta. Dar se pare că așa a socotit și fluxul și întâi a venit el să-mi tulbure liniștea. Dar o să veniți cu mine până la hotel, nu se poate!

— Nu. Mă întorc chiar acum.

Tânărul vădea o fermitate pe care ea nu o bănuise înainte. Da! Era exact tipul care se însurase în ciuda dorinței familiei.

— Dacă tot ați făcut atâta drum, nu vreți să luați manuscrisul? Am să vă arăt părțile la care mă refeream... și o să le discutăm.

— Nu e nevoie. V-am spus doar că-l puteți păstra. E al dumneavoastră. Pentru dumneavoastră am scris și pentru nimeni altcineva. Mie îmi ajunge să știu că ați fost atât de

bună și l-ați citit. Vreți, totuși, să mai faceți un lucru pentru mine? Citiți-l din nou. Dacă la a doua lectură descoperiți ceva care să vă schimbe părerea... dacă...

— Am să vă spun – interveni ea, iute. Am să vă scriu, așa cum aveam de gând.

— Nu, nu asta voiam să zic. Dacă femeia aceea o să vi se pară mai puțin imposibilă și mai umană, nu-i nevoie să-mi scrieți, ci ajunge dacă puneți în geam lampa roșie în locul celei albastre. Am să aștept să văd.

— Cred că voi putea să-mi exprim gândurile mult mai bine doar cu un condei și niște cerneală, iar dumneavoastră v-ar fi mai folositor – îi răspunse ea, tăios.

El își ridică cu gravitate pălăria, împinse barca, sări înăuntru și, înainte ca ea să aibă vreme să-i întindă mâna, el era de-acum la douăzeci de iarzi depărtare. Ea se întoarse și porni în fugă spre colină. Când ajunse la hotel, putu să vadă că barca era la jumătatea drumului spre celălalt mal.

Când intră în salon, află că fratele ei se săturase s-o mai aștepte și ieșise. Scoțând de sub pelerină manuscrisul ascuns, îl zvârli cu un gest oarecum nerăbdător pe toaletă. Apoi îl chemă pe hotelier.

— De cealaltă parte a golfului e vreun orășel?

— Nu. Toată coasta muntelui aparține lui Don Diego Fletcher. Locuiește acolo, în Masivul Coastei, la Los Gatos, dar pe mal e o cabană și o moară.

— Don Diego Fletcher... Fletcher! E, deci, spaniol? — Jumate-jumate, bănuiesc. Cred că nu e de pe aici, e de mai departe.

— Vine adesea pe aici?

— Nu prea. Are mori și gatere la Los Gatos, ferme la Santa Clara și un ziar la Frisco! Dar acum e pe aici. Azi-noapte era lumină la locuința lui, iar cuterul lui e ancorat în larg.

— Poți să-i duci un mic pachet și o scrisoare?

— Sigur, nu-i departe, doar o plimbare cu barca de cealaltă parte a golfului.

— Mulțumesc.

Fără să-și scoată pălăria și pelerina, ea se așeză la masă și începu să-i scrie lui Don Diego Fletcher. Își îngăduia să-i trimită un manuscris care-i plăcuse, fiind convinsă că autorului îi va folosi mai mult dacă acesta se va afla în mâinile lui decât în, ale ei. Îi fusese dat de către autor, domnul J. M. Harcourt, care, după câte știa ea, lucra la ziarul domnului Fletcher, la *Trâmbița*. De fapt, fusese scris la sugestia ei, pe marginea unei întâmplări pe care ea o cunoscuse. Îi părea rău că trebuia să-i spună că, din cauza unor nefericite păreri critice exprimate de ea la adresa faptelor relatate, talentatul scriitor era atât de nemulțumit de manuscris, încât, dacă ar fi fost după el, s-ar putea ca această fermecătoare povestire să rămână nepublicată. Pentru că era o admiratoare a talentului domnului Harcourt și o prietenă a familiei, socotea că ar fi fost păcat să se întâmple astfel, așa încât avea încredere în delicatețea și tactul domnului Fletcher pentru a rezolva cu autorul problema publicării. Socotea că, dacă domnul Fletcher citea manuscrisul, avea să se convingă de deosebitele sale merite literare. Voia să-l încredințeze că acele critici formulate în pripă și în glumă de ea – din motive strict personale – porneau de la faptul că autorul scrisese o povestire mult mai emoționantă și mai frumoasă decât bietele fapte pe care i le relatase ea. Aflase de curând că, din fericire, domnul Fletcher locuia în apropiere de hotelul unde poposisese ea împreună cu fratele ei. Cu aceeași operativitate de om de afaceri, dar cu o oarecare grabă ce nu mai aducea a om de afaceri, ea făcu manuscrisul sul și-l trimise împreună cu scrisoarea.

Când isprăvi și asta, simți că vine și reacția, iar după ce își scoase pălăria și pelerina, se trânti sfârșită pe un scaun lângă geam, dar sări îndată în picioare și se așeză în cel mai întunecat colț al camerei. I se părea că procedase bine – cea mai nobilă și mai descurajantă convingere! O făcuse doar spre binele lui. Nu vedea nici un motiv ca interesele lui să aibă de suferit din pricina ciudățeniilor lui. Dacă cineva trebuia să sufere, aceea va fi ea! Uite ce prostii îi treceau prin cap. Mai târziu, când se va mai liniști, avea să-i scrie,

așa cum spusese. Dar el îi replicase și încă foarte dur, că nu voia să-i scrie. Prostul! Voia să-i facă semnale și, poate chiar și acum, o urmărea prin oceanel acela al lui. Era cu totul aiurea!

Fratele ei o găsi, la întoarcere, într-o stare sufletească nedefinită, așa că ea se dovedi un sfetnic nehotărât, care se contrazicea mereu. Dacă acelei Clementina, care era înzestrată, se părea, cu încăpățânarea și îndrăzneala familiei, îi păsa de el, atunci nu se va împiedica de propria ei sfială și-i va mărturisi sentimentele... așa că era mai bine să mai aștepte puțin. Câteva minute mai târziu, ea îi declară plictisită că se temea că nu era un bun sfătuitor într-o astfel de situație. Într-adevăr, de-acum era prea bătrână ca s-o mai intereseze astfel de treburile și, în plus, nu fusese niciodată o bună pețitoare. Dar, fiindcă veni vorba, nu era ciudat că pe acest vecin, capitalistul de dincolo de golf, îl chema Fletcher, ba chiar James Fletcher, pentru că în spaniolă Diego înseamnă James?! Același nume, ca și al sărmanului văr Jim, care dispăruse, își amintea de vechiul ei tovarăș de joacă, Jim? Dar fratelui ei i se părea că altceva era și mai afurisit de ciudat și anume că acest Don Diego Fletcher îi făcea ochi dulci Clementinei, după cum se spunea și era tot timpul în tovărășia ei, la familia Ramirez. Și toate astea, la care puneau vârf și scuzele din *Trâmbița*, arătau a dracului de ciudat.

Doamna Ashwood se simți, deodată, consternată. Ea... sora lui Jack... Începuse tocmai acum o corespondență confidențială cu posibilul rival al lui Jack! Se repezi la Jack cam tăioasă:

— Și de ce n-ai spus nimic până acum?

— Ba ți-am spus - îi replică el, posomorât - dar nu m-ai ascultat. Dar ce importanță mai are acum pentru tine?

— Nici una - îi răspunse doamna Ashwood, calmă, ieșind din cameră.

Cu toate astea, după-amiaza trecu greu, iar obișnuita plimbare călare în susul canionului nu reuși s-o învioreze. Din motive știute numai de ea, după cină nu mai porni de-a lungul țărmlui, ca să vadă cum se ridică ceața. La o oră

destul de timpurie, când pe cer, înspre apus, se mai zărea o licărire roșietică, doamna Ashwood, cu un aer hotărât și încruntat, apăru cu abajurul albastru în mână și-l puse la lampa pe care o aprinse îndată, apoi rămase în picioare lângă masa din apropierea ferestrei. O dată acest ritual împlinit, se așeză și începu să scrie, în vreme ce ochii îi străluceau de-o mulțumire răutăcioasă.

— Cred că nu ai nevoie și de fereastră și de lampă, Constance – îi spuse Jack, mirat.

Doamna Ashwood nu putea suporta lumina aceea nesuferită și chioară.

— Dar n-ai decât să dai lampa deoparte și ai destulă lumină dinspre apus – îi replică Jack.

Tocmai asta nu dorea ea! De la fereastră, venea lumina aceea roșie și vulgară, care-i era atât de nesuferită. Poate că pentru îndrăgostiți ca Jack era foarte romantică, dar ea avea ceva de lucru și voia ca lumina albastră a lămpii s-o acopere pe cealaltă.

CAPITOLUL XII.

John Milton vâslise mereu fără să-și ridice ochii spre silueta doamnei Ashwood, care se îndepărta tot mai mult. Socotea că avusese dreptate să refuze invitația, deși avea un presentiment nenorocit că asta însemna că era ultima oară când o mai vedea. În ciuda faptului că se socotea un om care avea experiență și-și cunoștea sentimentele era totuși atât de candid, încât nici acum nu știa de ce refuzase, sau dacă avusese dreptul să se simtă șocat și dezamăgit de felul în care se purtase cu el. În schimb, înțelegea cât se putea de bine că jignise cea mai minunată femeie pe care o cunoscuse vreodată. Sentimentele pe care le încerca pentru ea nu erau mai puțin puternice doar pentru că, în simplitatea sufletului său, erau încă vagi și neexprimate. Și datorită aceleiași ciudate sincerități a firii sale, în acele momente de nefericire și singurătate gândul i se îndreptă, pentru a căuta mângâiere și consolare, spre soția care murise. Loc l-ar fi înțeles!

Domnul Fletcher, care-l primise la sosire cu multă căldură și cordialitate, îi spusese să amâne până după cină discutarea ultimelor amănunte în legătură cu postul, pentru că avea, pe moment, câteva treburi urgente. Așa că fu oarecum uimit când, cu un ceas înainte de ora stabilită, fu chemat în biroul lui Fletcher. Fu și mai surprins când îl găsi la biroul de pe care fuseseră date deoparte în grabă o serie de hârtii de afaceri, pentru a face loc unui manuscris. O singură ochire îi fu suficientă nefericitului John Milton pentru a se încredința că era chiar cel pe care-l trimisese doamnei Ashwood. Se roși, iar ochii i se încețoșară. În schimb, patronul era palid la față și-l fixă pe Harcourt cu o privire deosebit de intensă. Vocea îi era foarte stăpânită, deși suna ciudat și parcă prea puternic.

— Uite, citește asta - spuse el, întinzând tânărului o

scrisoare.

Când John Milton recunoscuse scrisul doamnei Ashwood, sângele îi coloră din nou obraji și nu-i mai părăsi până ce nu termină de citit. Când puse scrisoarea jos, ridică spre Fletcher o privire sinceră și spuse plin de demnitate și bărbăție:

— Ceea ce se spune aici e adevărul adevărat, domnule. Dar vina îmi aparține numai mie. Manuscrisul e rezultatul unei idei prostești care-mi aparține doar mie despre o simplă poveste pe care doamna Ashwood a avut o dată amabilitatea să mi-o spună pe când discutam despre întâmplări ciudate care se petrec în viață, gândindu-se că, poate, cândva ar putea să-mi folosească în munca mea. Am încercat s-o fac mai grozavă, dar n-am reușit. Asta-i tot. Am să iau manuscrisul înapoi... a fost numai pentru doamna Ashwood.

Vocea și felul său de-a fi vădeau atâta sinceritate, încât orice gând că ar fi complice cu persoana care trimisese scrisoarea se șterse din mintea lui Fletcher. Când Harcourt întinse mâna după manuscris, Fletcher interveni:

— Uiți că i l-ai dat doamnei Ashwood, iar ea mi l-a trimis mie. Dacă nu-l păstrez, trebuie restituit numai ei. Și acum pot să te întreb cine e această doamnă atât de preocupată de cariera dumitale literară? O cunoști de multă vreme? E prietenă de-a familiei dumitale? Nota de sarcasm ușor care însoți această întrebare îl făcu pe tânăr să revină la culoarea lui obișnuită, dar în schimb ochii îi sticliră.

— Nu, răspunse el, scurt. Am întâlnit-o întâmplător acum două luni și tot întâmplător am descoperit că îi trezisem interesul cu unul din primele mele articole scrise în ziarul dumneavoastră. Atunci mi-a povestit această întâmplare. Pe atunci, nu știa nici măcar cine eram, deși întâlnise pe alții din familia mea. A fost foarte bună și a încercat, într-adevăr, să mă sprijine.

Fletcher continuă să-l fixeze cu privirea.

— Dar cu asta nu mi-ai spus decât cum este, nu și cine este.

— Mi-e teamă că despre asta trebuie să-l întrebați pe

fratele ei, domnul Shipley - răspunse Harcourt, tăios.

— Shipley?

— Da! Călătorește împreună cu sora dumnealui din motive de sănătate și, când începe sezonul ploilor, vor pleca mai spre sud. Cred că sunt o familie de oameni bogați din Philadelphia... iar doamna e văduvă.

Fletcher luă din nou scrisoarea și se uită la semnătură: Constance Ashwood. Se lăsă un moment de tăcere, apoi reluă pe un cu totul alt ton:

— E ciudat că nu ne-am întâlnit niciodată.

Cum părea să aștepte un răspuns, John Milton îi spuse:

— Pentru că nu se află de prea multă vreme pe aici și sunt cam retrași.

Domnul Fletcher puse scrisoarea și manuscrisul deoparte și-și reluă activitatea întreruptă.

— Când o vei întâlni din nou, pe această doamnă Ashwood... poți să-i spui...

— Eu nu o voi mai vedea - îl întrerupse John Milton, grăbit.

Domnul Fletcher ridică din umeri.

— Bine, atunci - făcu el, cu un zâmbet ciudat. Am să-i scriu eu. Domnule Harcourt - continuă el, deodată, pe un ton direct, de om de afaceri - dacă n-ai nimic împotrivă, o să lăsăm treaba asta deoparte, pentru ca să ne ocupăm de cea pentru care te-am invitat aici. Ieri am încheiat un important contract, pe care-l așteptam de multă vreme și, pentru a-l duce la capăt, trebuie să plec pe dată în est. Am făcut toate demersurile necesare pentru ca dumneata să conduci sectorul literar al Trâmbiței. E doar o simplă compensație pe care ziarul ți-o datorează dumitale și tatălui dumitale... cu care vreau să sper că te vei împăca pe deplin. Dar să nu discutăm asta, deocamdată. Deoarece trebuie să plec, din motive de afaceri, la Los Gatos, în jumătate de oră, îmi pare rău că nu-ți pot face personal onorurile casei... dar, în seara asta, te rog să rămâi aici și să servești masa. La revedere. Acum, când pleci, fii te rog amabil și trimite-l pe domnul Jackson la mine.

Îl salută scurt, cu o înclinare a capului și păru să se

cufunde pe dată în hârtiile lui, iar John Milton fu fericit să se poată retrage. Felul glacial în care doamna Ashwood se descotorosise și de el și de manuscris îl năucise atât de mult, încât nu mai era în stare să încerce nici o bucurie pentru schimbarea care se produsese în viața lui. Porni la întâmplare pe afară și pașii îl purtară spre țarm; mergea uluit, amețit, în fața ochilor îi jucau doar cuvintele scrisorii doamnei Ashwood către Fletcher și încerca să le găsească un alt înțeles dincolo de acel ton rece, oficial. Probabil că se răzbuna cu cruzime în acest fel pentru că-i spusese să nu-i scrie. Nu bănuise, oare, că-i ceruse asta doar pentru că-i era teamă de ceea ce-i putea spune? Dar acum se terminase totul. Se spălase pe mâini, expediind scrisoarea și manuscrisul și nu-i mai păsa de el, iar amintirea lui avea să i se șteargă din minte, socotindu-l un ingrat înfumurat, figură la fel de agasantă și neplăcută pentru ea, ca și cea a vărului ei. Ridică mecanic ochii spre hotelul depărtat: la apus, mai era o geană de lumină, însă în fereastră se aprinsese încă de pe acum lampa albastră. Simți cum îi năvălește sângele în obraji și se întoarse să-și ascundă fața, ca și cum ea l-ar fi putut vedea. Da... Îl disprețuia. Acesta era răspunsul ei!

Când se întoarse, domnul Fletcher era plecat. Suportă cu greu masa împreună cu domnul Jackson, secretarul domnului Fletcher și, ascultându-i felicitările, încercă să priceapă ce viitor minunat îl aștepta.

— Dar azi, când bătrânul a trimis după dumneata, am crezut că ți-a scăpat norocul din mână. Era alb la față și mai-mai să rupă în bucăți niște hârtii pe care tocmai le primise. Bănuiesc că era vorba de una dintre acele anonime împotriva tatălui dumitale... fiindcă acum bătrânul e pornit nevoie mare împotriva lor.

Dar John Milton abia dacă-l asculta și, deodată, se scuză, spunând că vrea să se plimbe cu barca pe apele golfului luminate de lună.

Trăgea la rame, apoi se lăsa în voia curentului golfului cuprins de pământ aproape din toate părțile și efortul îl mai alina. Pacificul bătuit de valuri era, în parte, ascuns sub o

perdea de ceață care-l învăluia tot mai mult, însă întinderea golfului strălucea într-o lumină moale. Stâncile pe care stătuse ea chiar în dimineața aceea, hotelul, unde probabil acum citea netulburată, se vedeau conturate în argint și negru. În această primejdioasă vecinătate i se păru că simte din nou prezența ei; nu a celei care-l întâmpinase cu atâta răceală, care scrisese acele rânduri, femeia de care se despărțea acum pentru totdeauna, ci acel ideal neîntinat pe care-l venerase de la început și pe care simțea că nu-l va putea uita niciodată, își reaminti lungile lor discuții, rarele plimbări călare sau pe jos prin oraș, cât de repede se aprindea pentru orice curiozitatea ei plină de farmec, aerul ușor matern cu care se interesa de trecutul lui, nu lipsit de greșeli, ba chiar și felul cum, mai mult în glumă, se prefăcea a fi mai nepricepută tocmai pentru a-l pricepe mai bine. Oprindu-se uneori lângă țărm, își închipuia că vede din nou aproape obrazul ei cu linii delicate, umbra ușoară a genelor castanii, lucirea blândă și inteligentă a ochilor cenușii. Fermecat de lumina lunii, se lăsa în voia apelor, apoi începea să vâslească desperat împotriva curentului canalului sau se oprea în umbra stâncilor, urmând mereu linia curbă a golfului, ca o pasăre care dă târcoale unui far și numai târziu de tot trase barca pe nisip. Atunci se întoarse, să se mai uite o dată la fereastra din depărtare. Dimineață avea să fie departe și nu o va mai vedea niciodată! Era foarte târziu, dar lumina aceea albastră părea să ardă neclintită și neîndurătoare.

Dar chiar în vreme ce se uita țintă într-acolo, se produse o schimbare. Prin fața storului păru să treacă o umbră, abajurul albastru fu ridicat, o secundă putu să vadă limpede lumina directă a lămpii lucind ca o stea. De-acum, totul se terminase: însemna că stingea lampa.

Deodată, i se opri respirația: geamul fu inundat treptat de o lucire purpurie, ca un obraz care roșește, perdeaua fu trasă în lături, iar lumina roșie a lămpii străluci ca o certitudine în noapte. John Milton se uita țintă într-acolo, cu respirația tăiată, transfigurat în bătaia lunii. I se părea că se iviseră zorii dragostei.

CAPITOLUL XIII.

Veniră și ploile iernii. Dar atât de abundente și persistente, cu atâta ceremonial de rău augur, încât ceea ce fusese o binecuvântare mult așteptată provocă mai întâi uluire, care apoi se transformă în îngrijorare și, în cele din urmă, într-o spaimă ce se întinse tot mai mult. Înainte de a se încheia primă lună a sezonului, fiecare pârliaș de munte, orice fir de apă, alimentat de viiturile din zăpezile Sierrei, deveni un afluent bogat, fiecare afluent un fluviu și, vărsându-și apele umflate în albiile înecate ale râurilor American și Sacramento, năvăliră peste maluri, formând o singură vastă mare interioară. Acele inundații erau neobișnuite, chiar și pentru o regiune învățată cu mari catastrofe. Zile în șir, apele mohorâte rămaseră nemișcate, copleșitoare, tăcute, fără un fir de curent în valea Sacramento, în afară de locurile unde surplusul de apă reuși să se strecoare spre trecătoarea Carquinez, golful San Francisco și Aurita Poartă, iar dispărutul fluviu Sacramento reapăru apoi sub forma unui curent tulbure de apă dulce, la vreo cincizeci de mile în largul oceanului.

Pe vastele întinderi, acoperite de un cer plumburiu, cădea o ploaie de plumb, ce încrețea ca niște alice suprafața bălților stătute provenite din viituri. Într-un haos întunecat, copaci căzuți, hambare, acareturi, căruțe și unelte agricole pluteau la suprafața apelor sau se roteau încet pe la marginile pădurilor care, vârate până la genunchi în mâl și șuvoaie, rezistaseră fiindcă-și păstraseră rândurile strânse. Când se lăsa noaptea, aceste forme deveneau și mai nedeslușite și mai haotice, iar ici și colo se zăreau felinarele și torțele aprinse de la bărcile de salvare, sau, câteodată, se vedeau șirurile de ferestre luminate ale unor mari vapoare ce-și dibuiau calea prin canalele greu de găsit. Uneori, când se deschidea ușa vreunui focar, dungi

de lumină puternică se întindeau pe apele leneșe, cădeau pe crengile copacilor luați de șuvoaie și care, acum, blocau drumul; câteodată, din coșuri nevăzute izbucnea câte un snop de scânteii care, pe moment, iluminau acel haos negru ca cerneala, ca apoi să cadă sub forma unei ploii întunecate. Alteori, la câte un strigăt răgușit de pe vreo grămadă sau ridicătură aflată într-o parte sau alta a canalului, veneau alte strigăte drept răspuns de pe vasele de salvare, după care se lansa la apă o barcă având la prova o torță dintr-un mănunchi de ramuri de pin ce-și arunca lumina flăcărilor în noapte.

Târziu, în acea după-amiază, de pe puntea unui mare remorcher, Lawrence Grant privea ceea ce mai rămăsese din estuarul Sidonului. Fiind conducătorul unui grup de cercetare și ajutorare format din oameni de știință, supraveghease timp de optsprezece ore fără întrerupere zona, urmărind neobosit consecințele dezastrului, schimbările produse asupra albiei canalului, posibilitățile de ameliorare și pericolele care mai erau posibile. Coborâse pe toată lungimea văii inundate a Sacramentoului, prin strâmtoarea Carquinez, iar acum naviga de-a lungul promontoriilor de sus ale golfului San Francisco. Peste tot, aceeași priveliște dezolantă: vaste întinderi de teren deșțelenit și cultivat, pe locul fostelor stuhării, erau stăpânite acum din nou de ape, iar din casele care punctau locul ici-colo nu se mai vedea nici urmă; liniile simetrice ale grădinilor care alungau monotonia câmpiei fuseseră înecate de viituri; movilele ce ascundeau morminte ale indienilor și ridicăturile naturale de teren deveniseră refugii pentru vite sau locuri pentru tabere înjghebate în pripă; pe coșurile unor case pe jumătate scufundate, se mai vedea ieșind fum – semn că înăuntru viața continua netulburată; ramurile de jos ale unor pilcui izolate de copaci atârnav grele, încărcate de roadele inundației – grămezi de fân sau paie, greble și furci – sau adăposteau – formând un tablou patetic – orătănii de casă ce tremurau înspăimântate și părăsite. Dar peste tot domnea aceeași liniște posomorâtă, placidă, fără expresie, a distrugerii – groaznică prefacere

egalizatoare a tuturor lucrurilor, înfățișând acum o singură fațadă, ce zâmbea politicos și sub care suferința, disperarea și ruina zăceau adânc îngropate și uitate; o catastrofă fără zbateri, o pustiire indolentă, care nu trezea nici un strigăt, nici o revoltă.

Remorcherul își încetini mersul, ajungând în fața a ceea ce părea să fi fost un grup de case răzlețite, printre care se strecurau șuvoaiele curentului de-a lungul unor albie drepte, ce arătau că pe acolo fuseseră drumuri și străzi. Mai multe case ușoare, din lemn, fuseseră îngrămădite de ape în colțul unei străzi și stăteau acum cu frontoanele spre curent; altele păreau să fi căzut în genunchi, iar altele zăceau împăcate pe-o coastă, precum casele unui joc de copii. Totuși, deasupra celorlalte depozite încă se ridica silueta unui siloz; din mijlocul unei enorme bălți pătrate, altădată piața orașului, se înălța și acum un catarg pentru steag de care atârna un felinar ce se bălăbănea, iar mai departe se zărea strălucind cupola unei clădiri publice. Asta era tot ceea ce mai rămăsese din invincibila Tasajara!

Acesta era unul din obiectivele de bază ale planului de cercetări și ajutorare din district, așa că remorcherul fu tras și legat de ce se nimeri, în dreptul etajului al doilea al unui depozit. Acum slujea drept magazin universal și depozit și aducea uimitor de mult cu încăperea prăvăliei lui Harcourt de la Sidon. Această impresie era parcă și mai mult subliniată de cei vreo șase bărbați care stăteau adunați în jurul unei sobe puse în mijloc și păreau să guste, cu un aer de filosofică lene, plăcerea acelei silite trândăvii. Și când la toate astea se mai adăuga și mai surprinzătoarea coincidență că din grup făceau parte Billings, Peters și Wingate – foști locuitori ai Sidonului și primii cetățeni ai Tasajarei – asemănarea era completă.

Toți erau ruinați... dar acceptau această soartă comună cu un fel de stoicism indian, la care contribuia obișnuitul simț al umorului din vest, ceea ce, pe moment, îi ridica deasupra josnicei îmbuibări pe care o încercaseră pe vremea când erau bogați. În atitudinea lor filozofică era o adânc înrădăcinată resemnare, chiar dacă era cam lipsită

de respect și cam vulgară. Această filosofie fusese formulată în linii mari de Billings, care afirmase că „nu e nimeni de vină, așa că nu ai pe cine omorî. Iar dacă nici comitetul de vigilență nu are pe cine pune mâna, atunci n-are rost să ne mai batem noi capul...”

Când venerabilul doctor Pilsbury sugeră să se facă apel la milostenia Atotputernicului, Peters îi răspunse bine dispus că un creator care și-a răs de ei în halul acela era deasupra oricărei rugăciuni. La început, calamitatea era ceva împotriva căreia se putuse lupta, dar apoi deveni, de fapt, o glumă, al cărei amuzament dispăru odată cu puterea de rezistență a victimelor și cu cheful de a-i mai afla sensul. Efortul de a-i mai răscoli, totuși, latura hazlie avea ceva patetic.

— Și ia zi, ce se mai aude cu entineralul acela european a tău, Peters? Îngână Billings, meditativ, din adâncul scaunului său. Se pare că de-acum capetele ale încoronate de dincolo de ocean au de așteptat mult și bine ca să se mai retragă apele, până când o să fii tu în stare să te arăți frumușel, cu nevastă-ta și odraslele acelea de fete ale tale dinaintea lor.

— Cam așa s-arată treaba - îi răspunse Peters. Da' după cât mă duce pe mine capul, maica Billings anul ăsta nu mai vede ea Saratoga.

— Mă bate gândul că, anul ăsta, băieții n-au să-și mai facă veacul prin preajma bibliotecii bătrânului Harcourt, ca să conducă fetele acasă după orele de lectură și cor - se băgă în vorbă Wingate. Mă-ntreb dacă lui Harcourt i-a cășunat cumva prin minte treaba asta în ziua când a deschis-o și a ținut cuvântarea aceea atât de sforăitoare despre noua proprietate. Clark spune că, după ce se retrag apele, tot ce e construit aici trebuie dărâmat. Destul de trist pentru Harcourt, după toate celelalte pierderi, nu-i așa? Mai bine se pune bine cu individul ăla de savant, Grant și-o mărita pe Clementina cu el, pe vremea când toate-i mergeau din plin...

— Gura! sări Peters, arătând spre Grant, care tocmai intrase, nebăgat de seamă.

— Domnilor, prezența mea să nu vă deranjeze - spuse Grant, îndreptându-se spre ei cu o figură gravă, dar foarte stăpânită. Din contra, sunt nerăbdător să aflu vești despre familia Harcourt. Am plecat spre New York înainte de a începe ploile și abia acum m-am întors.

Spusele și purtarea lui păreau a fi atât de mult în ton cu posomorâta atmosferă filosofică ce părea a-i fi cuprins pe toți, încât Billings, după ce aruncă o privire celorlalți, continuă.

— Dacă dumneata ai plecat mai înainte de primele ploi, poa' c-ai plecat numai cu un vas înaintea lui Fletcher, când a șters-o cu Clementina Harcourt și-ai fi putut să dai peste ei taman la New York, în preumblarea lor de nuntă.

Sub privirea lor plină de curiozitate și cruzime, nici un mușchi nu tresări pe fața lui Grant.

— Nu, nu i-am întâlnit! răspunse el, prompt. Dar de ce-a fost nevoită să fugă de-acasă? Avea taică-său vreo obiecție față de Fletcher? Dacă-mi aduc bine aminte, era o partidă bună, omul fiind și bogat.

— Da, sigur, dar bag samă că bătrânul n-a prea uitat chestia cu *Trâmbița*, deși aia și-a luat vorbele înapoi și și-a turnat cenușă în cap. Și poate că i s-a părut că logodna aceea era cam prea în pripă. Gurile rele zic că l-a văzut pe Fletcher prima oară abia cu o zi înainte de logodnă.

— Să fiu al naibii! Auzi colo - făcu Peters, lovindu-și cu putere pipa ca s-o scuture de cenușă și-i făcu pe vecinii săi să tresară din trândava lor resemnare, când îl văzură că-și ia picioarele de pe sobă și se mai și scoală în picioare. Stați să vă spun eu, dom'lor, cum e treaba, că m-am săturat de lăturile care se tot leorbăie în jurul nostru. Fetișcana aia de Clementina și individul de Fletcher s-au întâlnit nu numai o dată, ci de mai multe ori... da! Erau prieteni vechi, dacă tot am ajuns aici, treabă din urmă cu șase ani!

Grant se uita țintă, plin de curiozitate, la cel ce vorbea, deși ceilalți abia dacă priveau într-acolo.

— Aflați, domniile voastre, că eu n-am prea înghițit povestea aia cu înecatul lui Lige Curtis - spuse Peters mai departe. De ce? Ei, dacă vreți să știți... după mintea mea...

nici n-a existat niciodată nici un Lige Curtis!

Billings își săltă alene, cu mare greutate, capul. Wingate își întoarce privirea spre Peters.

— În bujila aceea a lui nu s-a găsit niciodată nici un capăt de hârtie pe care să fie scris numele de Lige Curtis; după Lige Curtis, nu s-a arătat niciodată nici un prieten îndurerat. De ce? Fiindcă n-a existat niciodată nici un Lige Curtis! Insul care trecea în Sidon sub numele ăsta... era tipul ăla Fletcher. Așa se face că știa totul despre actul de proprietate a lui Harcourt și-l avea la mână când voia el. Și n-a făcut toate astea decât ca s-o câștige pe Clementina Harcourt, lucru pe care bătrânul nu-l prea încuviințase la Sidon.

Un mârâit de neîncredere traversă grupul. Asta e soarta ideilor istorice! Numai Grant îl asculta cu atenție.

— Povestea asta să i-o spui tu lui John Milton – replică Wingate, ironic. E cam pe măsura scornelilor pe care le toarnă el în *Trâmbița*.

— Slujba aia a lui e nemaipomenită. Mă-ntreb cam cu cât s-alege de pe urma ei – făcu Peters.

Fu rândul lui Billings să se salte în capul oaselor, ba chiar, mânat de o puternică pornire de cinism, să se ridice oarecum în picioare.

— Cu ce se alege? Cu ce se alege! Am să vă spun eu atunci cu ce s-a ales! O tărașenie care bate povestea lui Peters... bate inundația! Ba mă bate și pe mine! Doar vi-l amintiți pe puști, dom'lor. Atunci știți că toată vremea îl găseai pe lângă prăvălia lui tat-su, citind tot felul de scorneli aiurite. Vă aduceți dumneavoastră aminte cât mă munceam eu cu el să-i dau pilde bune și să-i bag mințile în cap? Și vă aduceți aminte că, după ce tat-su s-a ajuns, el și-a aruncat norocul pe gărlă și a fugit cu fata-n casă, tot din cauza nenorocitelor de terfeloage aiurite pe care le citea? Vă aduceți aminte cum s-a tot învărtit pe lângă tot felul de ziare, până ce s-a apucat de-a încropit chiar și el o scorneală din aia aiurită? Și acum vreți să aflați cu ce s-a ales de pe urma lor? Păi a cunoscut o văduvă bogată din Philadelphia, una din alea cu nasul pe sus, dichisită, pe care

nici să n-o atingi... uite, cu asta s-a ales dumnealui! A făcut să-i pice cu tronc mutra lui și scornelile alea ale lui, cu asta s-a ales. Ba s-a mai și întovărășit cu Fletcher la *Trâmbița*... – uite cu ce s-a ales. Fir-aș afurisit să fiu. Dacă ce se spune-i adevărul adevărat, atunci în vreme ce noi,ăștia munciți, stăm aici ca niște șobolani înecați... individul ăsta de John Milton, care n-a pus mâna în viața lui să facă și el o treabă ca lumea, ca mine sau caăștilalți, care n-a brodit decât scorneli pe seama noastră, ca și cum asta ar fi fost o treabă, acum se alege dumnealui cu... ce credeți? Păi cum, cu o văduvă bogată, care trage după ea și juma' de milion de dolari. Dom'lor, libertatea-i un lucru bun... zic eu... da' în țara asta îs și niște treburi care au prea multă libertate... și una din astea-i libertatea presei!

SFÂRȘIT.

